

COZUM

BAĞIMSIZLIK VE DEMOKRASİ MÜCADELESİ İÇİN



DEVİRİMCİ
GENÇLİK'İN
ÖZERK VE
DEMOKRATİK
ÜNİVERSİTE
MÜCADELESİ
YÜKSELİYOR

MAYISLAR
HEP
YAŞAYACAK



MAYIS

Sahibi: Metin YAVUZ
Sorumlu Yazışları Müdürü: Çelik MALKOÇ
Yönetim Adresi: Çatalçeşme Sokak No: 46/9 Çağaloğlu/İSTANBUL Tel: 512 89 49
Dizgi: PERKA A.Ş.
Film: Delta Grafik
Baskı: Yeni Doğuş, Veb Ofset 575 39 09

Abone Şartları: 6 Aylık 2500 TL / 1 Yıllık 500 TL
Dağıtım: Etkin Dağıtım. 527 60 11 Ankara Bürosu: Rüzgarlı
Sok. Eser İşhanı 14/191 ULUS Yurtdışı yıllık: 40 DM/5000
TL.

ÇÖZÜM'den



İÇİNDEKİLER

Başyazı	1
"Gelin Canlar Bir Olalım"	2
"YÖK'e Hayır"	6
Karikatür (S.Demirel)	10
Karanfil ve Açlık Grevi	11
Bir Konuk	12
Taşkıla Binası Otel Olmalı mı?	15
İTÜ Tarihi II	16
Sosyal Reformizm	20
"1 Mayıs Bayramı mı? Mücadele Günü mü?	24
Belgeler	33
Yorum Müzik Topluluğu Söyleşi	40
Devrimin Yolu (Öykü)	44
Emperyalizm ve Güney Afrika	46
Direnme Şiirleri	48
En Samimi İtirafçılardan Seçmeler	52
Safağa Değen Mektup	53
Okuyucu Mektupları	54

Yine kitapları türkülerini
bayraklarıyla geldiler'
Dalga dalga aydınlık oldular
Yürüdüler karanlığın üstüne
Meydanları zaptettikler yine

N.Hikmet

1960'de kesintiye uğrayan demokrasi mücadelesi, giderek üst boyutlara tırmanırken, gençlik de süreçte koyması gereken tavır ağır ağır hissettirdi. Nihayet 14 Nisan'a gelindiğinde ise ülkemiz demokrasi mücadelesindeki misyonu iyice belli oldu gençliğin.

28 Nisan 1960'ta Turan Emeksiz'in polis kurşunlarıyla can vermesinin üzerinden onlarca yıl geçmesi, ülkemizde bir şeylerin hâlâ değişmediğinin bir göstergesi oldu. 28 Nisan 1960'ta arkadaşlarının gözaltına alınıp işkence görmesini ve hukukun üstünlüğü ilkesini hiçe sayan "Tahkikat komisyon yasası'nı protesto eden öğrenci gençliğin üzerine jobları, göz yaşartıcı bombalar ve silahlarıyla saldıran ve Turan Emeksiz'in ölümüne neden olan olay 14 Nisan 1987'de tek tip demer yasasını protesto eden devrimci gençliğin üzerine saldırdı ve onlarca öğrenciyi gözaltına alıyordu.

Öğrenci gençliğin, üniversitelerde tek tip demer yasasını protesto etmek için verdiği mücadele ülkemizin demokrasi mücadelesinden ayrı tutulamaz diye düşünüyoruz. Zaten öğrencilerin 14 Nisan yürüyüşlerinden sonra, toplumun tüm duyarlı kesimleri onların yanında yer alarak bunu kanıtladılar.

1987 demokrasi mücadelesinde tüm toplum katmanlarının sesini duymaya başladığı bir yıl oldu. Tek tiplendirilmeye, düşüncesinin önüne set çekilmeye çalışılan gençliğin yanı sıra işçi sınıfı da gerek sendika içi çalışmalarla, gerekse yaptığı grevlerle artık sesini duymaya başladı.

Reformist ve san sendika anlayışının hakim olduğu ve işçi sınıfının gerçek anlamıyla temsil edilmediği süreç, yerini yavaş yavaş haklarını arayan, seslerini duymaya çalışan, demokrasi mücadelesinde ben de varım diyen işçi sınıfı mücadelesinin belirlediği sürece bırakıyor.

İşçi sınıfının bundan tam 101 yıl önce çalışma şartlarının düzeltilmesi uğruna verdiği mücadele Mayıs ayını tarihte çok özel bir konuma sokmuştur. Türkiye için 1 Mayıs mücadele odağı olduğu kadar bir katliamın da anıldığı gündür.

Tüm dünyada işçi sınıfının birlik, dayanışma, mücadele günü olarak kutlanan 1 Mayıs'ın ülkemizde sadece bir partinin ve bazı aydınların kutladığı bir gün olarak geçiştirilmesinin büyük bir eksiklik olduğu bir gerçek. Sadece bu bile ülkemizde demokrasinin boyutlarının basit bir göstergesi oluyor.

İçinde bulunduğumuz olumsuz koşullar dergimizde sürekli olarak birtakım eksiklikleri de beraberinde getiriyor. Geçen sayımızda son anda farkedip düzeltmeye çalıştığımız büyük yanlışın başka bir dizi hatanın daha olduğunu gördük. Bunlardan özellikle belirtilmesi gerekenlerden bir bölümünü okuyucularımız gönderdikleri mektuplarla belirttiler. Bunları "Bir Düzeltme" başlıklı yazıda okuyabileceksiniz. "Demokrasi Üzerine" başlıklı yazımızda da paragraflarda karşılık olmuş, bundan ötürü özür dileriz. "Yeni Sol" başlıklı yazı ise bir arkadaşın kendi görüşlerini içeriordu. Bizim görüşlerimizle bir ilgisi olmadığını belirtiriz. Bundan böyle "Bir Konuk" köşesinde de tanıdığınız kalemlerin görüşlerine yer vereceğiz. Bir tartışma platformu oluşturabiliriz diye düşündük. Bütün çabamız sizlere kusursuz bir degi okutabilmekte. Gene de olabilecek eksikliklerden ötürü olumsuz düşünmeyeceğinizi inanmak istiyoruz. Haziran'da görüşmek umuduyula...

"YASASIN DEVRİMCİ GENÇLİĞİN DEMOKRATİK-ÖZERK ÜNİVERSİTE MÜCADELESİ"

Devrimci Gençliğin önderliğinde gelişen eylemler, ülkemizdeki sınıf mücadelesinin seyrinden bi haber entelleri, revizyonist-reformistleri ve daha bir sürü yanlış düşünce sahiplerini ve de egemen güçleri şaşkına çevirmeye yetti. Devrimci Gençlik, 12 Eylül'den beri gençliğin üzerine örtülen ölü toprağını çatlattı. Hapsedilmek istenen gerici-yoz çemberi parçalandı. Kendisine miras kalan "yirmi yıllık" Devrimci Gençlik geleneğinin takipçisi olduğunu gösterdi. Bağımsızlık-demokrasi mücadelesinde halkının yanında olduğunu ve bu konuda önemli görevler yüklenebileceğinin bilinci içinde hareket edebileceğini kendi pratik faaliyetiyle anlattı. Kimi "sol" dergilerin iddia ettikleri gibi kitleden kopuk olmadıklarını, tam aksine kitleselliklerinin her geçen gün arttığını, ülke sathına yayılmaya başladıklarını gösterdiler. YÖK ve onun gerici-baskıcı eğitim sistemine karşı "Demokratik-Özerk Üniversite" alternatifi temelinde yükselen eylemlerin, geniş halk kesimleri tarafından da desteklendiği görüldü. 12 Eylül sonrası genelde gençliğe, özellikle de Devrimci Gençliğe yönelik tek yanlı olarak estirilen olumsuz propagandanın faydasızlığı anlaşılmış oldu.

Gençliğin haklı temeldeki eylemlerine karşı emekçi halkımız sanıldığı gibi hiç de kayıtsız kalmadı. Gerçekte bu tür eylemlere karşı kayıtsızlık gösterenler emekçi kesimler değil, kendisine sosyalist diyen "enteller" ile reformist-revizyonistlerdir. Devrimci Gençliğin önderliği ile başlayan, giderek ülke sathına yayılan bir dizi eylemin, halkımıza ege-

men güçlerin verdiği ile yetinmenin, ülkede olup bitene seyirci kalmanın, daha ötesi iktidarın uşağı olmanın yanlışlığını bir kez daha vurguladı.

İktidar partisi ANAP'ın "Tek tip" dernekler yaratıp, faşist Hitler Almanya'sında olduğu gibi, öğrenci gençliği kendi uşağı durumuna düşürme teşebbüsü şimdilik de olsa geri tepti. Devrimci Gençliğin önderlik ettiği gençlik, yemek boykotu, toplu olarak telgraf çekme, oturma eylemleri gibi bir dizi eylem biçimleri ve en son olarak da yürüyüş ve kitlesel AG ile hem öğrenci gençliği, hem de geniş halk kesimine, benzetilmek istenen faşist Hitler Almanya'sının gençliğine benzemeyeceklerini, böylesi bir duruma sessiz kalmayacaklarını gösterdiler. "Hak verilmez alınır..." düşüncesinden hareketle, ANAP iktidar partisinin karşısına çıktılar. Hemen bir kesimin hemfikir olduğu "bu iktidar döneminde hiçbir eylem yapılamaz, hiçbir hak alınamaz..." şeklindeki yanlış, teslimiyetçi sağ anlayış sahiplerini eylemleri karşısında şaşkına çevirmesini bildiler.

Evet, Devrimci Gençlik bu iktidar döneminde de hak alınabileceğini, iktidar partisine geri adım attırabileceğini gösterdi. Doğru talepler üzerine oturmuş, kitleyi yanına çekmeyi başarmış, kamu oyunun büyük kesimini yanına almış bir eylem, sonuçta ya zafer kazanmıştır, ya da zafere yakın başarı elde etmiştir. Tabii ki, başarılı olmanın yolu, haklı talepler yanında -özellikle dönemin özellikleri de gözönüne alınacak olursa- kararlı bir tutum göstermekten geçtiği unutulmamalıdır. İşte Devrimci Genç-

liğin üstesinden geldiği bu durum gözden uzak tutulmamalıdır.

Özellikle reformist-revizyonistlerin kaale almadıkları, basit gördükleri, burun kıvrıdıkları, dergi sayfalarında siyasi olgunluk (!) havalarında ders vermeye kalkıştıkları Ve her fırsatta mace-racı-goşist diye kötiledikleri Devrimci Gençlik, doğru ve kararlı önderliği ile kitlelere gidebilmiş, onları gerçekte Bağımsızlık-Demokrasi mücadelesine kopmaz biçimde bağlı olan demokratik-özerk üniversite mücadelesinin içine çekebilmiştir. Egemen güçlerin ve revizyonist-reformistlerin her türlü engelini aşarak kitlelere uzanmasını başarabilmiştir.

Gençliği, kendi reformist-revizyonist düşünce potasına hapsedmek isteyenlerin, gençliğin coşkusu, enerjisi ve kararlılığı karşısında ne yapacaklarını şaşırmanın telaşı içerisine düşmeleri kaçınılmaz bir olguydu. İşte bu şaşkınlık, reformist-revizyonistleri. Devrimci Gençliğin kararlılığı üzerine yokedip gelişeceği yürüyüş eylemi karşısına çıkardı. Kendi kararsızlıklarını, geleneksel sağ teslimiyetçi tutumlarını ve korkaklıklarını eylemin başlayacağı alana kadar taşıdılar. Oligarşinin icazet sınırlarını kıracak-dönemine göre oldukça önemli sonuçlar doğuracak olan bir eylemin karşısına çıktılar. Devrimciliğe, demokratlığa sığmayan kimi tutumlar içerisine girdiler. Yasallığın, yasadışılığın devrimci literatürde ne anlama geldiğine bakmadan, yürüyüş eylemi daha başlamadan -tartışma aşamasındayken- egemen sınıfların resmi ağızlarına taşçı kartırcasına yüksek perdeden ko-

nuşmaya başladılar. "Yürüyüş yapmak yanlış! Korsan koymaktır! vb. vb." (Bakınız Yarın dergisinin Ocak 1987)

Bir kere bu reformist-revizyonist baylara sormak gerek; yasal olandan ne anlıyorlar?

Yasallıktan kasıt, resmi görevlilerin "bu yasal, şu ise yasadışıdır" sözleri ise, böylesi bir yasallık ya da yasadışılık bırakalım kendisine sosyalist ya da devrimciyim demeyi, en azından kendisine sözün gerçek anlamı ile demokratım, ilericiyim diyene bile yakışmaz. Ama ne çare ki, Yarın dergisi yazan tutarlı bir demokrat ve ilerici kadar bile olamadığından, Yarın dergisinin Ocak sayısında çelenk koyma, yürüyüş türü eylemleri "yasadışı" ilan edip, bu tür eylemleri "Korsan koymak" diye niteleyebiliyor ve bunları 12 Eylül öncesinin "kitleden kopukluğu zaafı, acizliği..." diyecek kadar sağduyudan uzak konuşabiliyor. Oysa Yarın ve onlara akıl verenleri, hiçbir zaman kitlelere gidebilmiş midir? onları tanıma olanağı bulmuşlar mıdır?

Bizim bildiğimiz "korsan koymak" diye burun kıvrıdıkları 12 Eylül öncesinin Devrimci Gençliği, geniş öğrenci gençliği yanlarına alabildikleri gibi, daha da ötesine varıp emekçi kesimlerle bile somut, tutarlı, kalıcı bağlar kurmuşlardır. Kimileri sokağa çıkmaya bile cesaret edemezken Devrimci Gençlik, faşist teröre karşı yüzlerce şehit vererek öğrenci gençliğin ve emekçilerin cangüvenliğini sağlamaya çalışmıştır. Yoksa Ya-

rın yazarları gibi 12 Eylül'istlerin icaze tiyle "6 yıldır dergi çıkarıyoruz" diye sağa-sola çamur atmamışlardır.

Şimdilerde de şom ağızlılar gibi "kitleden kopuluyor", "kitlelere gidilemiyor" diyenlere bir çift sözümüz var; sahi kitleden kopanlar kimler? Hiçbir zaman kitlelerle somut ve kalıcı bağlar kuramayanlar mı, yoksa Devrimci Gençlik mi?

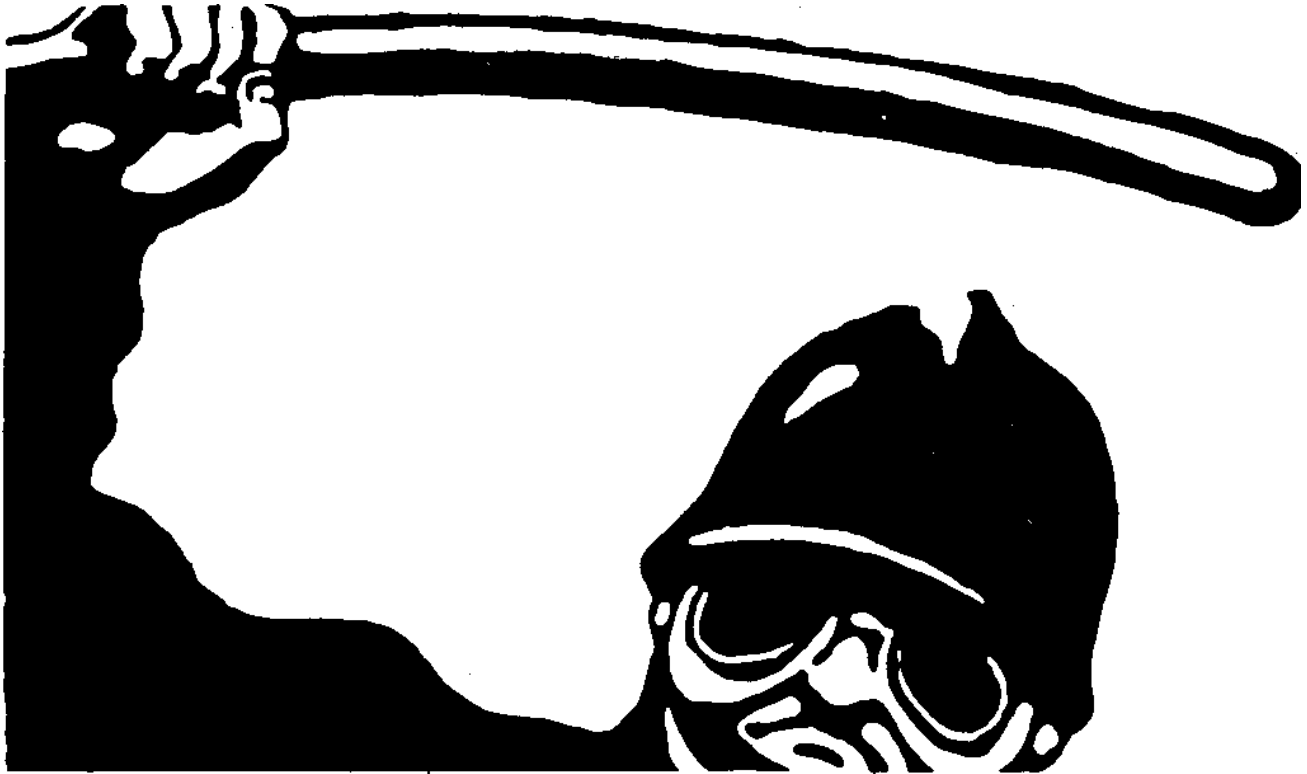
Hiç bıkmadan gençliğin birliğinden söz edenler, aman bölünmeyelim fetvaları verenler, azınlık çoğunluğun kararına uymalıdır diyenler, Devrimci Gençliğin önderliğinde yükselen gençlik hareketlerine neden katılmadılar? Hani azınlık çoğunluğun kararına uymalıydı?.. Demokratik kitle örgütlerinde demokratik-merkeziyetçilik diye her kesimin hemfikir olduğu ilke kararı vardı. Hayır, bunların hiçbiri dergi sayfalarında yazıldığı gibi, pratik hayatta faaliyet sahasına döküleliyordu. İşte bir avuç karanfilli, güllü uğurlanan sözüm ona yasalılar, yani "otobüsçüler"; diğer tarafta Yarın vb. tarafından "yasadışı" (!) ilan edilmiş geniş gençlik kitlesinin yürüyüşleri ve kitlesel Açlık Grevleri...

Bizim gibi siyasi, ekonomik, askeri, kültürel bakımdan emperyalizme göbeğinden bağımlı yeni-sömürge ülkelerde, en sıradan yurtseverin görevi, emperyalizme karşı ülkesinin bağımsızlığını savunmaktır. En sıradan demokratik görevi, anti-emperyalist olmanın yanında, gerici-faşist uygulamalara karşı de-

mokrat olmaktır.

İşte Devrimci Gençliğin genç kitleler önüne koyduğu anti-emperyalist, anti-faşist ilkenin dayandığı gerçek, ülkemizin somut tahlilinin gerçeğidir. Yoksa "Yarın Dergisi" gibi ayakları yere basmayan önermeleri gençlik yığınlarına sunmamaktadır. Anti-emperyalist, anti-faşist ilke mi olur? diye Devrimci Gençlikle alay edenler, birazcık gözlerini açıp savunduklarının kimlerin ve hangi güçlerin işine yaradığına baksınlar. Kendileri gibi ANAP'ın da derneklerde "doğal üyeliği" savunmakta olduğunu görsünler.

Son öğrenci eylemler göstermiştir ki, doğru ilkeler etrafında birleşen kararlı devrimci bir önderlik, yığınları harekete geçirebilir. Geleneksel sağ sosyalist kesimlerinin her türlü engelleme çabalarını başa çıkarabilir. Geniş kamuoyu desteğini yanına çekebilir. ANAP gibi baskıcı-zorba bir iktidar partisine geri adım atabilir. Ne var ki, şu da unutulmamalı: "Tek tip" dernek yasasının geri çekilmesi, egemen sınıfların sadece bir adım gerilemesidir. Devrimci Gençliğin bağımsızlık-demokrasi mücadelesi önündeki yol, uzun ve engellerle dolu bir yoldur. Bu yolda yüzlerce şehit verilmiştir. Binlerce gencecik beden zindanlarda çürütülmüştür, çürütülmektedir de. Ne ki, zafer her zaman anti-emperyalist, anti-faşist güçlerin olmuştur!..



"YAŞASIN YÖK'SÜZ, ÖZERK ve DEMOKRATİK ÜNİVERSİTE MÜCADELESİ"

ÖZLEM ÖZKAN

Güzel bir sonbahar günüydü. Ne de ve tellaldı, ne de pireler berberdi. Çok değil, yedi yıl önceydi. Bir geceyarısı süngülerle, tank paletleriyle yazıldı o günün tarihi: 12 Eylül 1980. Caddelerde, sokaklarda, fabrikalarda, tarlalarda, üniversitelerde, dağ yamaçlarında açan, köhnemiş yapıları yönelen ve güneşe uzanan direncin onurlu gülleri yok edilerek, emeğin gürleyen sesi boğularak sökülün tuğlalar yerine yamanmaya, duran trene yol vermeye çalışıyordu "yeni" tarih yazıcıları. Bu kez amansız bastırılmıştı kara kış. Köklerine kezzap suyu dökülerek kurutulmak istenen yemyeşil ormanın binlerce genç fidanı kırılmış, acı, kan ve ölümle karılmış harçla inşa ediliyordu dört bir yanımızı saran dolaysız baskının duvarları. Tahammülsüz ve sabırsızdılar..." Hem artık balta kullanmakta da çok ustalalmışlardı. Direncin onca gülü kırıldı, düştü... Kan gülü oldu... Köklerini sonsuzluğa, tohumlarını toprağa bırakarak; akıtılan kanlarıyla suladıkları toprakta birgün yeşereceğini bilerek adlarını geleceğe armağan ettiler. Sürgün meyveye durmuştu. Ve ahtapot Türkiye'nin dört bir yanına, yaşamın her alanına kollarını atıyor, amansızca sarıyordu. İşte, ahtapotun kollarından birisi de üniversitelere girdi. Taşıdığı kimlikte "çoğunlukla halkının yanında yer alır" yazıyordu üniversitelerin. Gün, eskinin restore edilip "yenilenmeye" çalışıldığı gündü. (Biraz daha yeryüzünde kalabilmek içindi her şey ve herşey daha bir açık, daha bir şiddetliydi o günlerde... Yani her yol meşruydü dün başlayan bugünde) "Tesis"

edilmeye çalışılan / çoğunlukla gerçekleştirilen "yeni yargılamada, kendi kimliğiyle çalışan bir kimlik bulunmaldı üniversitelerde. [Halk sözcüğü yoktu onların kimliklerinde). Öyle de oldu. Yeni bir büro kuruldu. Tabelasında YÖK yazılıydı. Böylece, görev YÖK'e verildi. Şeflik İhsan Doğramacı'ya ih-san etti. Devir YÖK'ler devriydi zaten. YHK da işçi sınıfının YÖK'ü olmuştu daha önceden. Buluşmalar '82 Anayasa-

sı'nda. ("Kader birliği", ifadesini burada da bulmaktaydı.) "Arkanıdayım" demiyor muydu devrin büyükleri?.. Tam gaz ileri başladı faaliyetlerine YÖK..İlerici-demokratöğretim üyeleri 1402 sayılı sıkıyönetim yasasıyla (YÖK, sıkıyönetim gibi kardeş kurumlarla dayanışma' içinde yardımlaşarak faaliyetini sürdürüyordu. Aynı dayanışma bugün de politik sürdürülmekte, görevden alındı. Diğer çalışanlarıyla bir-



14 Nisan da gözaltına alınmaları protesto eden öğrenciler ve aileler Direniş Durağına karanfil bıraktılar."



likte üniversitede yaşanan kısımlardan öğrenci gençlik de yararlandırıldı. Çok öğrenci üniversiteden uzaklaştırıldı, ilişkileri kesildi. Öğretim üyesinin, öğrencilerin ve diğer çalışanların yönetime katılma konusundaki kimi görece hakları ortadan kaldırıldı. Yani özerklik ve demokratiklik adına ne varsa, tüm kırıntılarıyla birlikte YÖK duvarında tuz buz edildi. Üniversiteler merkezileştirildi. YÖK katliamının en trajik olanlarından biri de, üniversitelerin dokusunu oluşturan bilimsellik alanında yaşandı. Üniversite demek, bilimsel perspektifle, bilim temelinde araştıran, üreten kurum demektir. Bunlar ortadan kaldırılınca geriye hiçbir şey kalmaz üniversite adına. Ya da Yöksite... Bilimsel araştırmaların ve çok yönlü üretimin yapılarak kendini yenileyen, aşan ve gelişen, evrensel değerlerle donanmış bir yapıdan oluşmaması bir yana, bunlar adına ne kazanılmışsa hepsi yok edilerek, üniversiteler birer lise durumuna getirilmiş, tamamen resmi ideolojinin üretildiği, yukarıdan aşağıya kurumlaştırılmaya çalışılan gerici anlayışın vulgar alanları haline indirgenmiştir. Tescilli faşist unsurlar hiçbir bilimsel yeterliliğe sahip olmadıkları halde, üniversitelerin yeni yapılarıyla çıkışan kimliklerinden dolayı, uzaklaştırılan demokrat öğretim üyelerinin yerine kürsülere doldurululdular. (Bunlar sivil faşist parti MHP ile olan organik ilişkileri bilinirken ve kimi basın organlarında bunlar ayrıntılı bir şekilde açıklanmışken, bu kişilerin rektörlüğe, dekanlığa kadar yükselmeleri manzarayı daha da renklendirerek ilgi çekici kılıyor.) Bugün, tek tek bazı susturulmuş demokrat öğretim üyeleri olsa da, üniversiteler bilim düşmanı, gerici ideolojiyle do-

nanmış ve resmi söylemin vulgar birer yansıtıcısı aynalar olmaktan başka meziyetleri olmayan eğitimcilerin tahakkümü altındadır.

"Ya bu deveyi güdersiniz, ya da bu üniversiteden gidersiniz" dayatmasıyla karşı karşıya gelen üniversiteliler, özelde de üniversite öğrenci gençliği bir süre başı eğik durdu. Durgun suların sonunda YÖK'ün kalelerini döven fırtınaya dönüşeceğini-unutmadan durdu. Susturulan, geleneğinden koparılmak istenen genç üniversiteliler tek tek, yüreklerinin bir köşesinde dinmeyen fırtınayı, beyninde sönmeyen kıvılcımı birleştirmekle başıboş akan kanalları aynı hatta örgütlü mücadelenin barajında toplamakla bir güç olacağını biliyordu. Gençti. Atılğan ve yürekliydi. "Örgütlenmek" gerekir diyordu. Göstermelik de olsa yasal bir hakları vardı: Dernekler... Kullanmak, kazanmak, işletmek gerekir diyordu. Biraz tedirgin, biraz acemice ama her geçen gün daha güçlü kavrayarak örgütlenme hakkının kavgasını vermeye başladı. Önce en duyarlıları koyuldu uzun yola, sonra sırasıyla diğerleri... "Hoyrat ebeler"le karşılaştılar genç ömürlerinde, daha yolun başında ama olsundu, "süreç" sorunu oldu herşey. Önemli olan başlamaktı. Öyle de yaptılar. Biliyorlardı, "hak verilmez alınır"dı. Zor da olsa "söke söke alacağız" diyorlardı. Önce biraz cılızca, sonra giderek güçlü bir soluk olarak haykırdılar. Yaşayarak öğrendiler. Öğrendiklerinin en iyisini yaşamaya çalıştılar. Hayatın nimetlerinden; sonu gelmez şube seanslarından, keyfi uygulamalardan, gözaltılardan, hapisanelerden paylarına düşeni aldılar. Her şeyin bir bedeli olduğunu biliyorlardı. Kendileri gibi aynı yolun yolcuları olan

demokrasi mücadelesinin diğer unsurlarıyla, işçilerle ve "diğerleriyle" tanıştılar hücrelerde. Öğrendiler, mücadelelerinin özgün yanları olsa da, genel mücadeleden ayrı ele alınamayacağını; bir yandan "malum" güçlerin uygulamalarına karşı mücadele ederek, diğer yandan da "dar kapıcıların", gelişmelerden korkan "biz biliruk", "biz yaptık" havasına giren "hoyrat ebeler" in kof kabuklarını çatlatmaya, mücadelelerini sokmaya çalıştıkları hapisanelerde kendileriyle başbaşa bıraktılar onları. "İlke" dediler... "Anti-faşist, Anti-emperyalist ilkeler temelinde ilkeli birlik" dediler. Güçlendiler. Düşe-kalka kimliklerini korumaya çalıştılar. Yedek lastik olmayı reddettiler. "Biz, bağımsız öz örgütlenmemizi, demokratik kitle örgütümüzü yaratmalıyız" dediler. "Demokrat kişi ve kurumlarla dayanışma gücümüz, ama her şeyimiz değil" dediler. Her şey kendileri, kendi güçleri olduğuna inandılar. "Mücadelemiz onurumuzdur" dediler. "Onurumuza başkaları kefil olamaz" dediler. "Onurumuzu yükseltelim" diye haykırdılar. Giderek güçlenen sesleriyle. Dağdan yuvarlanan bir kartopu gibi yuvarlandıkça büyümenin yolunun "icazet"li mücadeleden geçmeyeceğini, ancak öz örgütleriyle ivmesi giderek yükselen mücadeleleriyle kazanılacağını keşfettiler. Uzun tartışmalarla, beklemekle, parçayı bütünden ayırarak ufkunu dar mücadele anlayışıyla bir yere varılamayacağını yaşayarak öğrendiler. "Uzun soluklu bir mücadelede ufkumuz geniş olmalı" diye söze başladılar. "YÖK kaldırılmalıdır. Mücadelemiz YÖK'ü yokedecektir. Bu uğurda mücadele ederken en basitten en karmaşığa kadar her sorunumuzu unutmadan, bunların kaza-

mücadelesine olan ve kendine özgü, görece bağımsız bir.olduğunu hiç aklımızdan çıkarmadan. Yani rotamızı şaşırmasın." diye sözlerine devam ettiler. "Kitleselleşmenin yolu çalışmaktır, bunun için de ilkeli, samimi birliği oluşturmak gerekir" diye tartışmaları sürdürdüler. Kimi zaman yükselen, kimi zaman düşen mücadeleleriyle ama bağımsız, korudukça, doğru perspektifi yakaladıkça güçlendiler. Her eylem bir diğer eyleme öğretici oldu. Başarıyı ve doğruyu reddedeni reddettiler. Birliğin ve kazanımın ancak eylem içinde olacağını yaşayarak gördüler. Görmeyenleri, sürecin gerisinde kalanları, kervanı bölmeye çalışanları eleştirdiler; eleştirmenin, teşhir etmenin, bunu yaparken de, ne illa ki birarada olalım, ne de hemen reddedelim düşüncesinde karar kıldılar. Sürecin dümdüz bir hat izlemeyeceğini, inişlerin ve çıkışların kazanınların ve yenilgilerin hep bir arada olacağını, ilkesiz birliğin kof bir birlik olduğunu, saf birliğin en büyük dağınıklık olduğunu, reddetmenin birlik-eleştiri-birlik ve özeleştirme mekanizmasının işletilmesinde sayısız yararları olduğunu gördüler, işletmenin çabası içine girdiler. Haftalar, aylar, yıllar süren, kimi zaman tıkanan, kimi zaman da sıçramalı bir süreç izleyen çeşitli aşamalardan geçerek bugüne geldiler. Aç kaldılar,

susuz kaldılar ama yılmadılar. Soğuk kış gecelerinde halaya durdular, direndiler. Biliyorlardı, yalnız soğuğa direnmediklerini; neye yöneldiklerini... Şimdilik soğuklarda, aç kalarak, susuz kalarak genç sıralara haydi "YÖK'e karşı direniş saflarına" diye haykırıyorlardı. Ve demokrasi mücadelesinde biz de varız diyordu eylemleriyle Türkiyelilere... Sonunda, güzel bahar günlerine nimeni içinde dişimizi tırnağımıza katarak elbette mücadele edeceğiz. Ama başımız dik, ufkumuz geniş, özerk demokratik üniversite perspektifini bir an bile unutmadan. Bunun ülkemizin devrimci reniştiricileriyle, kırmızı karanfilleriyle adlarını yazdılar, jopların, dipçiklerin önünde, şubelerde, hapisanelerde kendi gündemlerini yazdılar.

MÜCADELEDE DÖNÜM NOKTASI: NİSAN DİRENİŞLERİ

Nisan ayı, bu kez yalnız baharı müdelemedi Türkiyelilere... Hele öğrenci gençliğe hiç!.. Nisan'ın gündemini yazdı üniversiteli gençlik ODTÜ'de, Ankara'da, İstanbul'da, Çukurova'nın üretken topraklarında, Pozantı dağlarında, Köroğlu'nun isyankâr dağlarında, Burdur'da, Karadeniz'in fırtınalı sularında, Pır Sultan'ın türküler yurdu Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde... Kısacası, öğrenci hareketi Nisan baharını ısıttı.



Kendi yarınının geleceğini müdeleledi. Yani Nisan, öğrenci gençliğin mücadelesinde bir dönüm noktası oldu, jopların, dipçiklerin önünde... Günlük basının birinci sayfalarında aldıkları haklı yer aracılığıyla gençlik kendi gündemini Türkiye'nin gündemine soktu. Ve hatıta başlarına çıkarttı. Hemen ilk elden yarattığı önemli bir sonucun altını çizelim; 80 sonrasında gelişen bir kitle hareketi ilk kez kimsenin reddedemeyeceği bir şekilde hükümete geri adım attırdı. Bu hakkı öğrenci gençliğe teslim etmek gerekir, (işçi sınıfının sendikal mücadelesinin önünde adeta bir set gibi duran Türk-İş gibi sarı sendikalara da bu eylemler örnek olur umarız. Öğrenci gençliğin eylemi pratik olarak teslimiyetçi sendikaların yalanlarını da deşifre etmesi bakımından da kayda değer bir gelişme olarak değerlendirilmelidir.

Öğrenci gençliğin mücadelesinde önemli bir aşamayı, bir dönüm noktasının somut bir ifadesi olan, tali yönüyle de ülkemiz demokrasi mücadelesinde etkiler yaratan Nisan direnişinin kronolojik gelişmelerini şöyle özetleyebiliriz:

Onca sorunun arasında sıkıştırılıp hapsedilmeye çalışılan öğrenci gençlik açısından bardağı taşıran son damla TBMM'ye verilen bir yasa önergesi oldu. 3 Nisan 1987'de gazetelerde yer alan haberlere göre, ANAP'lı bir grup milletvekili tarafından verilen ve TBMM Milli Eğitim Komisyonu'nda YÖK Yasası'nın öğrenci dernekleriyle ilgili hükmünün değiştirilmesine ilişkin yasa önerisi kabul edildi. Mevcut öğrenci derneklerinin kapatılarak örnekleri -Hitler Almanyası da içinde olmak üzere- faşist diktatörlüklerde görülen her üniversiteye bir dernek kurulması öngörülüyordu. Derneklerin akademik, demokratik mücadele içeriğinden soyutlayarak, YÖK'ün büroları durumuna getirmeyi amaçlayan yasa tasarısına göre, "istememe dilekçesi" vermedikçe, ÖSYM'yi kazanan her öğrenci okulla birlikte derneğe de kaydım yaptıracak. Bugün öğrenci hareketi içindeki bazı arkadaşların savunduğu "doğal üyelik" gibi bazı ilkeler, ANAP'ın yasa tasarısının da temel önermeleri arasında bulunuyor. Böylece, yaratılmak istenen "tek tip" öğrenciler, "tek tip" derneklerde toplanarak öğrenci derneklerinin de YÖK çatısı altında merkezileştirilmesi hedeflenmektedir. Hak mücadelesi veren yapılar yerine, en fazla "isteklerin" dile getirildiği birer postahanelere dönüştürülmek isteniyor öğrenci dernekleri... Devlet kaynak-

h Türk-İş gibi sarı işçi sendikalarına benzer, sarıöğrenci derneklerini getiren yasa tasarısında, üyelere aidaat verme koşulu aranmayacak, organlar üyelerin salt çoğunluğuyla seçilecek. Yönetim ve denetim ise "babalar", yani rektörler ya da temsilcileri aracılığı ile sürdürülecek. MEK'in benimsediği tasan, TBMM Genel Kurulu'nda benimsenip Resmi Gazete'de yayımlanmasıyla, mevcut öğrenci derneklerinin tüzel kişilikleri ortadan kalkacak.

"Kazanılmış haklar geri alınmaz" diye (ki bu hakların en küçüğü bile zorlu uğraşlarla kazanılmıştır) genel geçer bir hukuk kuralının bile ayaklar altına alarak, kendi hukukunu çiğneyen anlayışın getirdiği bu tasarı karşısında öğrenci gençliğin susması beklenemezdi. Zaman çok önemliydi. Anı çok iyi değerlendirmek gerekiyordu. Hayat öğrenci hareketini zorlu bir sınava soktu. Uzun yolda yeni bir daha çıkmış, zorlu bir kavşağa gelmişlerdi. Şakası yok; bir var olma ya da olmama durumuyla karşı karşıyaydı öğrenci hareketi. Tüm anti-demokrat uygulama ve anlayışların meşrulaştırıldığı, yeni tasarıyla bunun katmerleştirilmeye çalışıldığı bir dönemde bilgiççe boş tartışmaları süreç anlamsızlaştırmıştı. Gündemde mücadele yazıyordu. Cesaret ve atılganlık gerekiyordu. Devrimci gençliğin ısrarla savunduğu anti-faşistlik ilke temelinde kurulacak canlı birliğin gerekliliği, bir kez daha pratikçe onaylanarak zorunlu hale geldi. Geline nokta tüm anlayışlar zorlu bir sınavla karşı karşıya kaldı. Tabandaki gelişmeyi iyi değerlendirmek, kendi geriliğini kitlelerde görme hastalığından kurtulmak gerekiyordu. Anı ve süreci iyi değerlendirmek, ona uygun taktik ve sloganları atmak görevdi. Kitlelerin geri yanlarını ön plana çıkartıp peşine takılmak, sonucunu kabullenmek. Canlanmak, sıçramak, sıçratmak gerekiyordu. "Bizim öğren bina okur, döner döner gene okur," zaaflarından arınmak gerekiyordu. Devrimci gençlik de öyle yaptı. Mücadele perspektifine haklılık objektivitesini koymak yerine savcılık bürolarındaki kafa yapılarına benzer bir bakış açısı taşıyanlarla baştan beri takındıkları "hoşratlıklardan sektör "biz yaparız" havalarından gelişmelere rağmen kendilerini sıyıramayan anlayışların bekledikleri duraklarda yalnızlıklarıyla başbaşa bırakıldı devrimci gençlik. "Geri olan sizlersiniz", "asıl sorun, süreci tıkanan bizim dışımızdaki güçlere bel bağlayan politikalarımızdan kendi zaafılarınızı kitlede görme eğilimlerinizden kaynaklanıyor." dedi devrimci gençlik.

Tartışmalar, saflaşmalar yaşandı. (Safaları bölünme noktasına getiren dar grupçu sektör tavrı, öğrenci hareketinde tahriplere neden oldu. Ama tüm çabalara rağmen taban doğru perspektifi yakalamakta daha ustaca davrandı.) Ve devrimci gençlik mücadelesindeki yerini aldı. Tarih 10 Nisan 1987'yi gösteriyordu. Günlerden Cuma'ydı. ÖDTÜ'de "tek tip" öğrenci derneği yasa tasarısını protesto için öğrenciler yemek boykotuna gittiler. Yasa tasarısını, yurtlardaki uygulamaları ve YÖK'ü protesto eden ÖDTÜ'lüler öğle saatlerinde girdikleri yemekhaneden aldıkları yemekleri masalara bırakarak boykote gittiler. Bu arada yemek sırasında bulunan ÖDTÜ Öğrenci Derneği Başkanı Tamer Yüzgeç ile Özgür Kavak ve Hilal Aküz, boykot nedeniyle gözaltına alındılar. ÖDTÜ'lülerin buna yanıtı oturmak oldu. O sırada tam da ÖDTÜ'de İnsan Hakları Sözleşmesi ile ilgili bir panel yapılmaktaydı. ÖDTÜ'lü öğrenciler panelin yapıldığı binanın önünde oturarak arkadaşlarının bırakılmasını istediler. ÖDTÜ'de gelenek bir kez daha canlanıyordu. Türkiye öğrenci hareketinde onurlu ve haklı bir yeri olan ÖDTÜ'nün geleneğine, öğrenci gençlik sahiplendiği gösteriyordu. Bunun güzel bir örneği oturma eylemi. ÖDTÜ'lüler, "Susmayacağız, mücadelemiz onurumuzdur" diyerek oturma boykotunda... Bu sırada şanlı ÖDTÜ marşını söyleyen bir öğrenci arkadaşlarının arasından kopararak jandarma tarafından alınmak istendi. Arkadaşları sahiplendi İsmail'i (İsmail, hazırlık öğrencisiydi. Ve fotoğraflarda üstü yırtık pırtık olmuştu. Kararlı ve mutlu yüzünden kanlar akıyordu, jandarmaların arasındaydı. Gençcik bedeni itilip kakılmıştı. Çok hırpalanmıştı besbelli.) Arkadaşlarıyla birlikte İsmail, jandarmaya karşı gözaltına alınmamak için direndi. ÖDTÜ'de bir kez daha dipçikler kalktı indi kalktı... Ve ÖDTÜ'lüler bir kez daha direndi. Abileri abaları gibiydiler... Kuşak farkı geleneği yok edilememişti. ÖDTÜ'lüler ne dipçiğe ne de jandarmaya yabancıydı. Hatta ne de ölüme... Er-Tuğrul Karakaya ve daha niceleri unutulabilir mi ÖDTÜ'lüye... Eylem sırasında öğrenciler dipçiklendi, tam da insan hakları toplantısı varken... İşte insan hakları, işte öğrenci hakları ve dipçikler ve saldırılar... Ve 10 Nisan 1987'de, işte mücadelemiz bu dercesine ÖDTÜ'de çiçekler açtı. Ülkenin dört bir yanında aynı anda patlak veren olaylar, yedi yıllık bir suskunluğun, bekleyişin ardından üniversiteli gençliğin "Artık yeter!" deyişiydi. Kararlılıkları

"bu başlangıçtır" diyordu. Bir ÖDTÜ'lü, eylemlerini "dönüm noktası" olarak değerlendiriyordu gazetecilere. ÖDTÜ dönüm noktasında ilk adımı atmanın, eylemleriyle en etkili bir bildiri sunarak öğrenci hareketinin dar kabukları kırmaları yolunda cesaretlendirme onurunu taşıdı bir kez daha.

10 Nisan'da yalnız ÖDTÜ'de direniş yoktu. Ankara'nın diğer üniversite ve fakültelerinde de değişik şekillerle hayata geçirilen eylemlerle, kitleler dillendi. Eylem yayılmıştı. Ege Üniversitesi yemek boykotu ve protesto bildirisiyle kervana katıldı. Dermesin bir sesi de Adana'dan geldi. Çukurova Üniversitesi de yemeklere "boykot" diyerek harekete geçti. Direniş halkasına Çukurovalılar da Adana'dan omuz verdiler. Uludağ Üniversitesi de aynı eylemlerle, yemek boykotuyla yaktıkları mücadelesini alevlendirdiler. VE İSTANBUL... İÜ, İTÜ, Yıldız ve Marmara Üniversiteleri, geniş bir katılımı yemekleri boykot ettiler. TBMM'ye telgraf çekerek yasa tasarısını protesto ettiler. İÜ öğrencileri yemek boykotu sonunda protesto afişleri astılar. Coşkulu kitle topluca çıktıkları yemekhaneden üniversite bahçesine kadar türkülerle yürüdüler, oturdular, çoğaldılar. Coşkulu kalabalık, kararlı tutum "mücadelemizi yükselteceğiz" diyordu. Polisin önlemleri, tehditleri boşunaydı.



"Eski Düşmanlar'ın dost olduğunun resmidir."

ÇÖZÜM

DUYURU



NİSAN DİRENİŞİ

Öğrenci gençliğin, demokratik örgütlenmelerini yaratarak geliştirmeye çalıştığı akademik-demokratik mücadelesi, "Nisan Direnişleri"yle niteliksel bir dönüşüm gösterdi. "Nisan Direnişleri"ne kadar kendi özgüvenini sağlamaya çalışan öğrenci gençliğin, devrimci gençliğin önderliğinde yarattığı birikim, Nisan ayında kendi demokratik örgütlenmelerine karşı gelişen saldırılar üzerine patlamaya dönüştü. Devrimci gençlik, mücadeleyi kendi özgücü üzerine oturarak doğru bir rotaya sokup, hem kendi içindeki, hem karşıındaki "bakar körler" gücünü gösterdi. "Nisan Direnişleri" sonucu gençlik, önüne çıkartılan dayatma tasarımı geri çektiyerek bertaraf etti. Ulaştığı başarıyla zafer sarhoşluğuna kapılmadan öündeki soruları devrimci gençliğin mücadele geleneği üzerine şekillendirerek aşma yolunu açtı. "Nisan Direnişleri"ni kavramak açısından mücadelenin ge-

lişimini ve yasa tasarısıyla yönelen saldırıyı değerlendirmekte yarar var. Buna bağlı olarak da gençliğin mücadelesinin öündeki yanlış anlayışları değerlendirip, doğru perspektifi sunmakta yarar görüyoruz. Burada şunu da belirtelim, devrimci gençliğin geliştirdiği mücadelenin başarısı yine tümüyle devrimci gençliğe aittir. Ne şu dergiye, ne bu dergiye, ne de bu arada dergimize maledilebilir. Gelişen mücadeleyi dergilere maletme yanlış eğilimi kendini hiç eksik etmedi. Biz, gelişen pratik mücadelenin ne dergi bürolarına, ne de dergi sayfalarına sıkıştırılabileceğini düşünüyoruz, işlevimizin sadece zengin mücadele deneyiminden bir pencere açabilmek olduğuna inanıyoruz.

Üniversiteli gençliğin varolan ve hergün yenileri eklenen sorunlarına (akademik-demokratik) çözüm, örgütlü olmaktan ve örgütlü davranmaktan geçiyor. Öğrenci gençlik de bunun bilincin-

de olarak, iki yıla yakın bir süredir kararlı, dirençli tutumuyla kendi demokratik örgütlenmeleri olan dernekleri kurdu ve kurmaya devam ediyor. Öğrenci gençlik, öğrenci derneklerini kurmaya çalıştığı günden beri baskıların ve keyfi uygulamaların muhatabı oldu. Devrimci gençliğin örgütlenme, tek güç halinde mücadele etme isteği engellenmeye çalışıldı. Dernek kurucuları tehdit edildi, gözaltına alındı. Yasalar hiçe sayılarak örgütlenme hakkı keyfi şekilde engellenmeye çalışıldı. Kazanılmış mahkeme kararlarına rağmen rektörlük izni dayatılarak süreç yavaşlatılmaya çalışıldı. Ne bu baskılar yeniydi, ne dipçikler, joblar, gözaltılar, işkenceler, tehditler ve yıldırımlar yeniydi. Toplumsal muhalefetin yükselmeye yüz tuttuğu her aşamada, tüm toplumsal muhalefet odaklarının karşılaştığı gibi, devrimci gençlik de, ne zaman haklarını aramaya elinde tuttuğu alanı

korumaya çalıştıysa, hep bunlarla karşılaştı.

Devrimci gençlik, kendi demokratik örgütlenmelerine sahip çıkıp, 1960'lı yıllardan süregelen devrimci mücadele geleneğine sahip çıkana kadar, (Aynı dönemde işçi sınıfı da mücadelesini yükseltmeye başladı, ancak konumuz içinde olmadığından burada ele almıyoruz.) dernekleşme sürecinin başında olayları devrimci perspektifle değerlendirmeye çalışan öğrencilerin inisiyatifini genel anlamda yetersizdi. Geçmişte ipliği pazara çıkmış perspektifsiz ve kitle kuyrukçusu anlayışlar bu dönemde kendilerini allayıp pullayıp gençliğin önüne sürmekte gecikmediler, Birbirlerinden farklı şeyler savunduklarını ileri sürseler de "pratikleri" aynı olan bu anlayışların yerine, devrimci perspektif ağırlık kazanmaya başladı. İşte o zaman iktidarın oyunları bozulmaya yüz tuttu. Bu durum, "Nisan Direnişlerinde kendini en iyi şekilde ortaya koydu.

Tek tip öğrenci derneği yasa tasarısı 2 Nisan 1987 tarihinden itibaren, TBMM Milli Eğitim Komisyonu'nda tartışılmaya başlanıyordu. ANAP'ın görüntüyü kurtarma amacıyla, hükümet tasarısı şeklinde değil de, iki milletvekiline önerittiği, yeni dernekler yasa tasarısı, meclis gündemindeydi (Bu milletvekillerinden biri Hitler'in "Kavgam" kitabının yayımcısı ve bu kitabın önsözünün yazarı İsmail Dayı'dır. Ancak bizce tasarısı İsmail Dayı'nın kişiliğine indirgenmemelidir. Sonuç itibarıyla İsmail Dayı kendine verilen görevi yerine getirmiştir. "Kavgam"dan alınan ilham sadece İsmail Dayı için geçerli değildir, sistemin bütünlüğü içinde ele alınmalıdır.) Tasarı ne getiriyor, ne götürüyordu? Ve neden böyle yasa önerisine gerek görülüyordu?

Sondan başlayalım bu soruları yanıtlamaya. Neden gerek görülmüştü? Çünkü "demokrasi" sürecinde tam gaz yürüyorduk(!) AET'ye bile başvuruyorduk. Ülkemizdeki tüm uygulamalar daha demokratik(!) olmak zorundaydı. Öğrenci derneklerine şöyle bir göz atan, ANAP, Doğramacı'nın deyişiyle "Bir dernek 30-40 kişi ya var ya yok. Oysa derneğin, tüm öğrencinin sesi obusu gerek"tiğini görmüştü. Öyle ya; 30-40 duyurlu insan bir yanda, YÖK'e dair ses etmeyen binler bir yanda. En iyisi, "bütün öğrencilerin bir aydınlık ocağı çatısı altında toplanmaları ve hep birlikte dernekleşme olma(ma)ları, haklarını ara(yama)malarıydı"(!)

Ne götürüyor? Ne kadar demokratik(!) olduğunu yukarıda anlattıktan sonra bu soruya yanıt vermeye dahi ge-

rek yok bizce.

Ne getiriyor? İdari ve mali bakımdan rektörlüğün (YÖK'ün) denetiminde "tek tip naylon dernek" kurulmak isteniyor. Öğrencinin denetiminden alınıp, YÖK denetimine verilmek istenen dernekleşimin akademik-demokratik mücadele görevlerini yerine getirmeyecekleri açıktır. Yasadaki en tartışılan konu, doğal üyelik konusu. "Siyam ikizleri" çevresinin de büyük alkış tuttıkları, savundukları bir öneri. Bu iki anlayışa kalırsa öğrenci gençliğin kitleleşmesi sorununun çözümü "doğal üyelik" uygulamasında. Her zaman olduğu gibi, bu defa da "siyam ikizleri" sığ bakış açılarını ortaya koymakta gecikmediler.

Biz açıkça şunu söylüyoruz: Ülkemizin içinde bulunduğu nesnel koşullar, iyi değerlendirilmelidir. Bizce bugünkü sorun doğal üyelik değil, doğru mücadele çizgisidir. Bu anlamda önemli olan nitel artıştır. Nicel gelişmişlik, niteliksel gelişimle birlikte ele alınmak zorundadır. Bu anlamda, iktidarın getirdiği doğal üyelik mantığı teşhir edilmelidir. Amaç açıktır: Sorunlara duyarlı ve belli bir güç oluşturan kitleyi genel pasif öğrenci kitleleri içinde eritmek (demokratların, devrimcilerin, kendilerini ifade etmede önlerine çıkarılan anti-demokratik sınırlandırmalar, hatta yasa-dışı ve keyfi baskılar düşünüldüğünde doğal üyeliğin, devrimci gençliğin mücadelesinde yaratacağı yıkım ve mücadeleyi yavaşlatıcı etki açıkça görülecektir) ve geçmişte devrimci gençliği üniversite kapılan önünde kurşunlayan demokrasi düşmanlarının dernek içerisinden mücadeleyi baltalamaları olanak yaratmak, öğrenci derneklerinin DKÖ işlevini yoketmektir. Öğrenci derneğine üye olmak isteyen öğrenci kendi iradesiyle gidip üye olmalıdır. Yoksa tepeden dayatmayla değil. Kendi iradesiyle bağımsız demokratik örgütlenmelerini oluşturamayan gençliğin, bir gün o yapılara gelecek saldırılara karşı duyarlı olması beklenemeyeceği gibi, böylesi bir uygulama sistemin mantığını yuvarıdan aşağıya kurumlaştırma çabasının bir yansıması olarak ele alınmaktadır. "Hitler Almanyası" ve "Mussolini İtalyası" benzeri gençlik örgütleri yaratmayı öngören tasarının tartışma yaratan doğal üyelik dışındaki bölümlerini değerlendirmeye gerek duymuyoruz.

Devrimci öğrenci gençlik yasa tasarısına karşı aldığı tavırla, gençlik mücadelesini yeni niteliksel bir aşamaya sıçrattı. Meydanlar demokratik haklarını ne pahasına olursa olsun teslim etmeyen, yani kazanımlara kendi özgüçleriyle varan devrimci öğrencilerle dol-

du... Faşizm ve her türlü reformist düşüncü, devrimci gençliğin mücadelesiy-le teşhir oldu.

İktidarın hesapları da tutmamıştı! Gençlik kararlıydı, inançlıydı. Yasa önerisi meclis gündeminden geri çekildi. Bu arada ülkenin değişik illerinde yüzlerce öğrenci gözaltına alındı. Mücadele bitmemişti. Açlık grevleri gündeme geldi. Mücadelenin keskinleştiği, öğrencilerin dipçiklendiği, joplandığı, sürüklendiği, dövüldüğü ve gözaltına alındığı zamanlarda ortalıkta görünmeye özen gösteren diğer kardeş sahneye çıkıyordu. Devrimci öğrenci gençliğin dişiyile, tırnağıyla kazandığı başarıdan parsa almaya çalışan bu "şark kurnazı" kardeş öğrencilerinin açlık grevine de yamanmaya çalışacaktı. Devrimci gençliğin her eylemliliğinde, önce eylemi sabote etmeye çalışıp başaramayınca ve iş kotarıncaya katılıp sahiplenmeye çalışan bu anlayış, kronik hale gelen ve samimiliğinden endişe ettiğimiz özeleştirisini de ihmal etmiyordu.

Devrimci öğrenci gençliğin önünde zor günler var. Gelişen mücadelede bugün olduğu gibi gelecekte de "malum anlayışlar" öğrenci gençliğin mücadele perspektifini saptırmaya çalışacaktır. Devrimci öğrenci gençliğin geçmişten gelen devrimci mücadele geleneği, bugün de sahip çıkılması gereken en büyük silahtır. Dernekleşme sürecinin başında olduğu gibi bugün de reformistlere karşı tavır almak gerekir. Yaşanan en son olaylardan sonra sekterci tutum içine giren anlayışlar kitle içinde teşhir edilmelidir. Yüzlerindeki maskeler düşürülmelidir. Öğrenci derneklerinin DKÖ olarak birliği daha üst düzeye çıkarılmaları için özeleştirme mekanizması, zaman geçirilmeden işletilmelidir. Devrimci gençliğin yürüttüğü akademik-demokratik mücadele, ülkedeki gerçek demokrasi mücadelesinden ayrı düşünülemez. Bu son kazanılan başarı toplumsal muhalefet içinde gençliğin rolünü bir daha ortaya koymuştur. Ancak bunlara karşın, devrimci gençlik zafer sarhoşluğuna kapılmadan açtığı yolda kesintisiz yürümeyi sağlamak, bunun zeminin ve örgütlülüğünü sağlamalı, yaşanan gelişmelerin propâgandif çalışmalarını yapmalıdır. Başarının yolunun burdan geçtiğini unutmadan.

Öğrenci derneklerinin önündeki acil görevleri şöyle sıralamak gerekir.

— Gençliğe, devrimci mücadele geleneğinin kavratılması.

— öğrenci derneklerinin örgütlenme sürecinin bir an önce tamamlanarak kurumsallaşmasının sağlanması.

— YÖK'e karşı yürütülecek kısa, orta ve uzun vadeli mücadele programının belirlenmesi.

— İlkeli bir birlik etrafında ülke çapında Demokratik Öğrenci Birliği'nin yaşama geçirilmesi.

— Birim derneklerden başlatılacak bir çalışmayla dernekler yasasına alternatif yasa önergesinin hazırlanmaya başlanması. Hazırlanacak taslakların bir merkezde toplanarak öğrenci gençliğin önerisinin netleşmesi.

— Diğer demokratik kitle örgütleriyle ilişkilerin geliştirilmesi.

— Öğrenci gençliğin reformist, pasifist, teslimiyetçi çizgiden arındırılması.

— Öğrenci gençliğin mücadelesinin önünü tıkayan, birliğine ket vuranlar derhal özeleştiriyeye davet edilmelidir.



Tek tip dernek yasa tasarısını protesto etmek amacıyla, iki bin üniversite öğrencisinin yürüyüşü saldırı, polis joplari, göz altı ve tutuklamalarla bastırılmaya devrimci öğrenci gençlik yıldırılmaya çalışıldı. Devrimci öğrenci gençlik ise mücadelesine devam ederek, göz altına alman ve tutuklanan arkadaşlarının serbest bırakılmasını sağlama, vahşice saldırıları kınama amacıyla eylemlerine devam etti.

17 Nisan cuma günü ikiyeşerli üçerli gruplar halinde "14 Nisan Direniş Durağı"na (eski adı Fakülte durağı) gelen analar babalar ve yüzlerce öğrenci vahşi saldırıyı, saldırının olduğu yere karafiller atarak protesto ettiler.

Bu eylemden iki saat sonra 85 öğrenci ve bir öğrenci ailesi

— Gözaltına alınan ve tutuklanan arkadaşlarını desteklemek ve dayanışmayı göstermek.

— Tek tip dernek yasasına karşı gelişen direnişlerde polisin uyguladığı baskıyı protesto etmek.

— Meclis gündeminden komisyonaya alınan yasanın tümünden gündemden kaldırılması için açlık grevine başladılar.

Başlayan direnişin demokrasi mücadelesi açısından taşıdığı önemin bilincinde olan devrimciler, demokratlar, aydınlar, sendikalar, Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Derneği, İnsan Hakları Derneği, direnişe aktif destek sağladılar. Bu arada direnişi desteklemek amacıyla eski tutuklu yakınlarından bir grup da öğrencilerle birlikte açlık grevine başladılar. Büyük bir coşkuyla devam eden direnişin ikinci gününde katılım oranı daha da artıyor 197 öğrenci ve 5 öğrenci ailesi grevi sürdürmeye devam ediyordu. BU arada emniyet güç-

lerinin tehditkâr bakışları, çektikleri fotoğf ve filmler öğrencileri yıldırıyor, öğrenciler tuvalete gazeteciler ile gidip gelerek kendi güvenliklerini sağlamaya çalışıyorlardı. Sahibinin sesi basın ise sansasyon peşinde koşarak direnişin varolan kararlılığına gölge düşürebilecek manşetler atıyorlardı. Üçüncü gün katılım artıyor. 287 öğrenci ve 7 öğrenci ailesi açlık grevini sürdürmeye devam ediyorlardı. Katılımın artması birtakım sorunları beraberinde getirdiği için (Yer sorunu vs.) katılım pazar gecesi saat 17.00 de durduruldu.

Direniş bitimine kadar bütün öğrenciler direnişçi arkadaşlarını desteklemek için ziyaretlerini hiç kesmeden devam ettiriyor, ülkenin pek çok yerinden destek mesajlarının ve para yardımlarının ardı arkası kesilmiyordu. Öğrencileri destekleyen işçi, öğretim görevlisi, yazar, tiyatrocu, aydın, devrimci-demokrat insan ziyarete gelerek direnişçi öğrencilerin türkülerine, türkülerini ekliyordu. Öğrencileri ziyarete gelen öğretim üyesi Doç.Dr.Uluğ Nutku "bu hareket ileriye doğru atılmış bir ilk adım olsun, bu eylem gericiilere bir ders, yarı aydınlara da ibret olsun" derken, yazar Rıfat Ilgaz'da "Direniş-çileri destekliyorum. Ben de tek ayağımla direnmeye geldim. Güneşli günler dileyeceğim, ama güneşli günler başladı galiba, hepimize umut olsun" diyordu. Direnişçi öğrencilerin en yakın destekçisi Bilgesu Eranus bozlaklar okuyor, Server Tanülü'de gönderdiği mesajla öğrencileri desteklediğini bildiriyordu.

Ziyarete gelen yalnızca öğrenciler işçiler, çevredeki halk, aydınlar, liseliler değildi. Bir polis helikopteri de alçak uçuş yapıp bir yandan film çekerken,

diğer yandan tozu dumana katıp, öğrencileri dağıtmaya kalkıyor, grevci öğrenciler de çevreye çiçek atarak ve ziyaretçilerle hep birlikte "eşkiya dünyaya hükümdar olmaz diye" türkü söylüyorlardı.

Dört gün süreyle üniversite önünde şenliğe dönüşen direniş tam bir bütünlük ve beraberlik içinde son buluyordu.

Öğrenciler direnişin bitiminde taleplerini alana kadar ve bundan sonrada diretilecek her baskı ve zora karşı tek bir ses olarak göğüs gereceklerini altını çizerek belirtiyorlardı.



"SİZİNLEYİZ"

Biz de yanındayız!
YÖK'ün kurulduğundan bugüne kadar, siz üniversiteli gençliğe yönelik kararlarını ve en sonunda tek tip dernek yasa saldırısını knıyor ve sizi, haklı olan açlık grevinizi candan destekliyoruz. Unutmayalım ki, haklar mücadele ile kazanılır ve her mücadele büyük yüreklikli, kararlılık ve inanç gerektirir. Mücadeleler canice boğulmaya, bastırılmaya çalışılsa da, eğer sizler yürekliğinizden, kararlılığınızdan ve inancınızdan taviz vermezseniz, en sonunda kazanacak olan sadece ve sadece sizlersiniz.

ALMANYA'DAN YURTSEVER GENÇLER

"Delikanlım; Senin kafanın içi yıldızlı karanlıklar kadar korkunç

kudretli ve iyidir yıldızlar ve senin kafan kainatın en mükemmel şeydir."

AMATÖR TİYATRODAN DİRENENLERE SELAM ÇAĞDAŞ OYUNCULAR

Demokratik-özerk üniversite mücadelesinde her zaman yanınızdayız. Demokrasi mücadelesinde BİRLİĞİN pekiştirilmesi dileğiyle, DOSTÇA SELAMLARIMIZI İLETİRİZ!

İMC-DİRENİŞ TİYATRO TOPLULUĞU — FATİHÜ YURTSEVERLER

Anti-demokratik baskılara karşı verdiğiniz haklı mücadeledenizi destekliyoruz. "Tarih vurmuştur alınlarına damgasını

çürüyen diş, dökülen et bir daha gelmemek üzere gidecekler."

S.H.P. İL GENÇLİK KOMİSYONU

Genç, dinamik sevgili öğrenci gençliğimiz;
Bugün tek tip dernek diyenlere karşı kazandığınız zafer, yarın tek parti tek lider diyecek olanlara demokrat Türk gençliğinin gecit vermeyeceğini gösterdiniz.
Eminönü SHP örgütü olarak her zaman ve her yerde anti-demokratik baskılarda yanınızdayız. SEVGİLERLE...

SHP Eminönü İlçesi

YÖK'ün anti-demokratik uygulamalarını şiddetle knıyor ve haklı mücadeledenizi sonuna kadar destekliyoruz.

SHP Eyüp İlçesi Gençlik Komisyonu

Direnişçi Arkadaşlar!
İktidar odaklarının her türlü baskı ve şiddeti meşrulaştığı günümüzde, susturulmaya çalışılan öğrenci gençlik, direniş türkleriyle üniversitelerde, caddelerde, zindanlarda, işkencelerde haklı mücadelesini sürdürüyor. Genç suların, YÖK ve uygulamalarına karşı başlattıkları direniş, ne işkenceler, ne coplar ne de zindanlar durdurabiliyor. Durduramayacak da!.. Yaktığımız her meşale, karanlık kalelerden sökülen bir tuğladır. Başlattığımız her eylem, özerk ve demokratik üniversite mücadelesinde yazılan bir türküdür.

Bugün sizlerin ve cezaevindeki öğrenci arkadaşların başlattığı açlık grevleri uzun, zorlu bir mücadelenin onurlu bir duruşudur. Zafer direnenlerindir!.. Kazanan demokratik öğrenci hareketi olacaktır. Sizleri ve sizlerle birlikte açlık grevine katılan anaları selamlıyor, başarılar diliyoruz.

Daha gün o gün değil derlenip dırülmesin bayraklar duyduğunuz çakalların ulumasıdır safları sıklaştıralım çocuklar."

Yeni ÇÖZÜM Dergisi

Arkadaşlar,
Tek tip öğrenci derneğine karşı vermiş olduğunuz mücadele genel olarak verilmekte olan demokrasi mücadelesine bir ivme kazandırmaktadır. Bu mücadele uğruna göz altına alınan, tutuklanan arkadaşlarınızın serbest bırakılması için sürdürdüğünüz 'açlık grevinizi destekler; gerici ve anti-demokratik davatmalara karşı onurlu mücadeledenizi gençliğin mücadelesine ışık tutmasını dileriz.

YENİ ÖNCÜ Ayık Sosyalist Dergi Çalışanları

Yiğit direnişçiler;
Yine meydanlardayız, yine özgürlük türkülerimiz karanlığın içinde yükseliyor. Gücümüz düşmana korku salıyor.
Uzun bir süredir gençlik çeşitli baskı yöntemleriyle sindirmeye ve susturulmaya çalışıldı. Her şey karşın insanlık

onurumuzu çignemeden mücadele sancığımızı yükselttik, yükselteceğiz. Alnımız açık, başımız dik mücadele alanındayız.

İktidarın, gençliğe yönelttiği baskılara ve uygulamaya çalıştığı politikalar, gençliğin kararlı mücadelesi karşısında boşa çıktı. Akademik ve demokratik haklarımız için yürüttüğümüz mücadele polis copu, işkence, gözaltı ve tutuklamalarla karşılaştı. Öğrenci Gençlik kitle hareketleri ve açlık greviyle iktidara gereken cevabı verdi. Tutuklanan arkadaşlarımız için yürütülen açlık grevine katılan arkadaşları yürekten destekliyor, mücadelenizi yürekten selamlıyoruz. Selam olsun direnenlere, selam olsun alını yukarıda mücadele alanlarında döğüşenlere...

Akın var Güneşe Akın
Güneşi zapteteceğiz
Güneşin Zaptı Yakın.

Güneşe Çağrı Dergisi

Bizler iki çiziyiz. Dayanışma içinde olduğumuzu belirtir, gençlik onurumuzdur diyoruz.

ENGİN-FAZİL

Haklı davanızda sizi sonuna kadar destekliyoruz.

BİR GRUP İŞÇİ ARKADAŞ

Haklı davanız uğruna verdiğiniz kavgada yanınızdayız. DİYARBAKIR'DAN İKİ İŞÇİ KARDEŞİNİZ

Gasp edilen haklarınız uğruna verdiğiniz haklı ve onurlu mücadeledenizi destekler başaranızın örnek olmasını dileriz. Hak verilmez alınır!...

DOĞU'DAN İKİ EMEKÇİ

Açlık grevinizi destekliyoruz, sonuna kadar yanınızdayız.

BİR GRUP TEKSTİL İŞÇİSİ

Dostlar,
Saygı Değer tüm Öğrenci Arkadaşlara Selamlarımızı iletirim. Haklı Davanızda Sizleri Destekliyoruz. Yapmış olduğunuz birlikten mutlaka Güç Doğacaktır. Sizler geleceğin Aydın kişilersiniz. Her zaman bizlere ışık tutacaksınız. Tekrar sizi Destekleriz ve bu mesai yazan tüm emekçiler Atına El emeği ile geçinen ve Alın terini su yerine içen özgürlük için canından geçen tüm insanlara selam Desteye De-vam.

İŞÇİ EMEKÇİLERİ İSTANBUL

Kuşkulu gözlerle susar
gülüşümüz
Meydanlarda bin kahkana
kavgamız
Açlık yeri değil
meydan
Onurumuz, sevdamız

BİR İŞÇİ

Çilesi bitmeyen, yılmayan öğretmenler adına DESTEK-LİYORUM!

BİR ÖĞRETMEN

Bu onurlu mücadelenizde sizleri gönülden-destekliyoruz.

ÇAĞA'DAN BİR GRUP HEMŞİRE

hep bir ağızdan türkü söyleyip, hep beraber sulardan çekmek ağı. Demiri oya gibi işleyip hep beraber, hep beraber sürebilmek toprağı, ballı incirleri hep beraber yiyebilmek, Yarın yanğından gayri her şeyde, her yerde hep beraber!

ÇEMBERÜTAŞ KIZ ÖĞRENCİ YURDUNDAN BİR GRUP ÖĞRENCİ

Köylü gençlikten Öğrenci gençliğe SELAM OLSUN!
12 Eylül'den beri geçmişte olanlardan yalnızca, gençliği sorumlu tutan zihniyetin uygulamalarının bir parçası olan YÖK yasaları öğrenci gençliğin akademik ve demokratik haklarını gasp edip, onu asimile etmeğe çalışmaktadır.
Bu anti-demokratik uygulamalara karşı göstermiş olduğunuz karalı direniş en içten duygularımızla destekler, sorunlarını sorunlarımız bilip haklı mücadelenizde yanınızdayız.

ÖĞRENCİ GENÇLİĞE SEVGİLERİMİZLE AĞAÇB Köyü Gençliği/Beşikdüzü-TKABZON

Öğrenci Arkadaşlar eylemlerinizi sonuna kadar destekliyoruz.

FATSA GENÇLİĞİ

Demokrasi mücadelesinde onurlu yerinizi aldığınızdan dolayı sizleri kutlarıım.

GEMEREK LİSESİNDEN BİR ÖĞRETMEN

Onurlu mücadelenizi destekliyor. Nöbeti devralacağımız günü bekliyoruz.

ELAZIĞ ATATÜRK ÜSİSİ ÖĞRENCİLERİ

Ben İstanbul'un tarihi yerlerini görmek için Balıkesir'den geldim ve Beyazıt meydanında gördüğüm kalabalığın ne yaptığını merak edip yanlarına gittiğimde açlık grevi yaptıklarını öğrendim. Birden çok duyulandım, içimden bağırarak ağlamak geldi.

Ben Balıkesir erkek kuran kursu adına hepimizi destekliyorum...

Bizler güneşe doğru vola çıktık. Yürüdüğümüz yol, engelbel, dolambaçlı ve sarptır. Baskı, zulüm, işkence bizi yıldıramaz. Güneşli günler görmeye kararlıyız. Mücadelemiz tüm emekçilerin mücadelesidir. ARTVIN-BOÇKA İLÇESİ GENÇLİĞİ

Uzun ince bir yoldayız.
Gidiyoruz gündüz gece.
insanın insanca yaşadığı, sömürünün olmadığı birdün-yaya doğru yürüyoruz. Tam demokratik ve bağımsız Türkiye'ye doğru yürüyoruz. Bu yolda yürüyen tüm devrimciler re selam.

KARS-GÖLE GENÇLİĞİ

Demokrasi mücadelesine ve demokrasi güçlerine "bir, bütün" gözüyle bakan Diyarbakır ve silvan gençliğini adı nı dayanışma duygularımızı ifade ediyoruz... Bu güzel gün de birlikteliğin ve dostluğun tadını duymaysanlara SELAM OLSUN!

BİZ Kİ YARINİYİZ HALKIN
UMUDU, YÜZAKIYIZ HİNCİ, NAMUŞU, ŞAFAKLARI
TAAA ŞAFAKLARI HEY KALBİM DİNAMİT KUYUSU
DOSTLUKLA DİYARBAKIR VE SILVAN GENÇLİĞİ

Bu haklı direnişinizde sizlerle beraberiz.

ORDU'DAN BİR GRUP GENÇ

Memleketin sert kavaları gibi insan baklанда serttir. Dokundunmu ellerin kırılır. En doğal hakkınızı almak için gidiştiğiniz direniş destekliyor, demokrat gençliğe selam diyoruz.

BİTLİS GENÇLİĞİ ADINA

Tek bir bilek tek bir yürek gibi gururumuzun kaynağı sevincimizin gözyaşı olun.

ARDAHAN LİSESİ

Malatya Gazi Lisesi'nde Direnişçilere Sevgi ve selamlar. Öğrenci arkadaşlar eylemlerinizi destekliyoruz.

ELBİSTAN GENÇLİĞİ

DOSTLAR
Vermiş olduğunuz haklı mücadelenizde başaracağımıza ve haklarınızı alacağımıza inanıyor ve bütün gücümüzle sizlerle dayanışmamızı devam ettireceğiz.
Selam Olsun Direnenlere

BİR GRUP ŞİRT"İLİ İLERİCİ

GENÇ

Bizler seyyar satıcılar olarak vermiş olduğunuz onurlu ve haklı mücadelenizde sonuna kadar sizinle birlikteyiz.
Seyyar Satıcılardan öğrenci Kardeşlerimizize

Yüreklere fırtınalı, bilinçler aydınlık ve kararlıydı. Taban uyanıktı. Kabağı çatlatıyordu. Önüne set çekmeye çalışanlar, aynı öğrenci hareketinin içinde yer alan kimi anlayışlar olsa da... "Haydi geride kalmayın" diyorlardı onlara.

Mücadele yükseliyor... Direniş yayılıyor... Tarih 13 Nisan 1987. Yine yemek boykotları, yine... AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi yemekleri boykot ediyor, aynı gün Ege ve Dokuz Eylül Üniversiteleri de yemek boykotuna gidiyor. Burdur Eğitim Yüksek Okulu da yemekleri boykot ederek gelişmelere kayıtsız kalmadığını, kalamayacağını gösteriyordu. Bu arada mücadele kararlılığında olan devrimci gençlik, yeni mücadele yolları aradı. "Kıyıma uğrayan bizleriz" dediler. "Haklarımız gaspediliyor, yasadı, hukuk dışı uygulamalara uğruyoruz, yenileri de sırada bekliyor" dediler. "Mücadelemiz meşrudur" dediler. "Devrimci demokratlar direnişimizi yaygınlaştırmalıyız; mücadeleyi yükselttiğimiz sürece başarılı oluruz" dediler.

Ve İstanbul'da devrimci gençlik, mücadele bayrağını yükseltmeye karar verdi. Tüm devrimci-demokratlar devrimci gençliğin önderliğinde Aksaray meydanına doğru dört bir yerde yürürken takvimler 14 Nisan'ı gösteriyordu. Küçük gruplar halinde tüm devrimci-demokratlar Aksaray meydanına dolmuşlardı. İstanbul'da değişik üniversite ve fakültelerinden gelen direnişçiler 2 bin kişilik bir baraj oluşturmuşlardı.. Yıllardır dayatılmış olan sonun bir başlangıcında olmanın birlik ve dayanışma içinde caddelerde omuz omuza mücadele saflarını oluşturma coşkusu ve direnci okunuyordu yüzlerinde. Direnişçiler, merak ve şaşkın bakışlar arasında Aksaray'dan Beyazıt'a doğru yürüyüşe geçti kararlı adımlarla, devrimci gençlik, gençliğin bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin nabzını Aksaray-Beyazıt hattına taşımıştı.

Sorumluluklarının bilinci ve onuruyla türküler söyleyerek ilerlediler!: "Tek Tip Yasaya Hayır!", "Öğrenci Dernekleri Kapatılmaz" diye haykırdılar. Türkülerle, marşlarla, sloganlarla öğrenci gençliği YÖK'e karşı mücadele saflarına çağırıldı: "Gelin canlar bir olalım, demokrasi mücadelesinin onu-runu paylaşalım".

Yanlış istihbarat alan polis, panzerleri ve jolarıyla Sultanahmet meydanına barikat kuruyordu. Direniş güllerinin Beyazıt meydanında aktığını haber veriyordu. "Dağılım" dedi polis şefi. 2 bin kişi haykırdı: "Önce siz" dedi. Şefin ağrına gitmişti. Yanıt merkeze bil-

dirildi. "Elebaşlarını alın getirin" dedi, yetkili ve etkili ses. "Elebaşları yok efendim. Hepsi kolkola girmişler. Sanki bunların hepsi elebaşı" dedi karşı-sındaki. (Çaresizliğin ve şaşkınlığın ifadesi olan polis şefinin bu yanıtı o günü anlatan bir örnek olarak tarihe geçecektir.) "Dağılım" emriyle birlikte bir kez daha inip kalkmaya başladı genç bedenlere jolar, tekmele. Çevik Kuvvet görevdeydi. Kafalar, gözler yarılıyordu. Genç kızlara küfür ediliyordu. Saçlarından tutulup yerlerde sürükleniyordu. Öğrenci gençlik, jolar, tekmele, tehditlerle dağıtılmak isteniyordu. Bu arada bazı polisler ellerindeki yetmiyormuş gibi, bellerindeki silahları da çıkarttılar. Gözdağı vermek istiyorlardı. "Bir şeyleri" anımsatmak istiyorlardı besbelli. Onlar "görevlerini" yaparlarken, öğrenci gençlik de oturarak, birbirlerine kenetlenerek, duvarlara, demirlere dayanarak, "İNSANLIK ONU-RU İŞKENCEYİ YENECEK", "İNSANLIK ONURU ZORBALIGI YENECEK" sloganlarıyla Beyazıt alanını inlettiler. Bu arada vurgunculuğu ayyuka çıkmış Eminönü Belediye Başkanı ANAP'lı Tahir Aktaş'ın gazeteci dövmekle ünlü adamı kitlenin içine dalarak öğrencileri yumruklamaya başladı. Polisin "görevini" görevi bilmiş, sırt sırta öğrenci avına çıkmıştı.

Polis saldırısı sırasında onlarca öğrenci yaralanırken bir o kadari da polis otobüslerine tika basa doldurularak ünlü Gayrettepe'ye (1. Şube) götürüldüler. 63 kişiden bir kısmı serbest bırakılırken, DGM 31 kişiyi tutuklayarak cezaevine yolladı. Bu arada gerici basın sayfalarında öğrenci hareketi ve tutuklamalarla ilgili iftira dolu yalanlar kusarak bir kez daha 4. Şube gibi çalıştığını gösterdi.

Devrimci Gençlik'in yürüyüş eylemi etkisini göstermişti. Mücadelenin destanını yazıyordu ürkek cümlelerle basın... İktidar yasa tasarısını geri almak zorunda kalıyordu... Direnişin etkisi balyoz gibi pathıyordu pasifizmin kafasında. Yasa tasarısı geri alındığında parsa toplamaya çalışan Yarı ve Gök-yüzü geniş bir katılımı içeren AG'ye yamanmaya çalışıyordu. Ne var ki artık herkesin kucağındaki taşlar yere dökülmüştü. Basına verdikleri açıklamalar kendi çevrelerini bile tatmin etmiyordu. Artık duvarlar arasına sıkışmış, kendi kitlelerinin gözünde de inandırıcılığını yitirmiş, çirkinleşmeye yüz tutmuş pasifizmin, eylem sonrası özeleştirisi ile yüzyüze olduğunu anlayınca çamurlama kampanyasına başlamıştı. Oysa halkımızın atasözlerini bile unutmuslardı. "Aynesi iştir kişinin lafa bakılmaz"... Mücadele meydanlardaydı. Reformizm yüz yıllık tarihinde bu özelliğini

hiç kaybetmedi. Reformizmin turnusolu olan yürüyüş "Yarın" ve Gök-yüzü" (Siyam kardeşler) nün rengini açığa çıkarmıştı. U. Mumcu gibi, her direnişin altında provakatör arayan geleneksel "provakasyon romancıları" sağolsun-lar önerilerini hiç eksik etmediler. "Aman provakasyona gelmeyin", "söyleyin gazetelerimizde teşhir edelim", "dilekçe verin", "Sosyal Demokrat partilerimiz sorunlarınızı meclise götürsün"... vs. Aslında orkestranın tüm enstrümanları eşi görülmemiş uyumlulukta çalışıyordu, iktidar partilerinden muhalefetine, revizyonizm, oportünizm ve her türlü reformist akıl hocaları bağırıyordu: "Provakasyona gelmeyin!!!"

Devrimci Gençlik'in önderliğinde gelişen eylem bir ısıklık gibi patladı suratlarına... Devrimci mücadelenin her önemli durağında küçük burjuvazinin ağlamaklı hali tekrar göstermişti kendini. Çünkü Devrimci Gençlik'in mücadelesi niteliksel bir aşamaya ulaşmıştı.

Birincisi: Öğrenci Gençlik 1984'ten bu yana kendi demokratik örgütlenmesini yaratmanın mücadelesini veriyordu.

İkincisi: Mücadelenin bugüne kadar ki aşaması, öğrenci gençliğin kendi öz güvenini kazanmaya yönelikti. Mücadeleyi kendi özgüçleriyle yürütebileceklerini kavramaları sorunuydu.

Üçüncüsü: Öğrenci gençlik mücadelesinin pasifizm ve her türlü teslimiyetçilikten arınması süreci yaşanıyordu.

Bu bir açık hesaplaşmaydı. Bir yandan icazet sınırları çizmek isteyen egemen güçlere, diğer yandan bu icazet sınırının dışına çıkmaktan korkan "Yarın", "Gök-yüzü" pasifizmine karşı, Devrimci Gençlik, Bağımsızlık ve Demokrasi mücadelesinin rotasını çizdi.

Bu mücadele de yeni bir aşamaydı. Meydanlar demokratik haklarını ne pahasına olursa olsun teslim etmeyen, yeni kazanımlara kendi özgüçleriyle varan Devrimci öğrencilerle doldu.

Güzel bir sonbahar günü, işe tanklarla başlayan yeni "tarih yazıcıları", güzel bir bahar gününde yaratmak istedikleri yeni "insan tipinden" tokadı yiyorlardı. Reformizm ve her tondan oportünizm alanlara kuş uçuşu inmenin sandıklan kadar kolay olmadığını görüyorlardı. Haykırıyor meydanlar ünlü ozanımızın deyişyle:

"Akın var Güneşe akın,
Güneşi zaptedeceğiz,
Güneşin zaptı yakın..."

YÖK'E HAYIR!

DERYA GÜLER

Gazeteler; "coplar konuştu" "jandar-
ma öğrencileri dipçikledi", "öğrenciler
açlık grevi yapıyor", "İzinsiz yürüyüş
büyük gözaltı", "Nereye?.." vb. sür-
manşetlerle son gençlik olaylarını cop-
lanan dipçiklenen, yerler.de süreklenen
kız erkek genç insanların fotoğrafları-
yla süsleyerek veriyor.

Günlük basının kalemşörleri Nazlı Ilı-
cak'tan Uğur Mumcu'ya kadar hemen
hemen hepsi "öğrencilerin haklı
olduklarını" belirtiyorlar, ancak hemen
peşinden "Aman dikkat, kışkırtıcıların
oyununa, yasaların dışına çıkmayın"...
vb. türden akıl vermelerle, onları her an
birilerinin oyunlarına gelmeye hazır ve
daima "akıllı" olan kendilerinden
"feyz" almaları gerektiğine inandırma-
ya çalışıyorlar. Gençliğin yükselen öfke-
sinin dindirilmesi için her türlü vaaz ve-
riliyor. Son gençlik hareketinin dıştan
görünen yüzeyssel panoraması bu.

Sokağa çıkıp hak aramanın bedelinin
çok ağır olduğu ülkemizde binlerce ki-
şi arasından üniversitelere girebilme
şansına sahip olmuş bu genç insanla-
ra ne olmuştu da coplar dipçikler cop-
lar dipçikler gözaltına alınıp işkence
görmeler ve tutuklanmalar pahasına
dört bir yanda sokağa dökülmüşlerdi.

82 anayasanın getirdiği tüm baskıcı
çerçeveye rağmen üniversite gençliği,
yaklaşık iki yıldır başta örgütlenme
hakkı olmak üzere bir dizi-akademik-
demokratik haklar için mücadele edip
küçümsemeyecek bir birikim elde et-
tiler. Özellikle demokratik kitle örgüt-
leri yaratabilmek için fedekarca bir uğ-
raş vermek gerekmiş, polis ve idarenin
çeşitli baskılarına maruz kalınmış; baş-
langıçta bir avuç öğrencinin umutsuz
çabası gibi görünen bu kıpırdanış gide-
rek kitleselleşmeye başlamıştır. Kendi
içinde birçok eksik ve zaafı taşıma-
sına rağmen, öğrenci gençlik arasında
depolitizasyonun kırılmasında önemli
çabalar gösteren derneklerden "kurtul-
mak" gerektiği ya da onların kontrol al-
tına alınarak düzen için tek tip insan ye-
tiştirilmesine hizmet eden araçlar konu-
muna indirgenmesi istendi. İşte bu
amaçla hükümet, iki yıldır kuyu kazar-
casına kazanılan hakları bir kalemde
silip süpürmek istedi.

Bugün tüm basın ağız birliği etmişçe-
sine bu işin ANAP'lı iki milletvekili ol-
duğunu tekrarlamaktadır. Oysa konu-

nun öyle birden gündeme gelmediği
açık. Bir yıl kadar önce YÖK başkam
DOĞRAMACI "her üniversitede bir
dernek olsun" diyerek gündemi açtı.
Daha sonra Milli Güvenlik Kurulu "der-
neklerin denetim altına alınması" için
gerekli işlemlerin yapılmasını karar-
laştırdı. Ve nihayet bir hükümet teklifi
olarak değil de iki milletvekilinin hazırladığı
teklif olarak apar topar komisyonlardan
geçirilerek TBMM'ye getirildi. Bu yasa
tasarısına göre:

1— Her yüksek öğretim kurumunda,
yalnızca bir öğrenci derneği kurulabi-
lir: Üniversiteye bağlı fakülte, yüksek
okul, konservatuar ve meslek yüksek
okullarında bu derneğin şubeleri açıla-
bilir.

2— Dernekler yasasının hükümleri
saklı kalmak üzere, öğrenci dernekleri
ve şubeleri, rektörün veya yetkili kula-
cağı bir yöneticinin gözetim ve deneti-
mi altında çalışırlar.

3— Üniversite öğrenci derneği genel
kurulu, tüzüğünde belirtilen ve şubeler
genel kurulu tarafından seçilen temsil-
cilerden oluşur.

4— Üye olmak istemediğini yazılı ola-
rak şube başkanlarına bildirmeyen her
öğrenci o derneğin doğal üyesi sayılır.

5— Üye olma aidaat şartına bağlı de-
ğildir.

6— Bu kanunun yayımı tarihinde
mevcut öğrenci derneklerinin tüzel ki-
şilikleri sona erer."

82 Anayasası'na bile ters düşen bu yasa
tasarısının amacı, öğrenci gençliğin
akademik demokratik mücadelesini en-
gellemek, bundan önce kurulmuş der-
nekleri kapatmak, örgütlenme hakkını
vesayet altına alarak tamamen formel
bir duruma indirmektedir. Esas olarak
da 12 Eylül'ün arzuladığı, tek tip insan
yetiştirilen kurumlar olarak düşünülen
üniversitelerin içinden "çatlak" sesle-
rin çıkmaması, otoriteye kayıtsız şart-
sız boyun eğen insan yetiştirmek... İşte
yeni yasanın "ruhu".

Devrimci-demokrat gençlik, "kötü-
nün kötüsü" olarak ortaya çıkan bu ye-
ni düzenlemeye kayıtsız kalamazdı. 12
Eylül sonrasının ilk ciddi kitlesel eyle-
mi' bu yasa tasarısına kesin cevabı-
nı verdi. Önceden düşünülemeyecek bir
nicelikteki katılımla eylemine önemli bir
kamuyu desteği sağladı. Kendi içinde-
ki tüm "yasallığa tapınma" eğilimleri-

ni pratikte mahkûm ederek, demokra-
tik üniversite kavgasında nasıl çok yön-
lü bir mücadele rotası izlemek gerekti-
ğini ortaya koydu. Üstelik bütün bunla-
rı; ülke düzeyinde Örgütsel bir bütünsel-
lik sağlayamadan, eylemler için ön ha-
zırlık denebilecek organizasyonlar ya-
ratamadan yaptı.

Öğrenci gençlik açısından 12 Eylül
sonrasının bir dönüm noktası olan bu
olayları sıhatli bir şekilde değerlendi-
rip gelecek için dersler çıkarmasını bil-
meliyiz.

— Öncelikle artık iyice anlaşıldı:
"Ağlamayan çocuğa mama yok. "Hak
elde etmenin yolu aktif mücadeleden
geçiyor."

Bu eylemlerin ardından 16 Nisan gü-
nü Kızılay PTT'sinden TBMM'ye telgraf
çekmek amacıyla, okullarının bulundu-
ğu yerlerden Kızılay'a doğru yürüdüler.
Gazi Üniversitesi Maltepe-Kızılay hattı
üzerinden kaldırımdan düzenli bir bi-
çimde 5'erli sıralar halinde uzunca bir
kortej oluşturarak yürüyüşe geçtiğinde,
ODTÜ'lüler Tunus caddesinden, Hacet-
tepe, DTCF, SBF gibi okullar Sıhhi-
ye Abdi İpekçi parkında toplanarak yü-
rümek istedi. Tam bu sırada bu toplu-
luk içerisinde kendilerine "Yarın"cı di-
yen bir grup "Yasanın Meclisten çekil-
diğini, bundan sonra yürünmemesi ge-
rektiğini, yürüyüşün yasadışıya taşıdığını
vb. "laflarla kitlenin kafasını karış-
tırdılar. (X) İşin garibi tam da bu anda
polis şefleri hopolörden aynı şeyleri tek-
rar ediyorlardı. Bunun üzerine kaygı ve
tedirginlik içinde olan kitlede tam bir
kararsızlık başgösterdi. Bu kararsızlı-
ğı (ki tam bu noktada Yarancılar dağı-
lalım derken önemli bir sayıda Devrimci
Gençlik taraftarında yürüyelim diyor-
du) farkedene polis saldırdı. Kaçışan kitle
dağıldı, ilerde tekrar birleşip yürüme
girişimi gösterdiyse de polis tarafından
dağıtıldılar. Toplam 300'e yakın kişi
gözaltına alındı. Yürüyüş kolları içinde
en disiplinli ve kararlı olan Devrimci
Gençlik önderliğinde yürüyen Gazi-
lilerdi. Onlar da yasanın geri çekildiğini
duymuşlardı ama buna karşın kendi
aralarında bir tartışma olmadan ön-
ceden tasarladıkları şekilde yürüdüler.

Yürüyüş, kendi içindeki organizasyon
eksikliği, öndersizlik vb. zaafı kara-
şın sonuçta kitlede bir coşku yarattı.
Gözaltına alınanlar otobüslerde "İN-



SANLIK ONURU İŞKENCEYİ YENECEKTİR" diye slogan attılar. Uzaktan yürüyenleri alkışlayanlardan bile gözaltına alınmalar oldu. 2500'e yakın kişi telgraf için yürümesine karşın bunlardan çok azı telgraflarını çekebildiler. Sonuç olarak Ankara yüksek öğrenim

gençliği tüm engellemelere karşın Demokratik Üniversite mücadelesinde yerini alıyor. Eksiklerinden, zaaflarından arınarak hızla bağımsızlık, demokrasi mücadelesine hazır olunması gerektiğinin bilinciyle hareket ediyor.
— YAŞASIN DEMOKRATİK ÜNİ-

VERSİTE KAVGAMIZ
— YÖK'E HAYIR
— İNSANLIK ONURU ZULMÜ YE
NECEKTİR
— ÖRGÜTLENME HAKKIMIZ
GASPEDİLEMEZ

BİR KONUK

GENÇLİĞİN ONURU

ASLAN BASER KAFAOĞLU

Siyasal Bilimler Okulu o zaman daha fakülte değildi öğrencisiyken sonradan işanı ve çarşı olan Büyük Sinema açıldığında, "bevotion" adlı bir filmle başlamıştı işine. Bu film, ünlü Rüzgarlı Bayır romanının yazarı Emily Bronte'nin yaşamını anlatır. Emily'nin ablası Charlotte Bronte, genç yaşında ölen kardeşinin yazdığı öyküyü okur ve şöyle der: "Yazık, gözümünüzün önünde olanı görmeden, anlamadan yaşam hakkına 200.000 kelime (sözcük) yazmışım".

Gençlik eylemlerinin her başlayışında, sosyal konularda epeyce mürekkep harcayan ben, hep Charlotte Bronte'nin bu sözlerini anımsarım. Gençlikten, "o'nun birey öğelerinden uzak kalmış bir yazar olmadığım, birçok kez -örneğin son olarak Demokrat gazetesinde yazarken- kendi yaştlarımın "yapma etme... Bunların ipiyle kuyuya inilmez..." uyarısına karşın onlarla bazı şeyler yapmaya çalıştığım birçok kimsece bilinir. Ama bu uzak olmayışa karşın gene de her gençlik davranışı dilim tutulurcasına apışıp kaldığımı itiraf etmek zorundayım.

Bu kez de öyle oldu. Gençlik, o kay-nağı tükenmeyecek, tükenmesi olanağı bulunmayan o sevgili yavrular, 12 Eylül iktidarı ve onun uzantısı olan Özal iktidarının yaldızını, görüntüsünün görkemini sildi, süpürdü. Sade onların mı? İlerici görüntü altında sadece dokunulabilecek konulan, biraz dirençli olarak izleyen ama ezilenlerin hemen arkasından "zaten biz demiştik", "canım ama bu kararı da olmaz ki" deyip ideolojik yenilgiyi, bozgunluğu ve yılgınlığı daha da keskinleştirip Ulusal Kurtuluş hareket ve eylemlerinin suçlanmasına, eritilmesine hizmet edenleri de yaldız ve makyajlarından sıyırdı.

Ne var ki, bu çevreler ve yazarların olayları yorum biçimi bizim toplumumuza esaslı biçimde etkilediğinden bu konuda bazı yerleşmiş yanlışların belirtilmesinde yarar vardır.

1971 yılından sonra yapılan bütün yorumlarda olduğu gibi, 1980 yılından sonra yapılan bütün yorumlarda da ülkenin gerçekleri hep egemen sınıfların dışardan da telkin ettiği biçimde yorumlanmıştır. Bu yoruma göre, "gençler azmış, başıboş biçimde düzenlenen eylemlerle halkın canına tak etmişlerdir. Parlamento da bu şımarıklıklara gereği bi-

"Şimdi burada iddia ediyorum: 1980'den önceki olanlara 'Anarşi' ve o zaman iktidara ve mevcut düzene karşı gelenlere 'anarşist' demek yanlıştır. 1971 yılı 12 Mart hareketinden önceki hareketin adı da anarşi değildir. "



Dergimizin bu sayfalarında, bundan böyle tanıdığınız isimlerin Bağımsızlık ve Demokrasi konusundaki düşüncelerini okuyacaksınız. Kuşkusuz ÇÖZÜM olarak katılmadığımız düşünceler olacaktır. Bu aynı zamanda Demokrasi Mücadelesinde bir tartışma platformudur.

Bu sayımızda A.Başer Kafaoglu'nun Gençlik ve Onuru başlıklı yazısını yayınlıyoruz.

çimde karşı gelemeyince, "zararlı!" eylemleri engelleyemeyince yurdumuz ve ülkemiz "uçurum kenarına!" gelmiştir. Bereket.Türk Silahlı Kuvvetleri'nin başında bulunanlar, "devleti korumak" ve kollamak görevinin sorumluluğunu duymuşlar!" ve böylece ülke kurtarılmıştır". Yani bütün kabahat, "ölçüsüz!" istemlerde bulunan gençlerdedir ve onlara önyak olan solcu yazarlardır.

Suçlama hep önce gençlere, sonra onlara "akıl öğretenlere!" ve bir de olup bitene, oy kaygısıyla karşı çıkamayan iktidar ve parlamentoya karşı yapılmıştır. Ama bu suçlamalara karşın ne iktidar ve ne de parlamentoda bulunanlar, birinci darbeye -yani 12 Mart darbesinde- hiçbir zarar görmemişlerdir. İkincide de yine hapis hüküm giymemişler, sadece ve derece derece hakları kısıtlanmakla kalmıştır. "Gençlere akıl öğretenler!" denilen kişiler de bir derece sıkıntıya düşmüşlerse de, asıl cezalandırılan "Gençler" olmuştur. 12 Mart'ta onlar ipe çekilmiş, ya da Kızıldere'de havan topu ateşiyle uzaktan, batılı-insancıl düşüncenin kuduz köpeklerine bile reva görmediği bir vahşilikle telef edilmiş insanlar gene gençler olmuşlardır.

12 Eylül'de geçirilen bunalım daha

ağır olduğundan bastırma yöntemleri de daha kökten ve şiddetli oldu. Siyasal Partiler, Devrimci işçi sendikaları, Parlamento kapatıldı. 12 Eylül günü suçlular birer birer topluma sunuldu: Konya mitingini yapanlar, aylardır Cumhurbaşkanı seçmeyenler, "icranın" gücünü zayıflatan Anayasa Mahkemesi ve diğer yüksek mahkemeler vb... Ama bunlar değil de, en büyük kayba uğrayan yine gençlik oldu. Darağaçlarına çekildiler. Yurtdışından ve içinden gelen af istemleri ve ricaları "içişlerimize nasıl karışır?" ya da "idam etmeyelim de bir de besleyelim mi?" gibi sözlerle geçiştirildi. Af isteyenlere, insancıl duygu sahiplerine hakaretler yağdırıldı. Darağacına gitmeden, mahkemelere gitmeden vahşi operasyonlarda, işkence masalarında can verenler de oldu. Onbinlerce genç hapishanelerde, yüzbinlercesi polisin sorgu ve kapatma yerlerinde çile çektiler.

Çok acıdır, hiçbir ülke gençliğine karşı bu derecede işlem yapmadı ve herhalde bu işlemlere bu derece kayıtsız kalan bir başka toplum da yoktur ve varolamaz.

"Efendim onlar anarşist idi" bahanesiyle, bugün "demekler yasasında bu hüküm zaten vardı, bu gençlere ne oluyor?" demeye getirenler, o günler çar-

saf gibi sütunlarında zerre kadar bu konuya yer ayırmadılar. Aslında "sol geçinerek", sağın ideolojisine teslim oldular. İdeolojik yenilgiye, bu yenilginin en ağırına uğradılar.

Şimdi burada iddia ediyorum: 1980'den önceki olanlara "anarşi" ve o zaman iktidara ve mevcut düzene karşı gelenlere "anarşist" demek yanlıştır. 1971 yılı 12 Mart hareketinden önceki hareketin adı da anarşi değildir.

Anarşi bir toplumu kargaşa ile ve çok küçük, birkaç kişinin "anarşik" eylemleriyle yıkmayı amaç tutar. Tedhiş budur. Örneğin Batı Almanya'daki "Kızı-Jordu Fraksiyonu"nun mensupları anarşisttir, yaptıkları iş anarşidir. Filistin Kurtuluş Hareketi'nin, uçak kaçırarak çetelerinin niteliği "anarşist'tir. Bunlar dar bir çevrede sınırlı ve göze batıcı, adam kaçırma, öldürme ya da mağaza kundaklama yollarıyla toplumun dikkatini bazı haksızlıklara çekerler. Bunlar, evet bunlar anarşisttir.

Ama ordunun müdahalede gecikmesini gerektirecek kadar yaygın ve sürekli bir yakıp yıkmaya ve soykırım hareketine anarşi ya da terör demek, hareketi küçümsemek olur. Bunun gibi Trakya'dan Artvin'e, Uşak'tan Fatsa'ya örgütlenmiş kuruluşlar, teknik deyimiyle bir terör ekibi değildiler. 1980'den önce olanlar Bir iç savaş idi. Savaşın cepheleleri, cephe gerisi tarafları vardı. Evet iç savaşın öncüleri, her iki taraf da, asıl güçlerin kendilerinden kopmasına yol açacak hatalar işlediler. Bunların, bu hataların en önemlisi provokasyona gelmekti. Ama hareketi batıdaki köksüz, tarihsiz, temelsiz ve kitlesiz olmayan çete hareketlerine benzetmek büyük hatadır.

Bize kalırsa, 1980 yılı 12 Eylül'ünden önceki gençlerin bir sıra eylemleri, 12 Eylül hareketinin nedenleri değil bahanesidir.

12 Eylül'den önce bugün ortaya çıkmamış ve 12 Eylül yönetiminin çözmediğini savlayamadığı, savlayamayacağı kanlı provokasyonlar bu iç savaşta ateşin üstüne adeta benzin atmıştır, 1 Mayıs 1977 provokasyonu bunların içinde bir köşe taşı sayılabilir. Resmi makamlardan alınan izinle Taksim meydanını dolduran yüzbinlerce kişinin heyecana düşerek birbirini ezmeye amacıyla yayılım ateşi açanların kimliği veya hiç olmazsa maksadı belli bu grubun-grup oldukları kesin- ne yandan olduğu hâlâ belli edilip duyurulmamıştır.

Bunun gibi birçok ilerciyi, Sevinç Özgüner'i, Ümit Doğanay'ı, Cahit Tanyol'u, Bedri Karafakioğlu'nu, hatta Abdi İpekçi'yi öldüren kurşunların gizi hâ-

lâ çözülmüş değildir. Kahramanmaraş soykırımının arkasındaki giz perdesi de kalkmış değil... daha da tuhafı bu gizleri arayan, araştıran bu yönetime de geçmiş e rastlayamadık. Kimdir Çorum ve Alaca'yı bir iç savaş alanına çevirenler? Bu da belli değil... Aslında derler ki, "Yahudi olayı olmasa Hitler bunu icat ederdi". 12 Eylül'ü tezgahlayanlar da öyle. 1 Mayıs Taksim, 24 Aralık Kahramanmaraş provokasyonuna karşın, bunlar olmasa benzer olaylar ica-

dedilirdi. Çünkü 12 Eylül -tıpkı 12 Mart gibi- kapitalizmin bunalımının Türkiye'de egemen çevrelerin ve onların ağabalarının bazı hoş gitmeyen güçleri ve örgütleri harcama, yoketme hareketleriydi. İkisi de önemli ekonomik gelişmelerin dünya kapitalizmini sıkıntıya soktuğu yıllarda kopan ve solun ezilmesi yarayan, yaratılan hareketlerdir. Ne idi bu sıkıntılar ve nasıl önlendi? İsterseniz onu da gelecek sayıda görelim.



Ama burada çok önemli bir noktaya parmak basacağız. 12 Eylül hareketinin lideri bu hareketin nedenlerini dış güçlerde aramışlardır. Dış güçler sözgeli-mi, gerek devlet büyükleri ve gerekse olayları onun gibi yorumlayanlar hep bunu ileri sürerek gençleri gözden düşürmek isterken, dış güçler derken kuşkusuz komünist blokun lideri olan ülkeyi anlatmak istiyorlardı. Ama bugün bunların iftira olduğu ortaya çıkmıştır. 12 Eylül hareketinden sonra mahkemeye

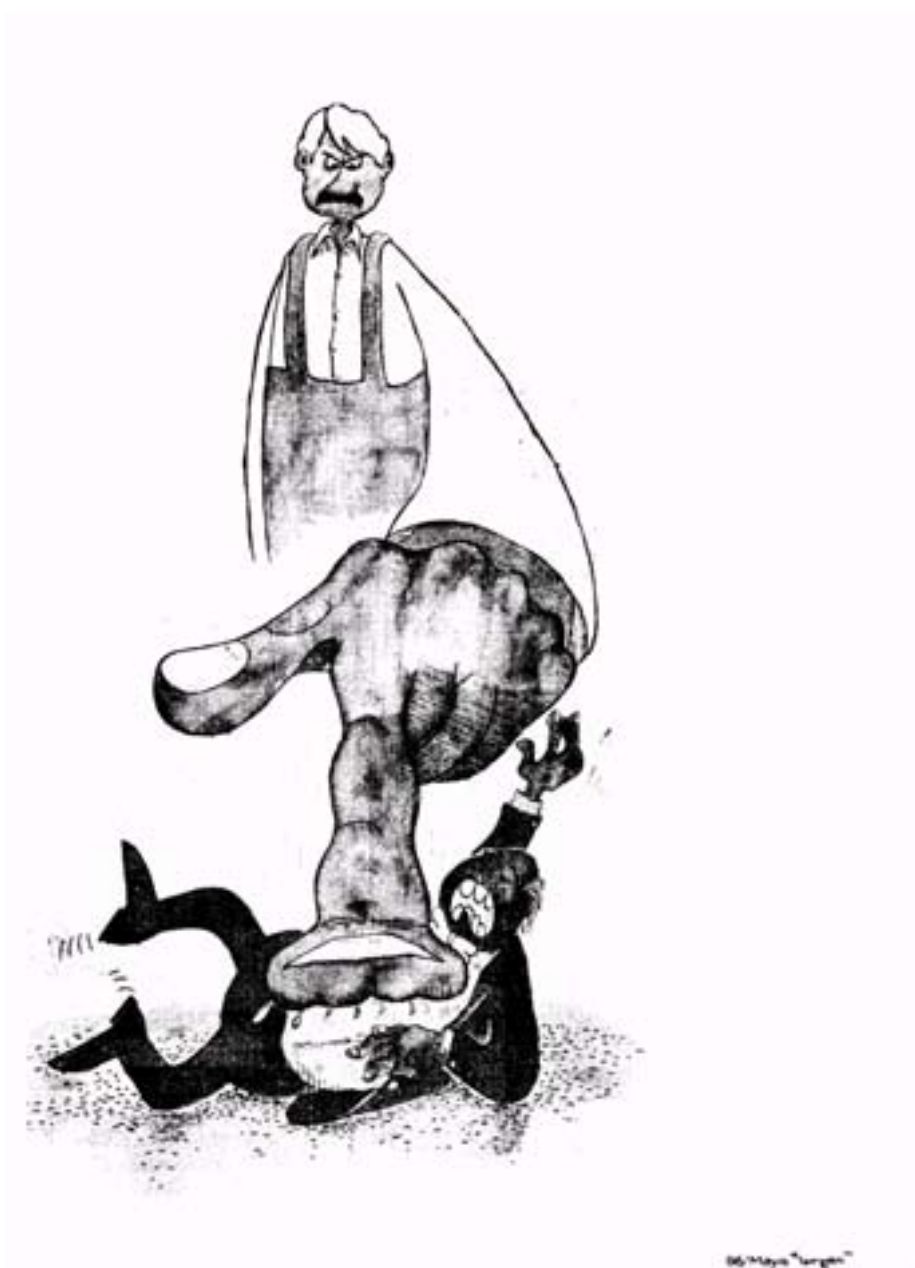
çekilen ve askeri yargıtay kararı ile "çete" kabul edilen bu kuruluşların hiçbirinin arkasında bir yabancı devlet olmadığı ortaya çıkmıştır. Mahkemede değil hüküm, bu yolda bu iddia bile yoktur. Bu nedenle "son Türk devleti", "belli ülkelerin parmağı" gibi iftiraların karası onu ileri sürenlere aittir.

Kaldı ki burada iki nokta daha var: Birincisi, bir iç savaş halinde taratların bir dış dayanak araması anormal değildir. Birçok kez tarih bu destekle-

re ve destek aramalara tanık olmuştur. Ama Türkiye'de böyle bir şey olmamıştır. İkincisi ki bu daha önemli, 12 Eylül hareketinin emrinde olan kolluk güçleri bile, büyük gürültülerle ilan olunan bu iddianın varit olamayacağını biliyorlardı. O kadar biliyorlardı ki, sanıklara bu konuda soru bile sormadılar. Bu satırları sadece bu suçlamaları yöneten yöneticilere değil, dış terörün dışardan yönetildiğini savunan yazarlara duyurmakta yarar gördük.



Desen: Selçuk DEMİREL



TAŞKIŞLA BİNASI OTEL OLMALI MI?

İTÜ'LÜ BİR GURUP
ÖĞRENCİ

Türkiye'nin 1980'den sonra dışa açılmaya başlaması, turizm alanında da yansımaları buldu. Yetkililerin deyişleriyle "turizm patlaması" oldu. Turizm patlamasının nedeni olarak, yine yetkililerin deyişleriyle "ülkede sağlanan huzur ve güven ortamı", gösterildi. [Bunun nedeni 1980'den sonra paranın değerinin 10 kattan fazla düşürülmüş olması olmasın!..] Turist sayısındaki artışı karşılayacak yatak kapasitesi olmadığı için, hızlı ve çarpık bir otelleştirme kampanyası başlatıldı. İ.T.Ü., Taşkışla, Çırağan Sarayı, Galatasaray Lisesi'nin orta bölümü, Kabataş Erkek Lisesi, Denizcilik Meslek Lisesi, İstanbul Üniversitesi Merkez binası otel olmaya mahkum edildi. Otel yapılmak için boşaltılmaya çalışılan bir başka yer de İSYD'nin Maçka tesisleridir.

Tarihi çevrenin korunmasındaki bu vurdumduymazlık, doğal çevrenin korunmasında da kendini göstermekte gecikmedi. Boğaza hakim tepeler Arap şeyhlerine satılmaya başlandı. Zaten boğazdaki deniz kıyıları halka kapatılmıştı. Tepeleri de Arap şeyhlerinin saraylarının kapatılmasının ne sakıncası olabilirdi? Yabancılar mülk satışında müteakabiliyet şartı aranmış ne gam! Çıkarırsın bir yasa, satarsın mülkleri, Anayasa Mahkemesi yasayı iptal edermiş, olabilir, yasayı biraz değiştirip yeniden çıkarırsın, Anayasa Mahkemesi yasayı bir kez daha iptal edermiş, o zaman da Anayasa'nın mülk satışlarını engelleyen hükümlerini değiştirebileceğinizi söylersiniz. Tabi bu arada atı alan Üsküdar'ı geçmiştir. Satılan mallar alanın elinde kalmıştır bile...

Otel yapılması düşünülen tarihi eserlerin, büyük çoğunluğu bugün eğitim amaçlı kullanılan binalardır. Bu binaları otel yapmakla Türkiye'de eğitime ne kadar az önem verildiği gösterilmektedir. Taşkışla binası 1940'tan beri İTÜ'nün elindedir. 1970'lerde İTÜ'nün Ayazağa'da yapılacak kampüse taşınması planlanmış, bu nedenle şehir içindeki Taşkışla, Gümüşsuyu, Maçka binalarının zamanla boşaltılması düşünülmüştür. Burada temeldeki eleştiri noktası kampüsleşmedir. Kampus sistemini her Üniversiteye uygulamak olası değildir. Kampus anlayışını bir şablon gibi, Üniversitenin konumuna, tarihi geçmişi, kültür sürekliliğine bakmaksızın,

zın, bunları gözönüne almaksızın kullanamayız. Şehir içinde yerleşmiş, şehir yaşamıyla bütünleşmiş bir üniversitede kampus sorunuyla karşı karşıyadır. İki Üniversite de ülkenin kültür yaşamında önemli yeri olan ve İstanbul'un değişik yerlerinde binası bulunan hatta bu binaları "simgesmiş" Üniversitelerdir. İTÜ'nün Ayazağa'ya, İstanbul Üniversitesi'nin Avcılar'daki kampüse taşınmasıyla, bu Üniversiteler İstanbul'un dışına sürülmüş olacaklardır. Şehir içinde yerleşmiş ve şehirle bütünleşmiş üniversiteleri dünyanın çeşitli yerlerinde görmek mümkündür.

Taşkışla, bugün Mimarlık, Gemi İnşaatı ve Deniz Bilimleri Fakültesi ve Fen Bilimleri Enstitüsü olarak kullanılmaktadır. Öğretim elemanı, öğrencisi ve görevlileriyle birlikte 4000. kişiye hizmet vermektedir. Muhafazakâr olduğunu söyleyen çevrelerin kültür mirasının bir parçası olan Taşkışla ve diğer tarihi eserleri muhafaza etmeleri gerekli değil midir? Ama muhafazakâr çevrelerden bu yönde bir çaba görülmemektedir.

Taşkışla'nın otel yapılması için eserlerin korunmasının yanı sıra yeşil alanların korunmasına da aykırıdır. Taşkışla, boğaza bakan yamaçlara yerleşmiş ve Maçka Parkı ile bütünleşmiş bir yeşil alan içinde yer almaktadır. Otel yapılması ile trafik yükü artacaktır. Bu da yeşil alanın harap edilmesine neden olacaktır. Böylelikle İstanbul'un nefes aldığı bir yeşil alan daha yok olacaktır. Taşkışla binası, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu'nun 14.5.1983 tarih ve 14947 sayılı kararı ile korunması gereken tarihi eser olarak ilân edilmiştir. (Resmi Gazete'nin 27 Nisan 1984 tarihli ve 18384 sayılı). Bu statüye sahip binalar Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın izni olmadan devredilmez. Bakanlık bu izni projeleri esas olarak verir. Taşkışla için verilen izinde proje gösterilmemiş, yalnızca iki tane perspektif gösterilmiştir. Bakanlıkta bu perspektiflere dayanarak izin vermiştir. Proje çalışmaları, devir işlemi tamamlandıktan sonra, Taşkışla'da yer tahsis edilmesinden sonra başlamıştır. Yapılacak projelerin, binanın tarihi değerine vereceği zararları tahmin etmek zor değildir. Taşkışla'nın plan ve kesiti incelendiğinde, otel olabilecek özel-

likleri taşımadığı görülecektir. Yedi metre yükseklikteki geniş koridorları otel olmaya uygun değildir. Otel yapılabilmek için, büyük boyutlara varan yıkımlar ve eklemeler gerekecektir. Bu da devlet tarafından korunmaya alınmış Taşkışla'nın değerini ortadan kaldıracak ve ortada korunacak bir şey kalmayacaktır. Taşkışla'nın sahip olduğu arsanın geniş olması, aslında göz dikilen binadan çok arsası olduğu kuşkuyla doğurmaktadır. İleride bu arsada Sheraton ya da Etap benzeri binaların yükselmeyeceğini kim garanti altına alabilir?

Taşkışla önce Adliye binası olarak düşünüldü. Adliye olması neredeyse kesinleşmişken, ne hikmetse bu fikirden vazgeçildi ve otel yapılmasına karar verildi.

Sorunlarına sahip çıkan, sorunlarının çözümü için mücadeleden kaçınmayan bir öğrenci kesimi, genelde tarihi eserlere, özelde Taşkışla'ya karşı, bu vurdumduymaz uygulamalara karşı olmuşlardır. Kırk yılı aşkın süredir eğitim binası olarak kullanılan Taşkışla'nın Kültür binası olarak kullanılması ve bu işlevini korumasını en doğru çözüm olarak görmektedir.

Ülkede uygulanan depolitizasyon politikası sonucunda, toplum, sorunlarını duyarsızlaştı (rıldı). En temel haklarını kullanmaktan korkar hale geldi. Taşkışla konusunda da, genelde öğrenciler bu politikanın etkisiyle sorunlara ilgisiz kaldı. Ancak ülkede depolitizasyonun kırılmaya başlamasıyla öğrenci gençlik sorunlarının çözümü için çalışma başlamıştır.

Tarihi çevrenin ve doğal çevrenin korunması tüm öğrencilerin görevi olmalıdır. Öğrenci aydındır, aydın ülkesinin sorunlarına sahip çıkandır. Taşkışla'nın otel olması öğrencilerin ortak sorunudur. Eğitimin, ticaretten daha önemli olduğuna inanan, tarihi ve doğal çevrelerin geçmişten geleceğe doğru sağlam ve sağlıklı bir şekilde iletilmesinin gerekli olduğuna inanan herkesin bu soruna sahip çıkması gereklidir. Öğrenci gençlik ülke sorunlarına sahip çıkmalı, sorunların çözümü için üzerine düşen görevi yerine getirmelidir. Kültür mirasının korunması için, öğrenci gençlik çaba göstermelidir.

İ.T.Ü'LÜ BİR GRUP ÖĞRENCİ

İTÜ TARİHİ II

II-1973 SONRASI YÜKSELEN SINIF MÜCADELESİ VE GENÇLİK

12 Mart açık baskı dönemi 1973 seçimleriyle son bulur. 12 Mart egemen güçler açısından yarım kalmış bir operasyon olarak tarihe geçer. Hakim sınıflararası çelişkiler, ekonomik ve siya-si krizin üstesinden gelememe ve halk saflarında giderek belirginleşen mem-nuniyetsizlik nedeniyle yeniden göster-melik parlamenter düzene geçilmek zo-runda kalınır.

Solda ise 12 Mart sonrası hakim ilan, örgütsüzlük, dağınıklık, perspektifsizlik, yılgınlık ve kendiliğindencilikdir. Yenilgi psikolojisinin hakim olduğu bu dönemin en belirgin eğilimleri, felsefi idealizm, inkarcılık, siyasal müca-lelenin zor görevlerinden kaçmanın "teorik" kılıflarını yaratma çabaları olarak niteleyebiliriz.

12 Mart silindirisinin altında kararsız unsurlarda böyle bir hava egemen iken, halkta ve gençlikte 60'lı yıllardan sonra gelişen mücadelenin oluşturduğu po-tansiyel vardır. En bilinçli arayışların olduğu gençlik, geçmiş öğrenmeye, sempati duyduğu düşüncelerin bilinçli Bir savunucusu haline gelmeye çalış-maktadır. Bu durum özellikle 73 seçim-leri sonrası sosyalist teoriye yeni bir hızla yönelişi getirir. Sosyalist klasiklerin yanında, ülkemiz özgü-lünü somutla-yan yayınlar bu hızlı okuma ve öğrenme çabalarının temel materyalleri olurlar.

Sempati ve potansiyelin, büyüklüğü 12 Mart'ın yığınlarını da yeni bir düşünme sürecine sokar. Varolan potansiyeli elden kaçırma korkusu ile mücadelenin zorlukları karşısında korku arasında bocalayan bu unsurlar sonunda ince bir taktikle bu çıkmazdan kurtarırlar kendilerini. 12 Mart'ın cazip şöhratlerinin takiiği, bu potansiyeli kendi kafa yapılarına uyduracakları bir sürece sokmaktır. Bu yüzden ilk anda kimse geçmişin teorik tezlerine karşı çıkmayıp zaman içinde bu görüşleri tasfiye

taktikleri çizilir. Açıkça nasıl maceracılığın-anarşizmin etkisine kapıldıklarını, ne büyük yanlışlıklar yaptıklarını, geç de olsa doğruyu farkettilerini ifade eden azınlık bir kesim hariç, bu tasfiyeciler, kahramanlık edebiyatı dışında, bilinçli bir suskunluk içinde hiçbir şey yapmayarak, sürecin dayattığı pratik görevlerden kaçmak için soyut lafazanlıklarla vakit geçirmeye, 71 mücadelesinin prestijini kendi bireysel dünyaları için sorumsuzca sömürerek popülaritelerini yitirmemek ve çabuk teşhir olmamak için bir yandan da legalizmi alabildiğine teşvik etmeye başlarlar.

Cepheciler diye adlandırılan grup böyle geçmişle arasında sağlam ve tutarlı bir bağlantının olmadığı sağlıklı koşullarda geçmiş doğru kavrayıp toparlanmaya çalışırken diğer gruplarda ise tam bir, keşmekeş hakimdir.

Öte yandan öğrenci gençlik yeni döneme 12 Mart öncesine göre sorunları çok daha artmış olarak girer. Çözüm doğrultusundaki her istemin, her girişimin mevcut yasal statüyle, düzenin şu veya bu kurumuyla çalıştığına tanık olmaya başlar.

Gençliğin "demokratik üniversite-halk için eğitim" istemlerinin öne çıkmasına yol açan koşullar, aslında her dönem gündemdedir. Fakat 12 Mart'la birlikte üniversiteleri "çıban başı" olmaktan çıkarma ve gericici eğitimi kurumlaştırma adımlarının atılmış olması, bu istemlere daha fazla önem kazandırmıştı. Hakim sınıfların her dönemde gençliğe yönelik amacı, bir yandan depolitize edilmiş ve düzene yönelik düşüncelere kapalı yığınlar halinde tutulması, bir yandan da gereksinme duyduğu beyinleri, teknik eleman ve uzman kadroları vb. ortaya çıkartabilmektir. Bu yüzden iktidarlar nasıl ekonomiyi, politikayı sermayenin disiplini altına almaya çalışırsa, eğitimi de baskıcı disiplin duvarları üstüne kurmaya çalışır. Zaten tersi bir durum, eğitim kurumlarının varolan sistem ve egemen

sınıfların çıkarlarıyla çelişmesi anlamı taşırdı ki bunun da son çözümlemede olanağı yoktur.

Eğitim yöntemleri ve baskıcı disiplin mekanizması, hem bilgi/bilim üretimi alanında, hem de üniversite yaşamının siyasal düzenini oluşturmada gençliğin dinamizmi ve yaratıcı inisiyatifi her adımda engelleme kaygısına göre oluşturulmaktadır. Nitekim 12 Mart üniversite gençliğinin bu enerji, yaratıcı ve üretici inisiyatifi daha fazla kısmak ve boğmak istediğindeki gerici-ler, faşistlere yeni bir fırsat daha yarattı. Üniversiteler yasası "tadil" edildi. Bu gerici-baskıcı sistemin kurumlaşmasına yönelik yasa ve yönetmelikler çıkarıldı. Okullarda jandarma, polis karakolları kurumlaştırılarak "eğitim ve öğretim"-in ayrılmaz bir parçası haline getirildi.

Doğal olarak asıl üzerine gidilen her zamanki gibi gençliğin örgütlenme, kolektif etkinlik olanakları ve araçlarının ortadan kaldırılması sorunu oldu. Bunlar kısaca alınmaya, önüne geçilmeye, en azından denetim altında tutulmaya çalışıldı. Üniversite içinde her türlü örgütlenmenin suç sayılacağı "yasal" bir platform oluşturuldu. Bunların yetmediği noktada, polisin ya da faşist çetelerin engelleyici rolü devreye sokuldu. En tipik ve "kurnazca!" taktiklerden birisi de, yasada yer alan "her fakültede birden fazla öğrenci derneği yer almaz" şeklindeki maddeye dayanılarak, polis denetiminde naylon derneklerin oluşturulması, bu şekilde öğrencilerin kurmak istedikleri derneğin önüne yasal engel konulmasıdır. Aynı çerçevedeki bir diğer uygulama da öğrencilerin ders saatleri biraraya gelebildikleri okul kantinlerinin, uzun bir süre açılmamakta direnilmesi ya da fonksiyonla-rını yerine getiremez durumda tutulmaları oldu. Kısacası, bir yandan 12 Mart'ın yaptığı genel kitle pasifikasyo-nu etkisini sürdürürken; diğer yandan da alınan yönetsel "önlem"lerle her türlü biraraya gelme, ortak hareket edebilmenin gücüne ve bilincine ulaşma-

AHMET BAYHAN

nın yolları tıkanmaya çalışılıyordu.

Gelecekte ülkenin her türlü maddi-manevi üretiminde, siyasi yaşamında söz sahibi olacak olan üniversite gençliği, öğrenim gördüğü kurumda ve doğrudan kendini ilgilendiren sorunlarda bile söz hakkına sahip olamıyordu. Söz, karar, yönetim vb yetkilerinden uzaklaştırılmış, öğretim süreciyle bağlan-tümünden kopartılmış bir gençlik yaratma politikası; gençliğin toplumsal-siyasal varlık olma koşullarını ortadan kaldırmaya yönelikti. Böylelikle düzene iyi monte edilmiş tasanlar yetiştirilecektir.

Öğrenci temsilciliği kurumu ise fiilen işlerlikten yoksun, göstermelik ve göz boyamaya yönelik, üstelik seçimi de başlıbaşına bir sorundu. Üniversite yönetimi -yasa ve yönetmelikler- polis üçgeninin oluşturduğu kıskaç içinde, her türlü engelleme manevrası yapılabiliyordu. Örneğin İTÜ somutunda ele alırsak; temsilci adayı olabilmek için bir alt sınıftan verilmemiş hiçbir dersin bulunmayacak, not ortalaması belli bir puanın üstünde olacaktı. Ayrıca seçim günü, fakülte mevcudunun en az yüzde 60'ı oy kullanması zorundaydı. Bu barajların aşıldığı noktada ise fakülte (üniversite) yönetiminin çeşitli engellemeleri devreye girmekte gecikmiyordu. Örneğin seçim günleri öğrencilerin en az geleceği bilinen günlere denk getiriliyor, normal seçim yapılsa da temsilciler, yılda ancak bir iki kez sembolik olarak fakülte yönetim kurullarının toplantılarına alınıyorlardı. Tamamen yapay ve göz boyamaya yönelik olan temsilcilerin katıldığı bu toplantılar şuur-ları önceden saptanmış koşullarda geçiyordu. (Ancak ileriki yıllarda, "demokratik üniversite" mücadelesinin yükseltilmesi ve yeni mevziler kazanılmasıyla birlikte, bu işleyiş kısmen de olsa göstermelik olmaktan çıkarılacaktır.)

Diğer bir boyutta öğretim programı, yönetmelikler ve sınav sisteminin bütünüyle, "göz açtırmama", "yoğun derslerle bombardıman edip, başka konularla ilgilenme ve düşünme kapasitesini daraltma" anlayışının ürünü olarak düzenlenmesidir. "Kaliteli eğitim" demagojileriyle üstü örtülmeye çalışılan bu robot insan yetiştirme politikası; düşenin çarpık dengesiz ilişkilerinin olduğu gibi eğitim sistemine de yansımaları, çeşitli maddi-kültürel gereksinimler (kitap, araç-gereç, beslenme, barınma, kredi vb.) konusunda çıkan çeşitli sorunlarla birleşince, üniversite gençliğinin önünde yığınla sorun birikmektedir. Üniversite gençliğinin bütün bunlar karşısındaki tutumu, "demokratik üniversite-halk için eğitim" şiarı etrafın-

da mücadelenin yükseltilmesi oldu.

1973 sonrası dönemin bir özelliği de faşist çeteler olgusunun devreye girmesidir. Bizzat iktidarlar tarafından hazırlanıp palazlandırılan ve ilk hazırlıkları 70 öncesine dayanan faşist çeteler organize bir güç olarak her adımda gençliğin karşısına çıkartılacaklardır. Daha sonra toplumun diğer kesimlerine de taşınıp sürdürüleceği gibi, üniversite ve üniversite gençliği, faşistleştirme kampanyasının başlangıçta-odak noktası haline dönüşür. Bu durumundogal sonucu üniversite gençliğinin mücadelesinde anti-faşist karakter ortaya çıkar. Artık gençliğin akademik-demokratik istemleri, demokratik üniversite kavgası, genel anti-faşist mücadelenin içinde bir parça durumundadır.

Anti-faşist mücadelenin, politik mücadelenin bir alanı haline dönüşen üniversitelerde gençlik, doğal olarak kendi içerisinde siyasi yönelimleri de taşımak zorundaydı. Nitekim de öyle oldu. Kaldı ki salt "demokratik üniversite mücadelesi bile, bir tercih noktasından yaklaşmayı ve bu yönde çözüm üretmeyi gerekli kılmaktadır. Başka bir deyişle "demokratik üniversite" isteminin gerçekleşmesi, gerçek anlamda demokratik bir ülkenin yaratılmasıyla olanaklıdır. Bu anlamda genel demokrasi mücadelesinin bir parçası durumundadır. Görüldüğü gibi "basit bir reform", "bir hükümet, sorunu" gibi gözüken şeyler bile, Türkiye gibi baskının açık veya örtülü sürekli egemen olduğu ülkelerde, özünde politik iktidar mücadelesinden ayrı ele alınamaz. Tabii böyle olması, bu tür haklar için mücadele etmeme mantığıyla yorumlanamaz.

Yaşanan sürecin özellikleri gözönüne alındığında üniversitelerdeki ilerici-devrimci gençliğin mücadelesine yön veren ana olgular şunlardır:

1- Kendi özgül istemlerinin ifadesi olan ve "hakim sınıflar için değil halk için eğitim", "gerici eğitime son", "demokratik-özzerk üniversite" sloganlarında somutlaşan akademik-demokratik istemleri;

2- "Can güvenliği", "öğrenim özgürlüğü" sloganında somutlaşan can güvenliğinin sağlanması ve hiçbir korku, endişe taşımadan öğrenimi sürdürebilme istemi;

3- Kendi sorunları ve mücadelesinin, emekçi halkın sorunları ve mücadelesinden ayrı düşünülmemeyeceği gerçeğinin bilinciyle, genel demokrasi mücadelesi içinde yerini alma, dayanışma, omuz verme çabaları.

Gerek gençliğin yoğunlaşmış akademik-demokratik sorunları, gerekse de

devrimci gençliğin toparlanması, mücadelenin merkeziliğe kavuşması zorunluluğu merkezi bir kitle örgütlenmesini dayatır ve 1973 Kasım'ında İYÖKD (İstanbul Yüksek Öğretim Kültür Derneği) İstanbul gençliğinin merkezi kitle örgütü olarak kurulur.

12 Mart'ın yarattığı pasifikasyonun yavaş yavaş kırılması ve siyasal koşullardaki nispi yumuşama ile birlikte; ip-liği pazara çıkmış klasik revizyonist tezler ve bunların yeni uzantıları boy vermeye başladı. 12 Mart'ın yılgınlık ortamında gıdasını alarak güçlenen bu akımlar; zoru görünce yan çizme, kendi gücüne güvenmeme, kitle kuyrukçuluğu, felsefi idealizme yönelme, özünde reformist ve ekonomist kafa yapısı taşıma, kendiliğindencilik savunma, mekaniklik ve dogmatizm... gibi küçük burjuva sınıf tavırının tipik örneklerinin temsilcileriydiler. Ve hiç gecikmeden "deney-tecrübe sahibi ve eski" oluşlarını, koşulların uygunluğunu fırsat bilerek -pazarlamaya başladılar. Bu amaçla yaygın bir yayın furyası başlatıldı. Yerden mantar biter gibi "sol" dergiler ortahşi kapladı.

Revizyonizm ve yılgınlığın temsilcileri, hayat buldukları bu ortamı canlı tutabilmek için tam bir pragmatizm ve iki yüzlülük davranışı sergilemekten de çekinmiyorlardı. 1971 mücadelesinin ve mirasının hâlâ yaygın bir prestije, sempatiye sahip olmasını dikkate alarak yeni kuşak gençliğin sahip çıktığı devrimciler tam cepheden saldırmayıp "iyi niyetli ve kahramanca dövuşen insanlardı, ama o koşullarda yanlışlarını göremiyorlardı..." diyerek, uzun vadeli ve aşamalı bir stratejiyle bu potansiyelden parsa kapmayı planlıyorlardı.

İYÖKD süreci hizmet eden doğru taktikleri ve güven verici politikasıyla genel olarak İstanbul'daki devrimci gençliği toparlamasına rağmen (ki bunda açtığı çeşitli kampanyaların önemi büyüktür). İTÜ'de oportünizmin etkin oluşu nedeniyle aynı ölçüde potansiyel yaralamıyordu. Öte yandan oportünizm de, İTÜ ve Eğitim Enstitüsü dışında genel gençlik kitlesi içinde ciddiye alınacak bir etkinliğe sahip olamıyor, bu nedenle siyasi faaliyetlerinin tüm ağırlığını İTÜ'de yoğunlaştırıyorlardı.

Bu arada gençliğin, merkezi derneğin sağlıklı bir şekilde yeniden oluşturulması gündeme gelir ve bu konuda iki ayrılık noktasi ortaya çıkar. Biri, seçimlerin çoğunluk mu yoksa nispi temsil usulüne göremi olacağı, diğeri ise nasıl bir demokratik merkezîyetçilik ilkesinin uygulanacağı konusundadır. Bu konuya bir açıklık getirebilmek için de-

mokratik kitle örgütlen Konusundaki doğru bakış açısının ne olması gerektiğine kısaca da olsa değinmek gerek.

III-DEVİRCİ GENÇLİĞİN MÜCADELESİNDE DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİ

Her mücadele kendi alanında -asgari de olsa- örgütlülüğe sahip olmak zorundadır. Politik iktidar mücadelesi yürüten bir parti organizasyonu, halk kitlelerini örgütlemek ve onlara dayanmak zorunda olduğu için, doğrudan veya dolaylı olarak nihai amacına hizmet eden çok çeşitli kitle örgütlenme araçlarına / biçimlerine gereksinim duyar. Örneğin dernekler, meslek odaları bazı durumlarda doğrudan sınıf örgütlenmesi aracı olmalarıyla birlikte sendikalar ve kooperatifler, esnaf dernekleri vb. gibi yaşam içinde çok çeşitli biçimleri ortaya çıkabilen örgütlenmeler demokratik kitle örgütleridir. Etkinlik gösterdikleri alanda kitlelerin ekonomik-demokratik sorunlarını dile getirme, düzen sınırları içinde yaşam koşullarını iyileştirme işlevi yüklenen demokratik kitle örgütleri (DKÖ), kitlelerde demokratik bilincin, kendi sorunlarına sahip çıkma, örgütlenme ve kolektif hareket etme bilincinin kazanılmasında önemli bir araç durumundadırlar. Bunlarla siyasi örgütler arasındaki bağ ise genelde örgütsel olmaktan çok ideolojik-siyasi niteliktedir. Öğrenci gençliğin akademik-demokratik, mücadelesi de, kendine özgü yapılarıyla Demokratik Kitle Örgütleri niteliğinde dernekler aracılığıyla sürdürülür.

Gelişmeleri ve doğru anlayışı, İTÜ gençliğinin demokratik kitle örgütü olan İTÜ-DER özelinde açıklamaya çalışalım. İTÜ'de 1973-80 döneminde okul yönetiminin resmen tanıdığı ve bu şekilde resmi işlerliğe sahip bir öğrenci derneği hiçbir zaman olmamıştır (Devlet politikasına bağlı olarak gerici üniversite yöneticilerinin, bir yenisine yasal olarak bırakmamak için her fakültede bizzat kurduğu, ismi var cismi yok naylon dernekler hariç). Fakat İTÜ öğrencileri bu resmi tavra rağmen, üniversite yönetiminin pratikte muhatap ve varlığını dikkate almak zorunda kalacağı bir İTÜ-DER örgütlenmesi gerçekleştirilebilmiştir. Keza İTÜ-DER'in kapatılmasından sonra da İTÜ öğrencileri, onun yerine geçecek, aynı işlevleri gerçekleştirecek demokratik örgütlülüğünü sürdürmenin yollarını yaratabilmişlerdir. Bu başarılı gelişme kuşkusuz, doğru siyasi çizgi üzerinde yükselen mücadele ve örgütlenme anlayışına, örgütlenme konusun-

da pratik gereksinmelere kolayca karşılık verme ve uyum sağlamada hiç sıkıntıya düşmeyen doğru devrimci anlayışa bağlı olarak ortaya çıkmıştır.

Bir Demokratik Kitle Örgütü olan İTÜ-DER'e bu özelliği dolayısıyla -çok farklı siyasal eğilimler taşısa da- İTÜ kimliği taşıyan ve genelde anti-faşist, anti-emperyalist eğilime sahip her İTÜ öğrencisi doğal üye olarak kabul ediliyordu. Anti-faşist, anti-emperyalist bütün İTÜ öğrencilerinin, derneğin etkinlik gösterdiği her alanda eşit söz hakkı ve kolektif sorumluluğu sözkonusuydu. Değişik düşünce ve örgüt yapılarının görüşlerini savunan İTÜ öğrencileri, İTÜ-DER çatısı altında -bir demokratik kitle örgütünün gerektirdiği disipline uyarak- grup varlığını sürdürme, grup olarak görüş bildirme ve bu yönde etkinlik göstererek muhalefet sürdürme hakkına sahipti. Yine örgütsel disiplin -ilkelere uyulması koşuluyla- İTÜ-DER yönetimi, dışından kalan gruplara muhalefet yapabilme zeminini sürekli hazır tutmak sorumluluğunu taşıyordu.



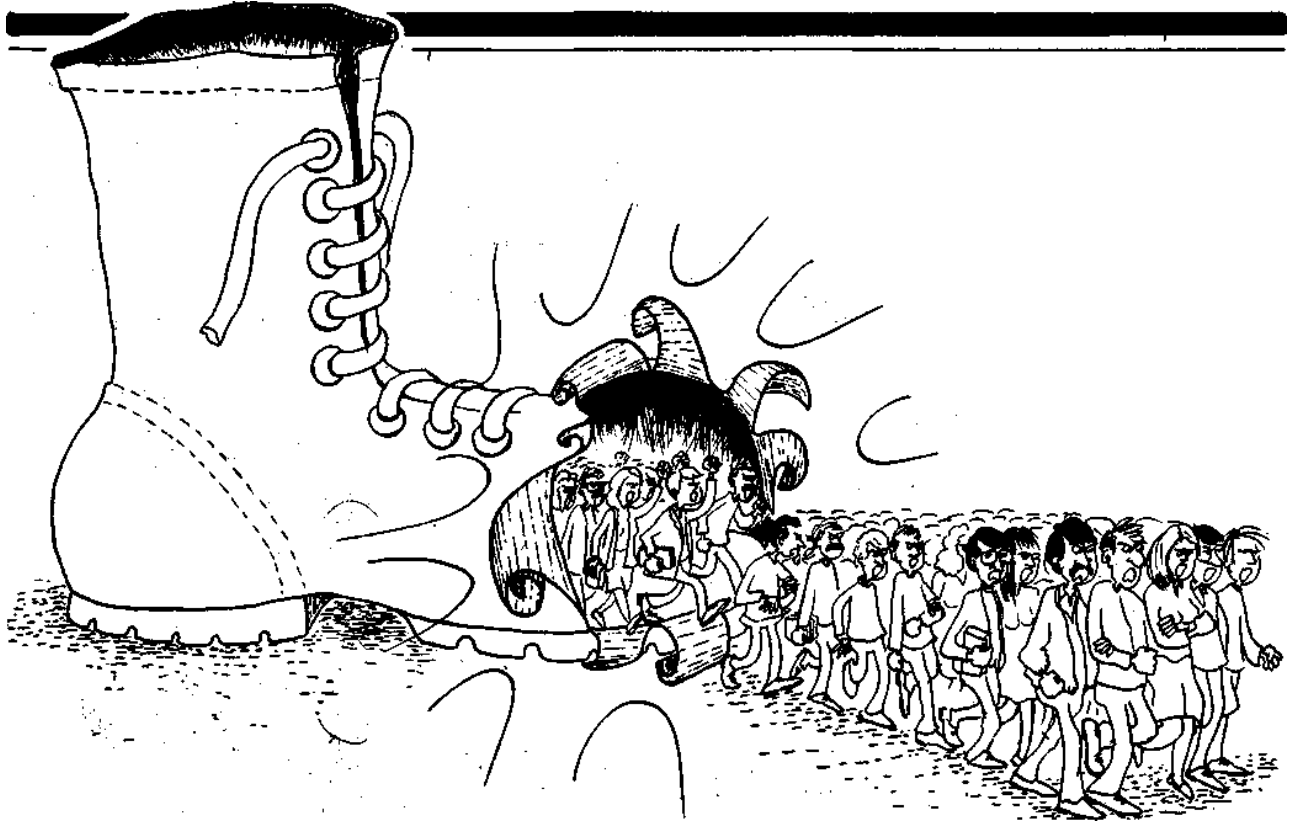
İTÜ-DER'in işleyişindeki temel ilke, tüm benzer örgütlenmelerde olduğu gibi "demokratik-merkeziyetçilik" ükesiydi. Tüm etkinlikler, örgütlenmeye hayatiyet kazandıran bu ilke çerçevesinde yürütülmek durumundaydı. Ortak sorunlar, amaçlar ve düşünceler etrafında biraraya gelmiş insanların tekil iradelerini elle tutulur, somut, etkin bir güç durumuna getirmek ancak böyle olanaklıdır. Örgüt denen şey de zaten üyelerinin tek tek iradelerinin -gevşek veya katı- birbirlerine bağlanmaları, kolektif bir güç ve irade oluşturmaları olgusudur. Ortak iradeye gerçeklik ka-

zandıran örgüt mekanizmasının işleyiş unsurları ise demokrasi ve merkeziyetçiliktir. Kuşkusuz demokratik kitle örgütlerinde, genelde demokrasi unsurunun ağır basması kabulüyle hareket edilir. Bunun anlamı; biraraya gelinen amaçlar çerçevesinde, azınlığın haklarına saygı temelinde çoğunluğun eğilim ve kararlarının egemen olması, her görüşün temsil edilmesi, bu doğrultuda oluşturulacak etkinliğin ilgili organlar aracılığıyla örgütlenip disipline edilmesi ve herkesin buna uyması gerekliliğidir. Bu şekildeki iç disiplin ve merkeziyetçilik, bir DKÖ için örgüt olmanın asgari/doğal özelliğidir. Asgaride olsa iç disipline ve merkeziyeğe sahip olmayan bu örgütlenme, gerçek örgüt karakteri kazanamaz, anarşi ve başıbozukluğun arenası haline gelir.

Bu açıdan soyut ve idealize edilmiş demokratizm çabaları, niyet ne olursa olsun her zaman sağlıklı bir örgütsel yapının oluşturulması önünde engel oluşturur. Bürokratizme, hantallığa, örgütsel anarşi ve kargaşalığa, işleyişte zaf ve tıkanıklığa açık kapı bırakır. DKÖ'nün merkezi iradesinin inisiyatif ve bağlayıcılığı ağırlık taşımak durumundadır. Biraz daha somutlarsak; aşağıdan yukarıya kitle çoğunluğunun görüş ve onayının üstünde karar alınması, alınan kararın yukarıdan aşağıya yönetim mekanizmaları aracılığıyla uygulatılması ve bu kararın herkes için bağlayıcılığı sözkonusudur. Kararın alınışında herkes görüş ve onayını belirtmek, muhalefet, yürütmek hak ve sorumluluğuna sahiptir. Ancak çoğunluğun iradesini yansıtacak karar alındıktan sonra, bunun uygulanması sırasında muhalefet yapılmaz ve karara herkes uymak zorundadır. Kararın uygulanmasından sonra eleştiri ve özleştirme gündeme getirilir. Bu konudaki doğru ilke "birlik-eleştiri-birlik" ilkesidir.

Bu işleyişin yansıması olarak İTÜ'de derneğin yönetim organları, bütün İTÜ öğrencilerinin katıldığı kongrelerde belirleniyordu. Ve her anti-faşist, anti-emperyalist İTÜ öğrencisi veya siyasi grup seçme-seçilme hakkına sahipti.

İTÜ-DER'in seçimlerinde Devrimci Gençlik ilkel ve ısrarlı bir şekilde "çoğunluk" sistemini savunurken; diğer gruplar ise çoğu kez ilkesiz, tutarsız ve pragmatizm temelinde hareket ediyor, gelişmelerin peşinden sürüklenerek tavır alabiliyorlardı. Bu çerçevede İTÜ seçimlerinde "nispi temsil" esasını savunmaya başladılar. Yani her grup, aldığı oy oranında yönetimde temsil edilmeliydi. Bu anlayışın yukarıda değindiğimiz sakıncaları, somut olarak her-



kes tarafından farkedilebiliyor, yaşanıyor. Yönetim içinde farklı siyasi eğilimler ve ideolojik çizgiler paralelinde görüş ve öneriler gündeme geleceği için; en basit konularda bile ortak bağlayıcı karar alınması güçleşiyor, kısır tartışmalar ve soyut yönetimde yer alacağı için ortada sağlıklı bir muhalefet olgusu da bulunmayacaktır.

İki farklı görüşten hangisinin uygulanacağına karar verecek olan, İTÜ öğrenci kitlesi olduğu için kitlenin onayına başvuruldu. Devrimci Gençlik grubunun, somut taleplerden hareketle pratik gelişmelere, doğru müdahalesi ve ideolojik-siyasi tutarlılığı; oportünist bloğun yönetiminde bulunduğu geçmiş dönemden de ders çıkaran İTÜ kitlesince değerlendirildi. İTÜ öğrencileri 1 Nisan 1977'de yapılan kongrede seçimlerin çoğunluk esasına göre yapılmasını ve yönetimin homojen olmasını ezici çoğunlukla onayladı. Bu tarihten sonraki genel işleyişe göre; İTÜ-DER kongresine anti-faşist, anti-emperyalist bütün İTÜ öğrencileri katılabiliyor, isteyen her grup seçimlere kendi listesiyle girebiliyordu. En fazla oyu alan liste yönetime geliyor; azınlık kendi haklarına saygı gösterilmek koşuluyla çoğunluğun iradesine bağlı hareket etmeyi kabul ediyordu. Ancak yönetimin karar almasını ve bunun bağlayıcılığını, mekanik ve dar yorumlayıp uygulamakta söz konusu değildi. Hem kitleyle sıcak

diyalog kurup çoğunluğun eğilimini daha kolay yansıtabilmek, hem de diğer gruplara muhalefet olanağı yaratmak açısından çeşitli araç ve yöntemler bulunmaktaydı. Yönetimin kendi iç işleyişi dışında bu amaçla her hafta diğer gruplar kitleye açık olarak İTÜ-DER toplantıları yapıyor, alınan kararlar, pratik gelişmeler geniş ölçüde tartışılarak eleştiri ve öneriler yönetime sunuluyordu. Yönetim bu eleştirive önerileri dikkate alarak karar alıyor, uygulamaya koyuyordu. Bazen benzer çerçevede ve özgül durumlar için tüm kitleye yönelik forumlar getiriliyor, sorunlar tartışılıp görüş ve öneriler kitleye aktarılıyor, bağlayıcı karar tüm kitlenin onayıyla alınıyordu. Tüm İTÜ kitlesini doğrudan ilgilendiren önemli sonuçlar doğurabilecek durumlarda bu şekilde kitleyle birlikte karar alınması hem demokratiklik, hem de sorumluluğun doğrudan paylaşılması ve alınacak karara daha sağlam sahip çıkılması amaçları noktasında önem taşıyordu. Tartışmalar sonrası karar netleştirilirken, açık oy ve açık sayım ilkesi uygulanıyordu.

Kısacası kararların oluşum sürecinde aşağıdan yukarıya demokrasi (konunun niteliğine göre bu demokrasinin sınırları daralıp genişleyebiliyordu) geçerlidir, karar alındıktan sonra ise uygulamada yukarıdan aşağı merkezizetçilik söz konusudur. Merkezizetçiliğin esas uygulayıcısı ve denetleyicisi İTÜ-

DER yönetimidir. Ayrıca İTÜ-DER yönetimi ve etkinlikleri, sürekli olarak kitlenin (ve muhalif grupların) gözetim ve denetimindedir. Gerektiğinde kitlenin çoğunluk iradesinin mekanizmaları işletilerek, yönetimi değiştirmek seçimleri yenilemek, kongre vb. çağırısı yapmanın yolları açıktır.

Değinilmesi gereken bir nokta da, İTÜ-DER'in alacağı bağlayıcı kararların kendi platformu dışına taşmaması ve diğer siyasi grupların genel siyasi ilke ve kararlarını çiğneyici / engelleyici nitelik taşıması gereğidir. Bu konudaki sınır ve taktik esneklik iyi ayarlanmadığı noktada örgütlülüğü ve merkezi kararın uygulanmasını zaafa uğratan çeşitli sorunlar çıkacağı ortadadır. Hem böylesi durumlarda, hem de genelde İTÜ-DER örgütlülüğünün işleyişinde, başta yönetim olmak üzere her kişi ve grup "siyasi sorumluluk" anlayışıyla hareket etmek zorundadır. Nitekim değişik oportünist grupların böylesi bir sorumluluk anlayışıyla hareket etmeyişi, faydacı ve tutarsız tavırları, İTÜ'deki devrimci mücadele ve örgütlenmede ortaya çıkan başlıca zaafaların başlıca kaynağını oluşturmuştur.

Demokratik kitle örgütlerine doğru bakış açısını ve İTÜ-DER özelinde gelişmeleri bu şekilde ortaya koyduktan sonra, İTÜ'deki devrimci mücadele sürecini daha geniş boyutlu olarak ve bütünlüğü içinde ele alabiliriz.

FAŞİZM DÖKTÜĞÜ KANDA BOĞULACAK



Mayıs ayı ilk günüyle işçi sınıfı açısından taşıdığı anlamın yanı sıra 6'sında üç devrimcinin darağacında yattığı destanla da önem taşır. Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan, Yusuf Aslan, yalnızca yiğitlikleri, halkına ve mücadeleye inancın yarattığı coşkularıyla değil, gerek gençliğin, gerekse devrimci mücadelenin geleneğinin yaratılmasındaki katkılarıyla da Türkiye'nin yakın geçmişteki tarihinde yerlerini aldılar. Bugün her ne kadar onların mücadeledeki gerek resmi ideoloji, gerekse onun kuyruğuna takılan "aydın"larca yazarlarca içleri boşaltılıp birer kahramanlık edebiyatına acıma-temelsiz coşku-romantizm duyguları üzerine oturtulan "destanlara" indirgeniyorsa da, onları devrimci mücadele süreci içindeki konumlarıyla devrimci mücadele geleneğine açtıkları ufkun bilinciyle sahiplenmek gerekiyor.

12 Mart açık baskı dönemi, yaşanan iktisadi krizin derinleşmesi ve siyasi krizin başgöstermesi sonucu, toplumsal altüst oluş sürecini egemen sınıflar adına engellemek üzere gündeme geliyor. Emperyalizmin sürekli bunalımının derinleşmesi, Türkiye gibi geri kalmış ülkelere daha yoğun yansıyor, 60'lı yılların sonu 70'li yılların başında Türkiye'deki ekonomik kriz alabildiğine ar-

tıyordu. Ekonomik krizin derinleşmesi beraberinde halk muhalefeti ve egemen sınıflar (oligarşi) içi çelişkileri derinleştiriyor ve bu iki etken siyasi krizin gelişmesine yol açıyor, yani "yönetilenler yönetilmek istemezken yönetenler de yönetemez" konuma geliyorlardı. Bu süreç de, beraberinde krizin yarattığı sorunları zor ve baskılar yoluyla çözmeyi, açık baskı dönemlerini gündeme getiriyordu. 12 Mart'ta bu temel üzerine şekillenen açık baskı dönemi öncesi gelişen halk muhalefeti ve bu muhalefetin önder güçleri, mücadele perspektifinde nitel bir değişim yaşıyorlardı.

70'lere kadar gelen sağ pasifist, cuntacı mücadele geleneği 60'lı yılların sonunda şamar yiyor, mücadele içinde fırlayan bir avuç insan, kendi özgüçüne ve halka güven temelinde şekillenen dinamik bir süreci başlatıyorlardı. Teorilerindeki yanlışlık ve eksikliklere karşın Deniz Gezmiş ve arkadaşları, dinamik süreci öngören cephenin bir bölümünün önünü açıp, öncülüğünü üstlenmekle Türkiye'nin tarihindeki yerlerini aldılar.

Olgarşi karşısında ciddi bir tehlike bulunuyordu bu kez. Böyle bir tehlike henüz başlangıç aşamasındayken boğulmalıydı ve Deniz Gezmiş, Hüseyin

İnan, Yusuf Aslan oligarşinin kendi koyduğu yasaları dahi çiğneme pahasına 6 Mayıs 1972'de idam edildiler. Ancak onların idamı gelişen sınıf mücadelesini durduramayacaktı.

İdam sehpalarında "Yaşasın tam bağımsız Türkiye, Kahrolsun emperyalizm, kahrolsun Faşizm" sloganları, infaz meydanını burjuvazinin kâbusunu dönüştürüyordu.

Aradan bir yıl geçmişti, TKP-ML, TİKKO lideri İbrahim Kaypakkaya Olgarşinin cellatlarına direniş dersi veriyordu. Gözü dönmüş ağzı salyalı işkenciler konuşturamadıkları İ. Kaypakkaya'yı katlediyorlardı. Gün 18 Mayıs 1973. Tarihe halkın yiğit evlatlarından birinin destanlar yaratarak katledildiği gün olarak geçti.

Bugün Mayıs 1987... 6 Mayıs 1972'nin üzerinden 15 yıl, 18 Mayıs 1973'ün üzerinden 14 yıl geçti. Katliamlar, idamlar, işkence tezgâhları durmadı, oligarşi daha azgın saldırdı. Mücadele durmadı, idam sehpalarında, dağlarda, sokaklarda, işkencelerde katledilen halkımızın yiğit evlatlarının onurlarıyla yükseldi, yükselmeye devam ediyor.

6 Mayıs ve 18 Mayıs'ta katledilen devrimcileri saygıyla anıyoruz...

Yaşamlarınız ve burjuvazi karşısında direnciniz, onurumuz olacaktır.

SOSYAL REFORMİZM

SAMİ CANPOLAT

Demokrasi Mücadelesi Nasıl Verilir? sorusu, son yılların herhalde (Demokrasi güçleri açısından) en can alıcı sorusudur. Ama bu sorunun cevabı, başka bir sorunun cevabına bağlı olarak anlam kazanır. Bu soru: Demokrasi nedir? sorusudur. Bu soruya verilecek cevap, "Demokrasi mücadelesi" kavramının da içeriğini dolduracaktır. Çünkü "Demokrasi mücadelesi" tek başına devrimci-Marxistlere bir anlam ifade etmez.

Son yıllarda, "Sosyalist" saflarda bir ufuk daralması oldu. Artık Türkiye'de toplumsal kurtuluş mücadelesi bilinmez tarihlere erteleniyor, onun yerini "şimdilik", "demokrasi", "sivil toplum", "milli uzlaşmalar" ikame edilmeye çalışılıyor. Bunun mutlaka çok nedeni var; ama herhalde birinci nedeni 12 Eylül'ün yarattığı ağır moral çöküntüsü olsa gerek. Bu moral çöküntüsü ve yenilgi psikozu ki, insanları önce tavırlarını, sonra da hedeflerini gözden geçirmeye itti.

Devrimcilerin her fırsatta hedeflerini ve yollarını sorgulamaları doğru bir tavır elbette. Ama bu, eğer geri dönüşlerin ve pasifikasyonun gerekçelendirilmesi için yapılmaya başlanmışsa, işte bu devrimcilerin prim veremeyecekleri bir tutumdur. Devrimciler, yenilginin yarattığı moral bozununun izlerine karşı savaşıırken, onun türevleri mahiyetindeki teslimiyetçi-pasifist eğilimleri de mahkum etmek zorundadırlar.

12 Eylül'ün başardığı en büyük "işlerden birisi de herhalde (maalesef) sol safların büyük bir bölümünü hızla sağa kaydırması olmuştur. Dün çekinmeden "sosyalist devrimin koşulları"ndan bahsedeler, bugün -aynı pervasızlıkla- "milli uzlaşma" hükümetlerinden bahsedebilmekte, "en sağcısından, en solcusuna olmuş consensustardan" dem vurmaktadırlar. Bu değişimin kaynağı, Türkiye sosyalist hareketinde varlığını hep sürdürmüş olan pasifist eğilimin zaman ve zemine göre oportünistçe taktikleridir. Nispi demokratik ortamlarda "Sosyalizm" çığırkanlıkları yapanlar, koşullar bu mücadeleyi daha zor, daha çileli bir hali getirince, hedeflerini şaşırmış, bu sefer içi boşaltılmış bir "demokrasi"yi kendilerine bayrak edinmişlerdir.

SOSYALİSTLER DEMOKRASİYE NASIL BAKAR?

Burjuva anlayış, diğer bütün kavramlarda olduğu gibi, demokrasi kavramını da toplumsal-sınıfsal temellerinden kopuk tanımlar. Burjuva bilimine göre demokrasi, "halkın kendi -kendini, temsilcileri aracılığıyla yönetmesi"dır. Bu tanım sınıf çelişkilerini, onların savaşımını ve bu temelde şekillenen devleti gözardı eden bir tanımdır.

Sosyalistler herşeyden önce (olay ve olgulara) burjuvalardan farklı bir bakış açısına sahiptirler. Biz tarihsel materyalizmin ışığında, bütün toplumsal, politik kavramları toplumsal dinamikler ve çelişkiler temelinde ele alırız. Bize göre demokrasi de, diktatörlük de, var olduğu toplumlar da, daha doğrusu o toplumdaki dinamiklerle ilişkisi içinde açıklanması gereken kavramlardır.

GÖRÜŞ dergisinde S. Kerim, iki sayıdır, Özal ekonomisine karşı "alternatifler"(?) üretmekle meşgul. İlk yazısı "Halk ekonomisi" ile demokratik halk iktidarının ekonomik modeline benzer bir alternatif koymuş, ama pek uzak bir hedef olarak koyduğundan, daha "kolay" olan ikinci alternatifini "çalışan kitleleri ikna etmek" üzere sunmuştur.

Reform ekonomisi kavramı Marxistler için yeni bir kavram değildir. Sosyal demokrasinin programı niteliğindeki reform ekonomisi, vergi reformları, devletçilik, çalışanlar yararına düzenlemeler ve burjuva demokrasisinin "nimetleri" gibi kavramlara dayanarak Sosyalizmin "gerek-sizliği" temel fikri üzerinde kuruludur. Politik-sosyal devrim fikrini yadsıyan sosyal demokrasi, onun yerine (Tekelci aşamadaki) kapitalizmin etkinlik alanının sınırlandırılabilceğini, bunun da en büyük aracının "Sosyal-hukuk devleti" olduğunu savunur. 19. yy. koşullarındaki kapitalizmin acımasızlığını kabul eder, ama "artık zamanın değiştiğini" düşünür. "Modern toplum"un ürünü olan "modern devlet"in işçi sınıfının yararına da kullanılabileceğini, burjuva demokrasisinin, demokrasinin ulaşabileceği en üst sınırdır, "tam demokrasi" olduğunu söyler. Ama dediğimiz gibi, tüm bunlar Mark-

şistlerin yabancısı değil; yabancı olduğu da tüm bu burjuva reformist programın bugün birtakım "sosyalistlerce savunulmaya başlanması".

12 Eylül türü baskı dönemlerinde, ideolojik temelinde kaypaklık olan küçük burjuva çevreler, hızla sağa savrulurlar. Sloganlar, hedefler, ya tekrar gözden geçirilip inkar edilir ya da içleri boşaltılıp işlevsizleştirilir, belirsizleştirilir. Böyle bir ortamda (üstelik de DH-geçici- bir yenilgi dönemi yaşıyorsa) teslimiyetçilik ve uzlaşmacılık bütün ülkede parsa toplama-ya başlar; var olan sosyalist potansiyelin sözcülüğüne soyunur.

İşte Türkiye, böyle bir dönem yaşıyor. Ama işçi sınıfının devrimci çizgisi Türkiye'de bir geleneğe sahip; bu gelenek Marksistçizminin bir devamı olarak Türkiye'de de var olmuştur. Yenilgi dönemi her ne kadar bu tür pasifist eğilimlere nispi bir "güc" kazandırdıysa da, bu, aynı yenilgi dönemi gibi geçicidir. Çünkü, devrimci çizgi (bütün benzeri pratiklerde olduğu gibi) teslimiyetçi-menşevik çizgileri hayatın ancak pratiğinde iflas ettirmiştir; ettirecektir!..

Sovyet deneyiminde, toplumun devrimci güçleri 1905 yenilgisinden farklı boyutlarda etkilenmişler, kimileri bu yenilgilerden somut dersler çıkarırken, kimileri de (menşevikler gibi) bu yenilgiyi -zaten hazır oldukları- bir geri dönüş mücadele kaçınıklığı için gerekçe olarak kullanmışlardır. "Bozgun menşevikleri hepten yıldırırmıştı. Paniğe kapılarak, yeni bir devrimi düşlemenin bile gerekmediğini söylüyorlardı. Yasadışı partinin kapatılmasını, gizli devrimci çalışmanın bırakılmasını istiyorlardı. Programda ve partinin devrimci taktiğinde, devrimci geleneklerinde, açık bir vazgeçme pahasına, yetkililerin yasal bir varoluş için kendilerine izin vereceklerini umuyorlardı. İhanet ettikleri sadece sosyalizm değil, aynı zamanda demokrasiydi." (SBKP Tarihi)

Rus devrimci hareketi yenilgiyi soğukkanlılıkla karşılamış, yeniden toparlanma için gerekli şartları yaratmaya vakit geçirmeden başlamıştı. Zafer devrimci kararlılığın ve işçi sınıfının oldu. Menşevikler ise zaferi -herhalde- mücadele kaçınıklığının utancı ve onursuzluğu ile karşıladılar.

"SAF"ÇA ALTERNATİF

S. Kerim, yazısında, demokrasi, alternatif gibi kavramları istediği gibi yoğurmakta, "bilimsel düşünce"den sık sık bahsetmesine karşın bilimi ayaklar altına almaktadır.

Yazıda sol-sosyalist bir dil kullanılmıştır. Zaten S. Kerim'in bu dizideki ilk yazısı olan "Yegâne Alternatifin Alternatifleri"nde, "Halk Ekonomisi" adı altında bir ekonomik program öne sürülerek yazarın "Sosyalist" olduğu imâ edilmiştir. "Halk ekonomisinin ana hatlarını Sosyalist dünya görüşü belirlemiştir." Ve "Sınıf mücadelesinin zorunlu bir sonucu olarak erişilecek bir Sosyo-ekonomik formasyondur". Bu sözlerle anlatılmaya çalışılan, "Halk ekonomisi"nin işçi sınıfının ve diğer halk katmanlarının demokratik iktidarının ekonomik modeli olduğudur. (Biz yanlış anladıysak uyanalım; ama yazının diğer kısımlarında da devamlı halk ekonomisinin kapitalist ekonominin inkârı olduğu ve bir "Sosyal devrim meselesi" olduğundan sözedilmektedir.)

S. Kerim, ikinci yazısı olan "Demokrasi saflarının ekonomik alternatifi"nde "Halk ekonomisi"nin tek alternatif olmadığını, zaten hiçbir zaman tek alternatif olamayacağını söylüyor. Bugün demokrasi mücadelesi veren demokrasi saflarının halk ekonomisinden farklı bir ekonomik alternatifte sahip olmaları gerektiğine işaret eden yazar, bu alternatifin "REFORM EKONOMİSİ" olduğunu iddia ediyor. Yazar her ne kadar Özal ekonomisine karşı "Halk ekonomisi" çıkarmanın "tam zamanı" olduğunu birinci yazısında söylese de ikinci yazısında "halk ekonomisi" koşullarının oluşmadığını, daha doğrusu bunun "kısa sayılmayacak bir dönemi -hatta çağı- kapsayabileceğini" söylüyor.

Bu çelişkiyi açıklamaya çalışmayacağız. Çünkü biz de anlamadık. Ama anafakrini toparlarsak halk ekonomisi, Özal ekonomisinin, yani tekelci burjuvazinin ekonomik politikasının tek alternatifi değildir. Bir de reform ekonomisi vardır. Buraya kadar tamam. Okuyucunun neden halk ekonomisi değil de reform ekonomisi sorusuna, cevabı yazar hemen yapıyor: "Bu alternatifin gerektirdiği maddi-toplumsal şartların kolaylığı ve önceliği."

Böylece sosyalistlerin kolay olanı tercih etmeleri gerektiğini öğrenmiş bulunuyor(!). Yazar, reform ekonomisinin maddi temeli olarak "Demokrasi kesimlerinin ekonomik programı olması gerektiğini" söylerken çok kaba bir mantığa sahip, ama önemli olan burada gerekçenin muğlaklığı. Demokrasi güçleri kimlerdir? Demokrasi güçleri nasıl bir demokrasi is-

temektedirler? Bu sorular çok önemli sorulardır ve cevaplandırılmadan "Demokrasi güçlerinden" bahsedilmesi olanaksızdır. Yazar, gerçi konu olarak kendisine demokrasiyi almamıştır, ama, "demokrasinin ekonomik altyapısını açıklamaya çalışmıştır. Böylece bize, amaçlanan "demokrasi" konusunda ipuçları vermektedir. Amaçlanan "demokrasi" "kapitalizmin sınırlarında" bir demokrasidir.

Böyle yaparak çocuğun adını koymaya çalıştık, çünkü sınıfsal temellerinden bağımsız bir kavramı tartışmayı reddediyoruz. Bu konuda sosyalistler hassas davranmak zorundadırlar. Çünkü: SOYUT HER SLOGAN, İKİLİ OYNAMAYA ADAYDIR.



Bugün bilimsel düşünceden uzaklaşma, kendisini iki farklı(!) biçimde göstermekte. Birincisi "Saf demokrasi" kavramına sarılmakta. İkincisiyse, Türkiye'nin *bu günkü* gündeminin burjuvazi demokrasisi olduğunu söylemekte.

Bu farklı gibi görünen tezlerin ikisi de anti-marxizm batağından kaynaklanıyor. Bilimsel düşüncenin kıyısından geçen herhangi bir sosyalist bile "saf" demokrasi tezinin artık işçi sınıfının yemeyeceği kadar kokuşmuş, çürümüş bir tez olduğunu bilir. Türkiye'nin sorununun B. demokrasisi olduğu tezi ise kesinlikle bilimsel dayanaklardan yoksun. Bu iki tezin tartışmasına somut bir örnek olması açısından, benzer bir eğilime sahip GÖRÜŞ yazarının "alternatifine" değineceğiz.

REFORMİZM Mİ? SOSYALİZM Mİ?

S. Kerim, dizisinin son yazısı olan "Demokrasi için kolları sıvmalı" (Görüş, s.4, sf. 34) da artık torbasındaki bütün taşları döker, öyle ki, reform ekonomisini anlatırken, "Reform ekonomisi, geniş halk yığınlarının katılımıyla gerçekleşmiş, demokratik hak ve özgürlüklerin *bütünüyle* geçerli kıldığı, yığınların hakları konusunda duyarlık kazandıkları ve örgütlü davrandıkları bir rejimde uygulamaya konulacaktır" diyecek kadar coşar. Öyle ki, reform ekonomisinin "metropollerde biriken dolara, istedikleri kârıyla, faiziyle geri dönme güvencesi vereceğini" diyecek kadar sosyalizmden uzaklaşır.

Başta da dedik, reformizm sosyalistlerin yabancı değil. Bu yüzden de kokusu çok çabuk farkediliyor. Ne kadar "sosyal devrime hazırlanma" vb. gibi gerekçelere dayandırılırsa dayandırılırsın, reform-

mizm ile sosyalizm birbirlerinden kalın çizgilerle ayrılmıştır ve eklemelenmesine olanak yoktur.

S. Kerim'in "sosyalizm" katılmış reformizmini daha iyi görebilmek için, sosyal reformizmin tarihine bakmak gerekecek biraz.

Reformizmin asıl kaynağı ütopyk sosyalizmdir, muhakkak, işçi yığınları, sınıfsal kimliğini kazanmaya başladığından beri toplumun yaralarını daha uzlaşıcı yöntemlerle sarmayı önerenler oldu. Ütopyk sosyalistler de çıkış yolunu, kapitalizmin sınırlarında aradılar, İngiliz Fabianları bu tür geleneğin ilk pratik öncüleri oldular. Tarihsel materyalizmin Marx tarafından formülasyonu, beraberinde ütopyk sosyalizmin teorik planda iflası da getirdi. Bundan sonra dünya işçi hareketine damgasını vuran sadece ihtilalcilik olmuştur. Ta ki, emperyalizm aşamasına kadar. Emperyalizmin sömürge ülkelerden sağladığı nispi "refahla" bir işçi aristokrasisi oluşturmaya, modern sosyal reformizmin temellerini atacaktır.

İşte bu tarihsel anda sahneye, marxizmin "müseccel" reddiyecileri Bernstein ve Kautsky çıkar. Ayrı makamlardan aynı türküyü söyleyen bu iki Alman revizyonisti, sosyal reformizm fikrinin modern anlamda ilk formülasyonunu yaparlar.

Bernstein "Ne olursa olsun, benim için nihai hedef, hiçten ibaret, hareket ise herşey" diyerek "nesnel" dünyayı yüceltir. Bunun yanında iktidarın alınması gibi işçi sınıfı için hayati bir hedefe sırtım çevirir. Bernstein'e göre parti "yarın öbür gün gerçekleşecek bir zaferin hayaline kapılmamalıdır. Sistemin çökerek, bütün güçlerin eline geçmesini beklemek yerine *evrimsel kazanımların gerektirdiği günlük görevleri* yerine getirebilmelidir." Partinin amacı "... toplumun sosyalist değişimini demokratik ve ekonomik *reformlarla* sağlamaktır.

Bernstein, demokrasiyi "hem araç, hem amaç" olarak görür. Ona göre demokrasi "hem sosyalizmin kuruluş yöntemidir, hem de sosyalizmin gerçekleşme biçimidir." "Demokrasi sınıf tahakkümünün yokluğudur, yani hiçbir sınıfın siyasal imtiyaza sahip olmadığı bir durumdur. (...) Çağdaş demokrasi, insan topluluğunun her üyesi için hak eşitliği anlayışı üzerine yüklenir. (...) Bu birliğin haklarını belirleyecek olan yasaların kalkması değil, hukuki eşitlikle bağdaşmayan yasaların yokolmasıdır."

Hemen arkasından Kautsky ustasını, -bazı noktalarda "muhalefet şerhi" koyarak- tamamlayacak ve şöyle diyecektir: "İşçi sınıfının kurtuluşu bu sınıfın giderek yoksullaşmasının değil tam aksine kendi yaşam koşullarının giderek düzel-

mesinin bir sonucu olacaktır."

İşçi sınıfı hareketinin her yükselişi, hep, devrimci politikaların reformcu-teslimiyetçi politikalara radikal manifestosuyla başlamış, onun ışığında serpilip güçlenmiştir. Bu Rusya'da da böyle olmuştur. 1918 Alman Devrimi'nde de; çağımızda da böyle olmaktadır.

Teslimiyetçi-pasifist "geleneğe" bu karşı çıkış, kimi yerde zaferle taçlanmış (Sovyetler gibi) kimi zamanlarda barbarca bastırılmıştır (1918 Almanya).

Sosyal reformizm teorisinde inkarını pratikte iflasını proleter devrimciler yarattılar. Lenin "saf" demokrasi tartışmasına şöyle cevap veriyordu.

"Çoğu zaman 'özgürlük' ve 'eşitlik' kavramları özdeş kabul edilir ve biri sık sık diğeri yerine kullanılır. Çoğu zaman vulgar Marxistler (Kautsky Plehanov avanesi) tamamen böyle düşünürler.

Ashında demokrasi, özgürlüğü engeller: Gelişmenin diyalektik şekli aşağıdaki gibidir. Mutlakıyetten, burjuva demokrasisine, burjuva demokrasiden, proleter demokrasiye, proleter demokrasiden demokrasizliğe..."

Marks'a göre devlet varsa özgürlük yoktur. Ve "özgürlük var olduğunda, o zaman artık devlet varolmayacaktır. Devletin varlığı başlı başına "saf özgürlüğün inkarıdır. "Saf" özgürlük tamamıyla sınıfsız toplumun ürünü olacaktır.

Kapitalist toplumun "demokratik ve ekonomik" reformlarla dönüştürülmesine ise Alman ihtilalcileri Rosa Luxemburg: "Bizim için söz konusu olan, (...) egemen kapitalist ekonomi düzeninin bir bütün olarak değiştirilmesi için çaba harcamamızdan ibarettir. Ve dönüşüm de yalnızca, devlet iktidarının ele geçirilmesiyle sağlanabilir. Bu umuttan (devrimden) vazgeçenler ya geçmişle ilgili cehalete ya da gelecekle ilgili iyimserliğe dayanan bir bakış açısından hareket etmektedirler" şeklinde karşılık veriyordu.

Bernstein ve Kautsky'den beri reformculuk, kâh Marxizmin açık inkârı, kâh sosyalist kıyafetlerle savunulmuştur; savunulmaya devam edilmektedir.

Dünya devrimci pratiği bize reformculuğu devrimci politikaya yeğlenmesi değil, reformların devrimci politikaya bağlanması, ona hizmet etmesi gerektiğini öğretir. Reformların bu mücadeleye hizmet etmesi demek, halk-demokrasisi uğruna verilen mücadele sürecinden halkın acil sorunlarını kapsayan onun ekonomik, demokratik çıkarlarına cevap veren reformlar uğruna mücadeleyi, nihai hedef mücadelesine tabi, onun bir parçası olarak görmek demektir. Tekrar etmekte fayda var; bu, kitlelerin bilincini bulandıran, nihai hedefi kaf dağlarına çıkartıp pragma-

tist politikalar üreten reformculuktan *temelde* farklı bir bakış açısidir. "Bize verdikleri herşeyi alacağız." Ama sosyalizm mücadelesi bundan ibaret değildir. Asgari talepleri nihai hedef durumuna yükseltmek nihai hedefi defterden silmek sonucunu otomatikman doğurmaktadır.

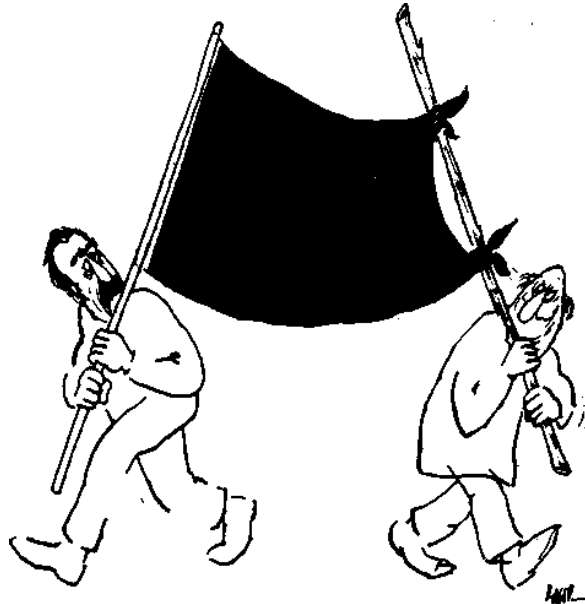
Lenin'in deyişiyle "1 rubleye 3 köpek eklemek" mantığıyla hareket eden reformculuk, işçi sınıfının, emekçilerin kurtuluş mücadelesinin önüne gündelik çıkarlar uğruna mücadeleyi koyduğu için, hedefleri burjuvazinin çemberinin dışında değildir. Böylece de fiiliyatta toplumsal kurtuluş mücadelesini, o uğurdaki politik mücadeleyi yadsır, işte burası, devrimci politika ile reformizmin ayrıldığı can alıcı noktayı oluşturur.

Burjuvazinin çemberinin dışında kendi gündemini dayatmak sorumluluğunu taşıyan sosyalistler, reformları değil, reformizmi reddederler. Bu söz, çok açık olarak şu anlama gelir: Halkın günlük hayatının iyileştirilmesi sosyalistlerin asgari programının bir parçasıdır. Halkın ekonomik-demokratik ya da öğrencilerin akademik talepleri sosyalistlerin sadece, pragmatist anlamda, yani "prestij kazandırır" falan diye değil, ilke anlamına da ilgi alanına girer. (Halkın gündelik çıkarları, acil talepleri uğruna mücadelede sosyalistlerin önderliğinin, onlara kitlelerin gözünde prestij sağlayacağı, olayın göz-

den kaçırılmaması gereken bir yönüdür; aynı zamanda.

Reformlara bakışımız, başka bir boyutu da, ajitasyon boyutunu da içerir. Halkın sınıflara yöneltilen taleplerin karşılanamaması, ya da başka bir deyişle halkın sınıfların içinde bulunduğu yapısal zayıflık nedeniyle, halkın acil taleplerini karşılayamaması sosyalistlerin kullanmaları gereken bir malzemedir. Toprak reformu gibi, YÖK'ün kaldırılması gibi oligarşilerin tamamıyla cevap verme yeteneğinin olmadığı talepler, devletin ve hakim sınıfların gerçek yüzünü teşhir etmeye yarayacaktır. Devrimciler kitleleri tek yolun toplumsal dönüşüm olduğuna ikna edebilmek, onları devrim saflarına çekebilmek için bayraklarına bu talepleri yazacaklar, bu taleplere dört elle sarılacak, sonuna dek takipçisi olacaklardır.

Burjuvazi, tüm muhalefetinin barometresini (yükselmesini önlemek amacıyla) elinde tutmaya, onu düzen sınırları içerisine hapsedmeye çalışır. Bunun en güzel yolu da reformlar uğruna mücadeleyi temel alanlara icazet vererek onlara nispi hareket alanı sağlamaktır. Devrimci-demokratların görevi ise bu çemberi kırarak, köklü değişim taleplerini, nihai hedefini hep canlı tutmak; ama halkın gündelik yaşamını iyileştirme mücadelesinde yine en ön saflarda bulunmaktır.



PASİFİZMİN

Görüş yazarı, demokrasi güçlerinin alternatifini, "Reform ekonomisi" olarak belirtiyor. "Reform ekonomisi, ekonominin dış güdümden kurtarılması, tekelliliğin sınırlandırılması, vergi reformu, yatırımların artırılması, devlet sektörünün planlanması, toprak reformu" hedeflerine yönelmiş politikalar üretecektir. Bütün bu sayılanlar aynıyle sosyal-demokrasinin programı. S. Kerim de bunu biliyor olsa gerek... "Demokrasi mücadelesinde" sosyal-demokrasinin programından farklı bir alternatif üretemeyen "sosyalist" yazarımız, emekçi halkımızın yıllardır görmeye alışık olduğu bir pilavı, tekrar ısıtıp (içine biraz da "sosyalistlik" ekip) önümüze sunmakta. Sürekli hakim sınıfların "stepnesi" olmuş sosyal demokrasi, ne hakim sınıflara karşı kapsamlı bir alternatif üretebilmiş, ne de gerçek demokrasi güçlerinin tutarlı bir müttefiki olmuştur. Anti-emperyalist, anti-oligarşik perspektiften yoksun olan sosyal demokrasinin anti-emperyalist, anti-tekeli bütün sloganlarının arkasında yatan, kokuşmuş bir tam teslimiyet ve uzlaşma politikasıdır.

Yazar, "barışçı dış politika" oyunları ile tam bağımsızlığımızı kazanmak, "ekonomiyi dış güdümden kurtarmak" gibi hayallere kapılarak 3. bunalım dönemindeki emperyalizmin ilişki ve çelişkilerini kavrayamadığını göstermektedir.

Bu durumda 3. bunalım dönemini ve özelliklerini hatırlatmak gerekcek, galiba...

Bu dönemde emperyalizmin ilişki ve çelişkilerinde önemli değişiklikler olmaktadır. Çözölmeye ve yıkılmaya yüz tutan emperyalizmin "sömürgecilik" sistemi 2. Dünya savaşıdan sonra emperyalistlerce (özellikle ABD emperyalizmince) yeniden gözden geçiriliyor ve aldıkları dersler uyarınca eski yöntemlere son veriliyordu. Artık emperyalizm varlığını yeni metodlarla ve yeni görünüm altında sürdürecekti. Yani, "hiç bir şeyin 'değişmesi için her şey değişecekti."

Yeni sömürgeciliğin temel yöntemleri arasında en bilineni şu ünlü "yardım" palavrasıdır. "Yardım" adı altında çok yönlü bağımlılık ilişkileri yaratan emperyalizm, "ikili anlaşmalar" ve "krediler" ile sömürge ülke ekonomisini insiyatifi ve denetimi altına alır.

Borçlanma bataklığına giren yarı-sömürge ekonomisi emperyalizmle göbeğinden bağımlı ilişkileri dolayısıyla bu baktaktan hiçbir şekilde kurtulamaz. Günden güne faizleriyle birlikte kümülatif bir şekilde büyüyen borçlar, bir yandan dolaysız sömürü anlamına gelirken, bir yandan



da yarı-sömürge ülke devletini (bütün araçlarıyla) emperyalist ülkenin eline verir. Böylece ordusu, yasaları, mahkemeleri ve hükümetiyle artık yarı-sömürge ülke egemenliğini emperyalizme teslim eder.

İşte, yeni-sömürgeciliğin bilinen ikinci yöntemi kukla hükümetlerdir. Bugün dünyanın her yanında kukla hükümetlere sahip emperyalizm, böylece sömürge halklarına "bağımsız ve egemen" olduklarına inandırabilmiştir.*

Tüm bunların farkında olmak, tam bağımsızlık sorununa nasıl bakılması gerektiğini bize gösterir. Emperyalizmin içsel bir olgu olduğunu bilmek demektir Bu, tersi için de geçerlidir. Yani, anti-oligarşik mücadele, aynı zamanda, anti-emperyalist mücadeledir. Böylece tam bağımsızlığını kazanamamış bir Ülkede yazarın

bahsettiği "tekelliliğin sınırlandırılması" ham bir hayalden başka bir şey olamaz. Tekelci burjuvazinin direnişini kırmak ve onu sınırlandırmak konusunda yazarın önerdiği silah ise bir harika (!) "Demokratik hakların bütünüyle geçerli olduğu, halkın örgütlü davrandığı" burjuva demokrasisi. Burjuva demokrasinin tekeli burjuvazinin gücünü sınırlandırdığı tek bir burjuva demokrasisi örnek gösterilemez. Burjuva demokrasisini her yerde deva sihirli değnek olarak görmek, sadece sosyal reformizmin kendi uzlaşmacılığına hazırladığı kılıflardan birisi.

Yazar, "hayat ak ile karadan ibaret değildir." derken çok haklı. Ama yazar, bu doğruyu menşeviklerle aynı ince demagojiye bağlıyor: Onlar da kara'nın karşısına ak'ı değil, gri'yi öneriyorlardı. Sonuç malum...

1 MAYIS BAYRAM MI?

"Ve elbette ki, sevgilim, elbet, dolaşacaktır elini kolunu sallaya sallaya, dolaşacaktır en şanlı elbisesiyle; işçi tutumuyla bu güzelim memlekette hürriyet..."

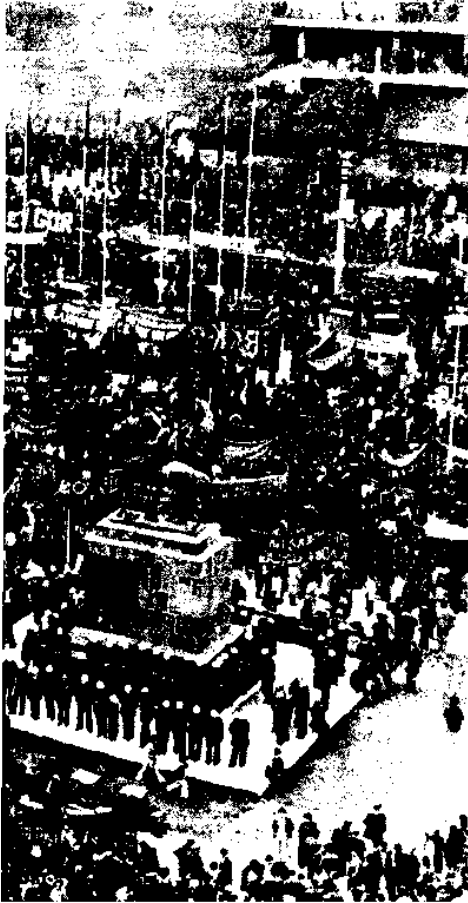


Türkiye işçi sınıfına selam!
Selam yaratana!



MÜCADELE GÜNÜ MÜ?

"Hepsi birbirine benziyor
Ve hepsi de
Türkü çağırıyorlardı
Türkü çağırıyorlardı
İlkbahara dönük"



Yeşil dallarız dünya ağacından
Gençlik denen bir millet var, ondanız



1 MAYISLAR HEP YASAYACAK

ADNAN SAATÇI

Ülkemiz egemen sınıflarının adını anmaktan kaçındığı, emekçi halka unutturmak için her yolu denediği bir gün var: 1 Mayıs...

Kapitalizm çağında emek-sermaye mücadelesinin en önemli dönüm noktalarından biri olan 1 Mayıs mücadeleleri yüzyıllık bir gelenek olmasına rağmen Türkiye işçi sınıfı ve emekçi kitlelerinin bu gelenekle bağları koparılmaya çalışılıyor. Bu uğurda her yol meşru sayılıyor. Yalan, demagoji, yetmediği yerde baskı, terör ve katliamlara başvurulmaktan çekinilmiyor. Kanunlar, karar-nameler ile adını bile anmak yasaklanıyor.

Ama Türkiye işçi sınıfı ve emekçi halkı değerlerine sahip çıkınca, egemen sınıfların çabaları umutsuz bir çırpınış olarak gözler önüne seriliyor. Kaba bir bakışla bile buna tanıklık eden örnekleri ülkemiz sınıf mücadelesi tarihinde görmek zor olmayacaktır.

"Bahar Bayramı" diye, uzun yıllar emekçi kitleler bu demagojiyle uyutulmaya çalışılmış; ama 60'lı yıllarda yükselen mücadele bu saptamayı tersyüz etmiştir.

Bu defa Türkiye işçi sınıfının bayramı 24 Temmuz'dur denilerek, emekçi saflar bölünmeye, uluslararası mücadele ve dayanışmadan soyutlanmaya çalışılmış, ama bu çarpıtmaya kulak asan bile olmamıştır.

12 Mart ve 12 Eylül'de yasak, baskı ve işkencelerle de unutturulamamıştır.

1976'da ilk kez kendi gücünü dayaarak, geniş kitlesel bir katılımı kamu oyu önünde 1 Mayıs'a sahip çıkan işçi sınıfının, egemen sınıflarda yarattığı korku ve panik 1977 katliamını günde me getirmiş, ama 1978 1 Mayıs'ı daha bilinçli ve kararlı bir tavırla karşılamıştır.

1979'da ise Taksim alanına sancak dikilerek Türkiye halkına adeta savaş ilan edilmiştir. Askeri işgal altına alınan İstanbul'da sokağa çıkmak yasaktı. Egemen sınıflar, emekçi halkları ya açık savaşa hazırlanmaya, ya da boyun eymeye davet ediyordu. Emekçi sınıflar



teslim olmayı reddetti, kendi çizdiği sınırlar içinde savaşı sürdürebileceğini eylemleriyle gösterdi.

12 Eylül'de "Bahar Bayramı"nın yaptığı çağrısından dahi korkulur hale gelmiş, silah kesin olarak ters tepmişti. "Bahar Bayramı" yasaklandı, her 1 Mayıs'ta fabrika çevreleri adeta askeri işgal altına alındı, en küçük kıpırdanmalara baskı, işkence ve katliamlarla karşılık verildi. Ama 1 Mayıslar her şeye karşın yaşamaya devam etti...

TC ile yaşıt olan bu umutsuz çaba hâlâ sürdürülüyor... Egemen sınıflar ellerinden gelse, bugünkü takvim yapraklarından silecekler. Bir tek yapamadıkları bu kaldı.

Ama ne yapılırsa yapılsın, tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de 1 Mayıs'lar artık bir gerçektir. Suni tedbirlerle, zorbaca yöntemlerle emekçi halkın kafasından bir gerçeği silip atmak olanaksızdır.

1 Mayıs'ı yaratan ne yalan-dolandır, ne de kanun ve kararnamelerdir. Onun yaratılışı, işçi sınıfının sömürücü sınıflara karşı yürüttüğü şanlı mücadeledir, 1 Mayıs 8 saatlik işgünü uğruna onlarca yıldır yürütülen mücadelenin zaferle noktalanışını, uluslararası proleteryanın birlik ve dayanışma içerisinde egemen sınıflara karşı kazandığı ilk büyük zaferini simgelemektedir.

98 yıldır her 1 Mayıs'ta, bütün dünyanın işçi sınıfı ve emekçi halkları, emperyalist-kapitalist sisteme karşı "Birlik, Dayanışma ve Mücadele" sloganıyla proleterya enternasyonalizminin bayrağını en yükseklerde tutuyor.

Her 1 Mayıs'ta, dünyanın dört bir yanından sayısız insan 8 saatlik işgünü uğruna Şikago proleteryanın verdiği şehitleri saygıyla anıyor; katliamcı Amerikan burjuvazisine ve tüm sermaye dünyasına karşı, kinini nefretini ve öfkelerini dile getiriyor.

Her 1 Mayıs'ta, zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyi olmayan işçiler, yoksul köylüler, sömürülen, baskı-zulüm cenderesinde ezilen tüm halklar hangi dili konuşurlarsa konuşsunlar, hangi renk ve ırktan olurlarsa olsunlar, dünyanın neresinde ve hangi koşullarda yaşarlarsa yaşasınlar, tek bir ruh, tek bir coşku ve tek bir amaç etrafında toplanıyor; ortak düşman sermaye dünyasına karşı, gericiliğe ve faşizme karşı hep bir ağızdan lanet yağdırıyor, sınıfsız-sömürsüz bir toplum uğruna verilen mücadelenin zaferini kutluyor. Yeni zaferlerin müjdesini veriyor, bu yolda verilen şehitleri saygıyla anıyor!..

Böylesi bir gerçeği kim, nasıl gizleyebilir! Hangi kanun ve kararnameler, hangi yalan ve demagojiler, hangi baskı ve işkenceler Türkiye proleteryanı ve

emekçi halklarının bu mücadelede onurlu yerlerini almasına engel olabilir?

Yüz yıl önce 1 Mayıs geleneğini başlatan Şikago proleteryası, Türkiye işçi sınıfı ve emekçi kardeşlerini yanında görememiştir; ama, bu ülkemizde kapitalizmin henüz rüseyim aşamasındayken, emperyalizm tarafından çarpıtılması, işçi sınıfının cılız ve güçsüz kalmasından başka nedenle değildir. Bundan onlarca yıl sonra bile, bu şanlı mücadelenin bir parçası olamamışsa, bugün hâlâ egemen sınıflar bu konuda yasak koyma cesaretini kendinde buluyorsa; bu da ülkemizin sosyal, ekonomik ve politik yapısına damgasını vuran aynı gerçeğin ürünüdür.

Bugün dünyanın dört bir yanında, 1 Mayıs ilk günkü coşkusundan hiçbir şey kaybetmeden, daha güçlü ve daha bilinçli karşılanıyor. Türkiye emekçi halkı da istese de istemese de günden güne artan gücü ve bilinci oranında bu mücadelede yerini alıyor.

Her ne kadar sosyalist saflardaki parçalanma enternasyolist dayanışmada önemli zaaf ve eksiklikleri beraberinde getiriyorsa da, emperyalizmin ulusal ve sınıfsal Kurtuluş savaşlarına karşı azgınca yürüttüğü saldırılara, silahlı ve savaş kışkırtıcılığına rağmen, tüm dünya halklarının güçlü kitle eylemleriyle karşı çıkmasına engel olmuyor; sömürge halkları ile sömürgeci ülke proleterlerinin tek bir yürek, tek bir yumruk olup emperyalizme karşı durmasını önleyemiyor.

Peru'dan Filipin'lere, El-Salvador'dan G.Afrika'ya, Ortadoğu Kolombiya'ya kadar üç kıtada emperyalizme karşı ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesi veren halk kurtuluş savaşçıları kırlarda, dağlarda ve şehirlerde savaş naralarıyla karşılıyor bugünü...

Emperyalist-kapitalist ülkelerin mavi ve beyaz yakalı işçileri demokratik ve politik kazanımların korunması ve daha da geliştirilmesi, emperyalist burjuvazinin savaş kışkırtıcılığına, sömürgeciliğine ve ulusal kurtuluş savaşlarına yönelik katliamlarına karşı sosyalist umut ve özelemlerle sokaklara dökülerek karşılıyor bugünü...

Ulusal ve sınıfsal kurtuluşunu gerçekleştiren ülke proleterleri, sosyalizmin kurulması doğrultusunda kararlı adımlarla ilerleyerek, emperyalist saldırganlara karşı sosyalist yarınlarını savunma kararlılığını göstererek ezilen ve sömürülen işçi kardeşleriyle birlik ve dayanışma bilincini geliştirerek karşılıyor bugünü...

1 Mayıs'lar sömürü ve zulüm yeryüzünde n silininceye kadar aynı savaş naralarıyla karşılanacaktır. Empervalizme karşı birlik ve dayanışma içinde yeni yem isyan ateşlerinin yakıldığı, yakılan ateşlerin daha da gürleştirildiği günler olacaktır.

Ülkemiz emekçi sınıfları da bu bütünden koparılamaz. Bugün burjuvazinin unutturmamayı başaramadığı bu hakkı, proletaryanın da kendi gücüyle kabul ettirememiş olması bu gerçeği değiştirmez. Er ya da geç egemen sınıflar emekçi sınıfların mücadelesi karşısında boyun eğecek, 1 Mayıs'lar bu mücadelede sıçrama noktaları olacaktır. Dünyanın hiçbir yerinde bu hak burjuvazinin lütfu olmamıştır; Türkiye'de de olmayacaktır. Ülkemiz emekçi sınıfı diğer emekçi halklarla aynı yolu izlemekten, yani kendi gücünü ortaya koyarak burjuvaziye, kabul etmekten başka çare bırakmadan, 1 Mayıs'ları özgürce kutlayamayacaktır. Objektif ve sübjektif nedenler bu mücadeleyi uzun soluklu bir mücadele olarak kavramayı gerektirmektedir.

1 MAYIS'IN TARİHÇESİ

19. yy. kapitalizmin feodalizmi alt ederek geliştiği ve güçlendiği yıllardır.

Buna paralel olarak kapitalizmin mezar kazıcısı proleterya da güçleniyor, günden güne bilinçlenip örgütlenerek burjuvaziye karşı mücadelesini yükseltiyordu.

Bu mücadele, 14-16 saat olan günlük çalışma süresinin daha aşağı, 8 saate indirilmesi tüm dünyada, proleteryanın en demokratik talebi olarak ortaya çıkmıştı.

Bu talebin kazanılması doğrultusunda yürütülen mücadeleyi bir işçi bayramı ile bütünleştirme düşüncesi ilk kez Avustralya işçi sınıfı tarafından ortaya atılır. 21 Nisan 1856'da genel grev ve şenliklerle bu talep tüm ülkede dile getirilir. Önce bir yıl için alınan bu karar, emekçi kitlelerde geniş yankılar uyandırınca, her yıl tekrarlanmaya başlanır ve işçi sınıfının kendi gücünün ve cesaretinin simgesi haline gelir.

Proleter mücadelede yeni ufuklar açan bu eylem biçimi, giderek diğer ülkelerin proleterlerince de benimsenmeye başlar.

1886'da Amerikan işçi sınıfı, 1 Mayıs'tan itibaren 8 saatten fazla çalışmayacağını açıklar. Bugünü aynı taleple evrensel iş bırakma günü olarak kabul eder ve mücadeleyi yükseltme kararı alır. Yüzbinlerce işçi bu kararı grevlerle, büyük kitle gösterileri ve mitinglerle destekler, ilk kez 8 saat çalışma hakkı elde edilerek büyük bir zafer kazanılır.

Ancak sermaye çevreleri bu yenilgiyi hazmedemeyecektir. Provakatörleri resmi güçleriyle işçi sınıfına karşıистерik bir saldırıya geçer. Amerikan işçi sınıfı mücadelesinde özel bir yeri olan ve 1 Mayıs mücadelesinde en aktif rolü oynayan Şikagolu işçilere karşı katliamlar düzenler. 3 ve 4 Mayıs günü on'larca işçi katledilir, yaralanır, tutuklanır. Bununla da yetinilmeyip, beş işçi önderi burjuvazinin kendi hukuk kurallarıyla bile gülünç sayılacak iddia ve yargılamalarla ölüme, bazıları da ağır hapis cezalarına mahkûm edilir.

Emekçi saflarda yılgınlık ve panik yaratılması için her yol denenir. Yaratılan bu atmosferde 8 saatlik işgünü hakkı da gaspedilir.

Bu saldırılar ABD işçi sınıfı mücadelesinde geçici bir gerileme yaratır. Ama burjuvazi rüzgar estikçe fırtına biçecektir. Geniş yankılar uyandıran saldırılar ve idam kararlarına karşı tepkiler, ulusal sınırları aşarak, uluslararası bir dayanışmaya dönüşür. Birçok ülkede milyonlarca emekçi Amerikan işçi sınıfı ile dayanışma eylemleri gerçekleştirir. Proleterya uluslararası dayanışmanın ve enternayonalist gücünün önemini pratikte kavramaya başlar. Amerikan işçi sınıfında saldırıların yarattığı yılgınlık örtüsünü kısa sürede üstünden atmasını ve mücadeleyi yeniden yükseltmesini bilir. 1888'de alınan kararlar 1 Mayıs 1890'da genel grev, miting, yürüyüş vb. düzenleyerek, şehitlerinin kanlarıyla sulanan taleplerini yeniden yeşertmeyi planlar.



1889'da tüm dünya işçilerinin baş talebi olan ve Amerikan işçi sınıfının kanlarıyla beslenen 8 saatlik işgünü mücadelesi 2. Enternasyonelce de çözülmesi gereken en acil sorun olarak tesbit edilir.

Tıpkı Avustralya'da olduğu gibi 30 yıl sonra, bu kez uluslararası çapta ve bir gün için alınan bu karar öylesine geniş katılımlı ve coşkulu bir eylemle hayata geçirilecektir ki, enternasyonal, işçi sınıfının bu görkemli eylem gününü "Birlik, Dayanışma ve Mücadele Günü" ilan ederek, her yıl yenilenmesine karar vermeden başka bir şeyi kalmayacaktır.

O gün bugündür, her ülkede, işçi sınıfının birlik ve örgütlülüğü, devrimci hareketin varlığı ve gücü oranında 1 Mayıs'lar kendine özgü biçimlerde kutlanmaya başlanmıştır. Her 1 Mayıs'ta yeni dünyanın yaratıcıları, aynı gün, aynı duygu ve düşünceleri paylaşarak aynı amaçlar uğruna yürüttükleri zorlu mücadelenin yüceliğini haykarmakta, tek bir yürek, tek bir yumruk olup, egemen sınıfların karşısına dikilmektedirler.

TÜRKİYE'DE 1 MAYIS'LAR

Türkiye işçi sınıfı ancak 87 yıl sonra 1976 1 Mayıs'ında ilk kez ciddi kitlesel bir eylemle bu geleneğe sahip çıkmış, dünya emekçilerinin bir parçası olarak bu coşku selindeki yerini almıştır.

Bugün ülkemiz, 1 Mayıs'ın yasal olmadığını dünyadaki birkaç ülkeden biridir.

Bunun altında yatan gerçekler nelerdir?

Bunun nedeni, her şeyden önce ülkemizin sosyo-ekonomik ve politik gelişiminin tarihsel evriminde aranmalıdır. 1923-46 dönemindeki geçici sınırlı bağımsız gelişme sayılmazsa, emperyalizme bağımlılık ilişkisi ülkemizin tarihsel gelişimine damgasını vuran esas unsur olarak bilinmektedir. Emperyalizm, ülkemizde kapitalizmin iç dinamiğiyle gelişmesini engellemiş, tamamen kendi çıkarlarına uygun, çarpık bir ekonomik yapı yaratmıştır. Çarpık kapitalist gelişme, gerçek anlamda proleter nitelik taşıyan bir işçi sınıfının oluşmasını engellemiş, bu geri bırakılmışlık çemberi içinde nicel ve nitel açıdan zayıf-cılız bir sınıf olarak şekillenmesine neden olmuştur. Yani en başta işçi sınıfı, işbirlikçi egemen sınıflara, birtakım haklarını dayatacak, kabul ettirecek ve koruyacak nesnel koşullardan yoksundur. Ancak sorun bu kadarla bitmemektedir. İkinci olarak bu nesnel zeminde yerşerip güçlenen ve yularca işçi sınıfı ha-

reketine egemen olan reformist-revizyonist anlayışları da burada özellikle vurgulamamız gerekiyor. Sınıf mücadelesine müdahale ederek, yol gösterici, bilinçlendirici ideolojik-politik hat izleme gibi bir sorunu olmayan reformizmin, işçi sınıfını ve emekçi kitleleri burjuva, küçük burjuva jonksiyonlarının kuyruğuna takması ekonomizmin dar sınırları içine hapsedmesi, zaten cılız olan sınıfın üstünde ikinci bir kambur olmuştur. 1 Mayıs bilincinin bu kadar geç yaygınlaşması, savaşı bir sınıf örgütü olmaktan çok, küçük burjuva aydınlarının fikir kulübü hüviyeti taşıyan ve ülkemiz sol hareketine 70'lere kadar damgasını vuran bu çarpık örgütlenmelerle de doğrudan ilintilidir.

Eğer 1970'ten başlayarak 1 Mayıs, egemen sınıfların yıllardır zorla, yasa ve baskılarla "Bahar Bayramı" olarak gösterilmekten ve kutlanmaktan kurtarılıp gerçek anlamına oturabilmişse, egemen sınıfların yasalarına rağmen fiili olarak sınıf örgütlülüğü ve mücadelesiyle bugün yüzbinlerce işçi ve emekçi biraraya getirilerek kutlanabilmişse, bunda özellikle ülkemizde 1960 sonrası 1946'larda başlayan yeni-sömürgecilik anlayışına, uygun emperyalizme bağımlı çarpık kapitalizmin hızla gelişimini, sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesinin hızlanmasını ve 5 yüz'den fazla işçi çalıştıran fabrikaların belli merkezlerde çoğalmasının etkisi vardır.

Bunda, işçi sınıfının sayısal çoğalmasının belli merkezlerde, büyük işletmelerde biraraya toplanmasının, buna bağlı sınıf bilincinin artmasının, örgütlenmesinin, güçlenmesinin 1963'ten sonra sendikacı işçi sayısının katlanarak artmasının etkisi vardır...

Bunda, emperyalizme bağımlı çarpık kapitalizmin sürekli yapısal krizin derinleşmesinin işçi ve emekçi kitlelerin sosyal durumunu sarsmasına karşı kendiliğinden de olsa yasal ve yasadışı tepki göstererek mücadeleye atılmasının etkisi vardır...

Bunda, 61 Anayasasının işçi sınıfına, işçi sendikalarına, toplu sözleşme ve grev yapabilme hakkı tanımamasının ve bu hakların 1963 sonrası 274 ve 275 sayılı sendika, grev ve, toplu sözleşme yasalarından da yararlanarak yoğun bir biçimde susamışçasına kullanılmasının etkisi vardır...

Ama en önemlisi bunda, ülkemiz soluna uzun yıllar egemen olmuş sağ kuyrukçu, reformist-revizyonist kabağın kırılarak işçi ve emekçi kitlelerle sıkı bağlar kurmaya başlayan, onların ideo-

lojik-apolitik-örgütsel olarak önderlik, etmeye aday devrimci alternatifin filizlenip boy atması, sınıf mücadelesinin her alanına müdahale edip, toplumsal muhalefete yön verip yükseltilmesi ve bunun en yüksek aşamasına 15-16 Haziran 1970'de yüz bin işçinin ayağa kalkarak üretimden gelen gücünü ve devrimci şiddetini ortaya koyarak egemen sınıfları geriletmenin etkisi vardır.

Ülkemizde 1 Mayıs'ın işçi ve emekçi kitlelerin birlik-dayanışma ve mücadele günü olarak gündeme getirilmesi 1920'li yılların başında olduysa da, kitlesel boyutuyla yüz binlerin sokaklardan, caddelerden taşarak Demokrasi, Bağımsızlık, Sosyalizm sloganları atarak ellerinde kızıl bayraklarla özgürlük talepleri yazılı pankartlarla yürümeleri, alanlarda enternasyonal hep bir ağızdan söylemeleri 1976 yılından sonra gerçekleşmiştir. Şimdi tarihi geriye götürüp 1 Mayıs'ların ülkemizdeki yeline gelişim içinde bakabiliriz.

1923'te toplanan I. İktisat Kongresi'nde işçilerin talebi olarak 1 Mayıs'ın "İşçi Bayramı" olarak kutlanması kabul edilmiştir. 1 Mayıs Cumhuriyet yıllarında işçi merkezlerinde İstanbul, İzmir çevresinde küçük çapta da olsa işçiler arasında yasal olarak kutlanmıştır. Ama doğuda 1925 yılında Şeyh Said ayaklanmasını bahane eden Kemalist yönetim Tahrir-i Sükun yasasıyla zaten sınırlı olan işçi ve emekçi kitlelerin tüm hak ve özgürlüklerini tamamen ellerinden almıştır. Sosyalistler tutuklanmış, yargılanmış, ağır cezalarla çarptırılmışlardır. Tüm ilerici, sosyalist gazete ve dergiler kapatılmıştır. Bu tarihten son-



ra 1 Mayıs egemen sınıfların düzen kararlığına gömülmüş ve işçi bayramı olarak unutturulmaya çalışılmıştır. Bugün, "Bahar Bayramı" olarak ilan edilip özü boşaltılmış, anlamı saptırılmıştır. İşçi ve emekçilerin bugünün ruhuna uygun kutlamaları yasaklanmıştır.

Bugünün anlamına, ruhuna uygun tekrar kutlanmaya başlanabilmesi için 53 yıl beklemek gerekmiştir. 12 Mart açık baskı döneminde devrimci mücadeleyle birlikte geriletilen işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin ekonomik-demokratik mücadelesi 1975'lerden başlayarak sürekli krizin derinleşmesine paralel kendiliğinden de olsa tekrar gelişmeye, yükselmeye başlamıştır. 12 Mart'ın yaralarını saran devrimci güçler bu tepkileri doğru yöne kanalizetmeye, birleştirip daha güçlü hale getirmeye çalışmışlardır.

Her ne kadar 12 Mart yenilgisini fırsat bilip sol saflarda yılgınlık, korkaklık, davayı inkâr eğilimlerinin kol gezdiği bir aşamada bulanık suda balık avlarcasına, DİSK'i kongre oyunlarıyla tepeden ele geçiren geleneksel reformist-revizyonist çizgi, gelişen bu mücadeleyi engellemeye, statükoyu korumaya çalışsa da fazla başarılı olamamıştır. Sınıf bilinçli, kendi politikasına uygun hareket

etmeyen, işçi sınıfının kendi denetiminden çıkaran, devrimci-demokrat işçiler patronlarla anlaşarak işten atıldıysa da bu kendiliğinden yanı ağır bassa da, düzen sınırlarını zorlayan gerici yasaları aşan mücadele gelişimini sürdürmüştür. Reformist-revizyonist statükocu anlayış tarihi misyonuna uygun davranmıştır. 15-16 Haziran'da egemenlerinden gazabından korkuya kapılarak, radyodan devrimci öncü işçileri polise ihbar ederken 1974 sonrası bu kez de patronlara ihbar etmiştir.

Bu anlayış, işçi sınıfının bütünüyle ekonomizm-reformizm cenderesine hapsedememiş, yolundan saptıramamıştır. İşçi sınıfının yoğun talebi karşısında 1976'da 1 Mayıs'ı özüne uygun kutlamak için adım atmak zorunda kalmıştır. Ama bugünü kendi anlayışı içinde torpilleyip, özünü değişik biçimde boşaltma girişimlerinden de geri kalmamıştır. İşçi sınıfının Birlik-Dayanışma-Mücadele gününü, mücadele sloganlarını haykırdığını yeni bir dünyaya özlemlerini dile getirdiği bugünü bayram, şenlik havası içinde mücadele günü olmaktan çıkarmak için elinden geleni ardına koymamıştır.

Bugünü kendi istediği sınırlarda kutlayıp, egemen sınıfları fazla rahatsız etmeden, egemenlerin şimşeklerini üzeri-

ne çekmeden kutlayarak savuşturmak için devrimcileri bu kutlamadan uzak tutmaya çalışmıştır. Ama, devrimcilerinde güçlü bir biçimde katılmasıyla 1 Mayıs 1976 yılında özüne uygun kullanabilmiştir. Yüz bini bulan işçi ve emekçi kitle, devrimcilerin sloganlarına katılarak 1 Mayıs'a anlam kazandırmıştır.

TÜRK-İŞ GERİCİLİĞİ, REFORMİZM VE 1 MAYIS'LAR

Bugün geline noktanın yola çıkarak geriye baktığımızda işçi sınıfımızın sendikal-politik örgütlenme ve ekonomik-demokratik-politik mücadele tarihi köklü geleneklere ve buna bağlı olarak önemli sayılabilecek demokratik-politik kazanımlara sahip olmadığını rahatlıkla görebiliriz. Bir 12 Eylül deneyi bu acı gerçeği bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Yıllardır işçi sınıfının sendikal hareketini denetim altına alan Türk-İş gericiliği ve reformizm de aynı kaynaktan beslenmektedir. Birbirini tamamlayan iki gerçek, ülkemiz işçi sınıfı hareketini adeta kötürümleştirmiş, on yıllardır diğer ülkelerdeki kardeşlerinin sahip olduğu onurdan bile mahrum bırakmıştır.

İki buçuk milyon sendikal işçinin 1,5 milyona yakını bünyesinde toplamış olan Türk-İş'in, işçi sınıfına gelmiş geçmiş yönetimler içinde en düşmanca tavır alan 12 Eylül yönetimine daha ilk günden açıktan destek vermesi, tankların gölgesinde kurulan hükümette bakanlık koltuğu kabul edilmesi, işçi ve emekçi kitlelerin elini kolunu tamamen bağlayan 12 Eylül anayasasına "Evet" oyu vermesi için kraldan fazla kralcı bir tavırla işçi sınıfına seslenebilmesi başka nasıl açıklanabilir?

İşçi sınıfının bilinçli, deneyimli, mücadeleci kesimin toplandığı DİSK'in kapısına 12 Eylül generalleri kilit vurduğunda 184 işyerindeki 54 bin işçinin grevlerini kaldırıp zorla işbaşı yaptırıldığında, bırakalım genel grevi, tek bir örgütlü iradi tepki gösterilmemesi ne anlama gelebilir?

DİSK nezdinde işçi sınıfı ve işçi sınıfının 20 yıllık mücadelesi egemen sınıfların buyruğundaki olağanüstü sıkıyönetim mahkemelerinde yargılanır ve mahkûm edilirken, işçi sınıfının üzerinde ölü toprağı serpilmişçesine suskun kalmasına ne denebilir?

Hele hele sendikal alanda işçi sınıfının en ileri temsilci olan DİSK yöneticilerinin, kazanılmış haklara sıkı sıkıya sarılacakları-yerde bu hak ve özgürlüklerin idam fermanını imzalamış bin yönetimin çağrılarına boyun eğerek Se-

limiye kışlasının önünde teslimiyet kuyruğuna girmelerine, kellelerine 12 Eylül yönetiminin giyotininin altına en küçük bir direnme belirtisi göstermeden, bir direniş mesajı vermeden yatırmalarının nasıl bir gerçekçesi olabilir?

Bütün bunların, işçi sınıfı hareketinin gelişmesiyle doğrudan ilişkisi vardır. Bu tavırlar siyasi düzeyde olduğu gibi sendikal harekette de -etkisi 70'lerden sonra azalmakla birlikte-damgasını vuran sınıf uzlaşmacısı, sağ çizgiden kaynağını almaktadır. Ülkemizdeki sendikal hareketin tarihine ve bugüne kadar gelişindeki bazı önemli olaylarda takındığı tutumlara bakarsak bunu anlamak daha da kolaylaşacaktır. Konuyu açarsak bu tavırlar gözler önüne daha da yakından serilecektir.

Ülkemizde ciddi sendikal hareket 1946'larda uç vermeye başlamıştır. Ama 1946 yılında sendikal hareket daha, doğuş halindeyken tırpalanmıştır. Yine de bu ilk ciddi çabalar 1952 de Türk-İş'in kurulmasına kaynaklık etmiş-



tir. Türk-İş sınıf sendikacılığından uzak, tamamen, egemenlerin icazetinde, grev ve toplu sözleşme yapma hakkı olmadığı için bir işçi lokali hüviyetini 1961 Anayasasına kadar aşamamıştır. Türk-İş devlete tamamen bağlı sendikacılık hareketinin ülkemizdeki en tipik örneğidir. İşçi sınıfının tabanından gelen baskılar sonucu zaman zaman hükümetlerle çelişkiye düşse de devletle arasını hiç bozmamıştır. Her zaman partiler üstü politika adına devletten yana olmuş devletin sınıf içindeki ajanlığını yapmıştır. İşçi sınıfını her zaman burjuvaziye ücretli Köle olarak satmanın aracı olmuştur. 12 Mart'ta 12 Eylül'üde neredeyse ayakta alkışlayan ilk örgütlerden biri de Türk-İş'ten başkası değildir.

1976 yılında bu partiler üstü devlet sendikacılığını, diğer deyişle sarı sendikacılığı, işçi sınıfı mücadelesinin zorlaması ve aşması DİSK'i doğurtmuştur. 1960 sonrası hızla gelişen işçi sınıfı mücadelesi karşısında "Biz sınıf mücadelesi istemedik, istemiyoruz" diyen Türk-İş, artık tarihi misyonunu, sınıf uzlaşmacılığı rolünü oynayamaz hale gelmiştir. 1976'da Türk-İş'ten ayrılan bazı sendikalar sınıf sendikacılığına yönelince DİSK'i kurmuşlardır. Ama DİSK önderliği de Sol'a damgasını vuran reformist -revizyonist gelenekle koparmamış, tersine sendikal hareket içinde onun temsilcisi olmaya soyunmuştur. Böylece de gerçek sınıf sendikacılığı yapmaktan, işçi sınıfını devrim için mücadele içinde eğitmekten uzak kalmış reformizm bataklığında düzen sınırlarına hapsolup, düzenin bir parçası olmaktan kurtulamamıştır. Bu çizginin egemenlikteki DİSK, doğal olarak ne 15-16 Haziran'da, ne 12 Mart'ta, ne de 12 Eylül'de -yukarıda vurguladığımız gibi sınıf sendikacılığına layık devrimci bir sınav vermemiştir.

15-16 Haziran'da işçi sınıfı hareketi yasallık şuurunu aşır, egemen sınıflara üretimden gelen gücünü gösterince, DİSK yöneticileri hemen egemen sınıflara sığınır "işçi sınıfının tahriklere kapıldığını" söyleyebilmişler ve tahrikçiler olarak suçladıkları devrimci işçileri, devrimci gençleri egemen sınıflara ihbar etmişlerdir.

12 Mart'a Türk-İş'le birlikte destek vermişlerdir. 1977 1 Mayıs'ında egemen sınıfların katliam politikalarına elverişli provakasyon zemini hazırlayanların başında bunlar gelmektedir. 1980 Şubatı'nda TARIŞ'te patlak verip, tüm fabrikalar ve mahalli bölgelere yayılıp büyüyen direnişi bastırmak için egemen sınıflara 15-16 Haziran'da olduğu gibi yardımcı olan yine bunlardır.



Eşikteki tehlike olarak 29 Aralık ordu komutanları muhtırasıyla kendini göstermiş olan 12 Eylül yönetimine karşı direnmek için işçi sınıfını hazırlayanlar bunlar olduğu gibi, 12 Eylül döneminde işçi sınıfının hak ve özgürlükleri hiç derecesine indirilirken, örgütlü tek bir işçi direnişi dahi gündeme getiremeyen de bunlardır. Bunu yapmadıkları gibi, 12 Eylül gelir gelmez teslimiyet bayrağını çekip soluğu yurtdışında alanlar bunlardır.

12 Eylül'ün 1 Mayıs'ı bahar bayramı olmaktan da çıkarıp tamamen ortadan kaldırmasına tek ses çıkarmayan da bunlardır.

12 Eylül yönetimine teslim olanlar, yargılandıkları egemen sınıfların buyruğundaki sıkıyönetim mahkemelerinde, 12 Eylül öncesi sosyalistliği kimseye bırakmazken, ceza kaygusuyla faşist diktatörlük ve komünist diktatörlüğe "lanet" yağdıran yine bunlardır.

Cezaevlerinde en koyu teslimiyet içinde olup, direnişlerden vebadan kaçır gibi kaçan, ama dışarı kapağı attığında cezaevlerinde nasıl direndiklerini anlatıp işçi sınıfını aldatmaya çalışanlar da bunlardır.

İşte ülkemizdeki sendikal harekete damgasını vuran, düzenin parçası olmaktan hiçbir zaman çıkamamış olan bu anlayışlardır. Türk-İş her dönem devlet politikasının işçi sınıfı içindeki temsilcisi olurken, DİSK reformist-revizyonist kabuğunu kıramayarak, yasallık sınırlarının dışına çıkıp düzeni zorlayamamıştır. İşçi sınıfı bu çizgiye yöneldiğinde kendi yasal durumunun sarsılacağı, statükonun bozulacağı ve kendi konumuna zarar geleceği korkusuyla

bu devrimci sendikal çizgiye, direnişlere, egemen sınıflarla aynı paralelde saldırmaktan da geri durmamışlardır.

İşte bu anlayışların işçi sınıfı üzerindeki egemenlikleri azaltılıp kırıldığı ölçüde, 1 Mayıs bilinci geliştirilip, 1 Mayıs'ın ruhuna uygun kutlanmasının koşulları oluşturulabilmiştir. Bu anlayışlar işçi sınıfı içinde temizlenebildiği ölçüde işçi sınıfı devrimci mücadeleye kanalize edilebilecektir.

1 MAYIS 1977 KATLİAMI VE SOL'DAKİ SORUMSUZLAR

1976'da işçi sınıfının büyük kitlesel katılımı 1 Mayıs'a sahip çıkması, egemen sınıflarda korku ve paniğe neden olmuştur. Aynı yıllarda anti-faşist mücadele de giderek yükselmekte ve buna bağlı egemen sınıfların içine düştüğü çıkmaz her geçen gün derinleşmekte, resmi ve sivil güçlerin de baskı ve terörleri kitle katliamlarına dönüşmektedir. Böyle bir ortamda 1 Mayıs gösterilerinin, emekçi sınıflarda yarattığı coşku ve mücadele azmine tahammül edilemezdi. Düzenin çıkarları halk güçlerini sürekli baskı, yıldırmak ve korku ortamında tutmayı gerektiriyordu. Bu amaçla 1 Mayıs gösterilerinin hemen ardından devletin sunduğu malzemeye dört elle sarılan gerici basın ve yayın organlarının başlattığı saldırı kampanyası 1972 1 Mayıs'a yaklaştıkça, çalabildiğine artırıldı.

Egemen sınıflar, politikasını sol hareketin en zayıf noktası üzerinde yükseltmeye, sol içi çatışmaları kendi provakasyonunu gerçekleştirmek için alabildiğine körüklemeye başlamıştı. Geri-

ci basın hemen hergün "Maocu Bozkurtlar"la "Sosyal faşistlerin" çatışmasından söz ediyor, sol'da kıyasıya bir savaşın sürdüğü havasını yayıyordu.

Ne yazık ki ülkenin solunda, egemen sınıflar ve faşist güçlere karşı mücadeleden çok, birbirine karşı mevzilenenler, hiç değilse emekçi halkları bekleyen tehlikeyi sezip, egemen sınıfların yaratmaya çalıştığı pravakosyonu teşhir edeceklerine, geçici de olsa birlik çağrılarını yapıp bu doğrultuda mesajlar vereceklerine, bu yangına körükle koştuktan çekinmiyorlardı.

1 Mayıs'ı kendi tekeline alarak, onun mücadelecî ruhuna boşaltıp bayram havasına çevirmek, devrimci güçlerle işçi sınıfını birbirinden soyutlamak, isteyen DİSK'in tepesindeki revizyonist-reformistler Ocak ayı başlarında yaptığı açıklamayla, egemen sınıfların istediği ortamı süratle hazırlayan reaksiyonlar zincirinin ilk halkasını devreye sokmuştu. "Goşistleri ve Maocu Bozkurtları. 1 Mayıs alanına sokmayacağını" ilan eden bu klik, 1 Mayıs propaganda ve hazırlık çalışmalarını adeta "anti-gosist", "anti-Mao cu Bozkurt" kampanyasına döndürmüştü.

Bu açıklama ve burjuvazinin çabaları, halka karşı sorumluluğunun bilincinde olan sağduyu sahibi herkesi önemli sorumluluklarla karşı karşıya getirmişti. Yaklaşan tehlikeyi sezmek için artık özel bir yetenek gerekmiyordu. Hazırlamak istenen proyakasyon ortamına dikkat çekilmeli, DİSK'in tavrının yanlışlığı vurgulanmalıydı. İkna edilmediği noktada teşhire yönelerek, emekçi kitleler uyarılarak geri adım atması sağlanmalıydı. Devrimciler bu sorumluluklarının bilincindeydi ve bu doğrultuda hareket ediyorlardı. Ancak sorumsuzluk sorumsuzluğu izliyor, gelişmeler bu sorumluluğu duyanların çabalarını aşacak kadar hızla çıkmaza doğru ilerliyordu. Revizyonizme karşı mevzilenen kimi gruplar, yıllardır sürdürdükleri sorumsuz anlayışlarına tarihe malolacak yeni bir halka ekliyor, DİSK yönetiminin çizdiği platformdaki çatışmayı büyük bir istekle kabulleniyorlar, "sosyal faşist barikatları kıra kıra 1 Mayıs alanına gireceklerini" ilan ediyorlardı.

Yazılanlar, afişlemeler bu sloganlarla donatılıyor, tartışmalar bu eksende yoğunlaşıyordu. Giderek 1 Mayıs öncesi ölümlü sonuçlanan çatışmalar gündeme geldi. Her iki taraf egemen sınıfları unutmuş, adeta 1 Mayıs alanında birbirlerine karşı vereceği meydan savaşına hazırlanıyordu. Kamyonlar dolusu sopalar hazırlanıyor, anti-faşist müca-

delede hiç görülmeyen hazırlıklar yapıyordu.

Ve 1 Mayıs 77'de herkes sözüne sadık kaldı. Tabii "sosyal faşist barikatları kırmak isteyenler" alana dayandığı anda her türlü hazırlığı yapan egemen sınıflar da şaka yapmadığını gösterdi. Karanlık güçlerin kitlenin üzerine açtığı ateş sonucu 36 yurtsever-devrimci katledildi, yüzlerce yaralandı.

SOL İÇİNDE ÇATIŞMANIN TOHUMLARINI ATANLAR ÖZELEŞTİRİ YAPMALIDIR

Bu olaya bu yönüyle özel önem vermemiz bazılarının hoşuna gitmeyebilir. Ancak bugün geçmişin olumlu-olumsuz gelenekleri üzerine ileri-geri söz edip, gerçekte devrimci gelenekle bağları koparıp sınıf mücadelesini yeniden kendi pasifizmlerine kurban etmek isteyenler, öncelikle başrolü oynadıkları sol içi çatışmaların hesabını vermek zorundadırlar. Geçmişin olumsuzluklarından söz edilecekse, en önce "sosyal faşist", "maocu bozkurt" teraneleriyle sol'da sonu belirsiz bir çatışma ortamına sürüklenmiş olmasından, 1 Mayıs 77 gibi alanları kana bulayan provakasyohlara çanak tutulmuş olunmasından söz edilmelidir. Egemen sınıfların emekçi halkı pasifizm çemberine sokmaya çalışmasına fazlasıyla yardımcı olmuşlardır. Bunun hesabı 12 Eylül döneminin Sol'a bu konuyu verdiği zararlar göz önüne alınarak halka, devrimci demokratik güçlere verilmelidir.

Papağan gibi "birlik" sözünü tekrarlamakla birlik yaratılamaz.

Geçmişteki hatalar ortaya konulmadan, bunlardan kimin sorumluluğu neyse açıkça halka özeleştirilmeden, birlik sloganları, sahte birer çağrı olmaktan öteye geçmeyecektir. Ne Sol içi çatışmaların, ne de 1 Mayıs provakasyonunun hesaplaşması bugüne kadar yapılmamıştır. Katliama rağmen gerçekleri görmemekte ısrar edilmiş, yine bir taraf "Maocu Bozkurt"ları suçlarken, diğer taraf da "sosyal faşistleri" suçlamaya devam etmiştir. Egemen sınıfların olayın üzerine örtmeye çalıştığı şalı kaldırmak, geniş bir teşhir kampanyası örgütlemek için en ufak çaba gösterilmemiş, çabalarını bu doğrultuda yoğunlaştıran devrimcilere destek verilmemiş, hatta objektif olarak bu çabalar sabote edilerek burjuvazinin istediklerine hizmet edilmiştir. Hiç değilse katliamdan sonra gerekli ders çıkarılmış olsaydı, doğru bir tavır konulsaydı, egemen sınıfların silahlı ters tepebilir, katliamın bedelini pahalıya ödeme-



si sağlanabilir, bir daha böyle bir şeyi başvuramayacak şekilde cesareti kırılabilir. Sol içi çatışmalar ve 1 Mayıs 1977 katliamında oynadığı rol, sağlıklı bir eleştiri-özeleştiri süzgecinden geçirilmediği sürece, 12 Eylül öncesi fedakârcı yürütülen anti-faşist mücadelenin yanında bir kara leke olarak kalmaya, mücadele de birlik ve dayanışmayı kemiren bir parazit olmaya devam edecektir. Bu sorumluluktan kaçmak, bu yaşanan Sol'daki olumsuzlara sünger çekmeye çalışmak, bu "Sol içi" çatışma zeminini Sol'da ilerde daha kötü patlayacak şekilde sürdürmekten başka bir şey değildir. Bu durumu engellemek için çaba sarfetmek ve olumsuzlukların üzerine gitmek ertelenmez bir devrimci görevdir. Sol'da sağlam birlikler, bu görev yerine getirildiği ölçüde sağlanacaktır.

YENİ VE DAHA GÜÇLÜ 1 MAYIS'LARA DOĞRU

12 Eylül işçi-emekçi kitlelerin, devrimci-demokratik güçlerin üzerine bir karabasan gibi çökmüştür. Bu dönemde işçi ve emekçi kitlelerin önce hak ve özgürlükleri tamamen ortadan kaldırılmış, daha sonra emperyalizm yerli tekellerin ekonomik-politik programına uygun anayasa ve ona bağlı yasalarla işçi sınıfının ve emekçilerin örgütlenme ve mücadelede eli kolu bağlanmıştır. Bu dönemde hiçbir önemli engelle karşılaşmadan uygulamaya konulan tekellerin programıyla işçi sınıfı ve emekçi kitleler daha fazla sömürü ve baskı altına alınmıştır. Bu dönemde emeğiyle geçinenlerin gerçek satmalına gücü yarıyariya düşürülürken, tekellerin kârları astronomik rakamlarla büyümüştür. İşsizlik, çalışabilir nüfusun yüzde 20'sine dayanmıştır. İşçi ve

emekçi kitlelerin yoksulluk ve sefaletinin çapı büyümüştür, 1 Mayıs tatil günü olmaktan çıkarılmış, haftalık çalışma saatleri arttırılmıştır. DİSK kapatılmış, işçi ve emekçilerin parasına, malına el konulmuştur. Bunlar işverene sermaye olarak kaydırılmıştır.

Yine bu dönem MGK anayasasıyla sendika yöneticisi olabilmek için 10 yıl işçilik yapmış olma koşulu getirildi, sendikalara siyasetle uğraşma yasağı konuldu grev hakkı alabildiğine sınırlandırıldı. Hak grevi, dayanışma grevi yasaklandı. Lokavt anayasal bir hak olarak kabul edildi. Grev ertelemeleri veya yasaklanması durumunda uyumsuzluğun YHK tarafından çözüleceği hükmüne bağlandı.

1983 yılında kabul edilen 2821 ve 2822 sayılı yasalarla, anayasada getirilenlerin ötesinde, sendikal faaliyetler, grev ve toplu sözleşme hakkına yeni sınırlamalar, kısıtlamalar ve yasaklar konuldu.

Bütün bunlar, işçi ve emekçi kitlelerin yasal mücadele olanaklarını büyük ölçüde ortadan kaldırmıştır. Bu yasal çerçevede mücadeleyi esas almak daha fazla sömürü ve baskıyı kabul etmekten başka bir anlama gelmemektedir. 12 Eylül dönemi kısıtlanan, kuşa çevrilen adı kalmış hak ve özgürlükleri kabul etmektedir. İşçi sınıfının örgütlenme ve mücadelesinin geriletülmesini onaylamaktan öte bir şey değildir. Kaldı ki bugün işçi sınıfının son derece daralan bu yasal olanakları kullanmasına bile tahammül edilememekte, egemen sınıflar kendi koydukları yasaları bizzat kendileri çiğneyerek yasa dışı yollarla bunun önüne geçmeye çalışmaktadır, sol kırıntıları da alıp götürmek için keyfi yasa değişiklikleri yapmakta bir an bile tereddüt etmemektedir.

değişiklikleri yapmakta biran bile tereddüt etmemektedir.

Bu noktada mücadele, bu gerici yasaları ve bunların kaynağını aldığı anayasaya yönelik olmak zorundadır. Bu, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin elini kolunu bağlayan yasalık sınırlarını aşacak bir mücadele perspektifiyle hareket edilmeden, kısır döngüden çıkılmaz. Kalıcı, geleceğe dönük başarı elde edilemez. Sınıf mücadelesi bu yol izlenerek geliştirilip yükseltilemez. Bu yolu izleyenler, reformizmin bataklığında kulaç atmaktan kendilerini kurtaramaz ve eski sağ geleneğe daha da Sağ'dan hizmet etmekten başka bir şey yapamaz.

Sınıf bilinçli işçiler, bugünkü kırır-danmaları iyi değerlendirmeli, böyle bir perspektifle mücadeleyi basitten karmaşığa doğru yükseltmeli, mücadelenin kaçınılmaz doğrultusunu emekçi kitlelere kavratmalı ve daha zorlu günler için süratle hazırlıklarını yapmalıdır. Hâlâ : devam eden suskunluk eğilimleri aldatıcı olmamalıdır. 12 Eylül uygulamaları sınıf çelişkilerini son derece keskinleştirmiş, içten içe kaynayan güçlü bir potansiyel yaratmıştır. Mücadele yükseldikçe korku, yılgınlık tereddüt yerini direniş kararlılığına bırakacak, mevcut potansiyel, güçlü kitlesel eylemlerde ifadesini bulacaktır. Yeni 1 Mayıs'lar bu mücadelede sınama alanı işlevi görmeli, egemen sınıfların yasa ve baskılarının karşısına kitlelerin gücü dikilmelidir.

İşçi sınıfının mücadele tarihinde; egemenlerin sömürü düzeninin alternatifi olacağı yerde, onun parçası haline gelen, hep egemen sınıfların iznine muhtaç sağ kuyrukçu çizginin sadık izleyicileri, halen de ısrarla akla hayale gelmedik hokkabazlıklarını sürdürmekte, utanmazca sahtekârlıklara başvurmaktadırlar.

İşçi sınıfı hareketini dumura uğratan bu anlayışın egemenliğinin kırılması, bugün her zamankinden daha büyük önem taşımaktadır. Geçmişin olumlu deneyleri özümmlenerek bu reformist çizgi teşhir edilmeli, yeni direnişler, yeni 1 Mayıs'lar bu deneylerin birikimi üzerinde yükseltilmelidir.

Ülkemizde bu geleneğin kırıldığı, düzeni zorlayan, egemen sınıfların yüreğine korku salan, devrimci direniş çizgisinin gösterildiği, tohumlarının atıldığı direniş örnekleri yok değildir. Gerektiğinde kan akıtılmaktan, can vermekten çekinmeyerek egemenlerle onların güdümünde tüm uzlaşmaları reddederrek devrimci direniş çizgisinin örnekleri 15-16 Haziran büyük işçi direnişinde.



Profilo'da, 1 hafta boyu Tarih direnişle-rinde işçi sınıfına kendi öz deneyimleri içerisinde gösterilmiştir. Bunlar egemen sınıflara karşı iktidarı almaya yönelik mücadelenin, işçi sınıfı mücadelesinde nasıl olması gerektiğinin en ileri örnekleridir. İşçi sınıfı ve emekçi halkımız bu direnişlerde revizyonist-refor-mist sınıf uzlaşmacı geleneği aşmış, egemenlerin dayattığı sömürü ve baskıyı devam ettiren yasallık, meşruluk zemininin yerine, ileriye dönük en doğal hak ve özgürlüklerin önünü açacak, iktidara yönelik mücadelesini geliştirecek, örgütlenmesini güçlendirecek, kendi meşru ve haklı zeminini yaratmıştır. Reformist-revizyonist, kuyrukçu, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerinin mücadelesini yasal, hukukî sınırlar içinde hapseden, ekonomik haklarla yetinen, özde politik mücadeleyi yadsıyan geleneğin karşısına bu devrimci direniş örnekleri düzene karşı doğrudan tavrın ne olduğunu ve bu tavrın nasıl örgütlenmesi gerektiğini ortaya koymuştur. İşçi sınıfı bu direnişlerin kendine ve mücadelesine kazandırdığı deneyleri, hak ve özgürlükleri, kendi öz deneyleri içinde kavramaya başlamıştır.

Bu örnekler çoğaltılıp geleneğe dönüştürülmemiş olsa da, işçi sınıfı mü-

cadelesi içine serpilen bu devrimci direniş çizgisi henüz boy atma aşamasına gelmemiş tohumları olarak kalsa da, yarınlara için umut ışığıdır. - Yıllardır işçi sınıfı hareketinin başına çöreklenen geleneksel Sağ çizgiyi silip süpürecek bir başlangıcı temsil etmektedir.

İşçi sınıfı Sağ çizgiyi aşarak demokrasi mücadelesinde ağırlığını böylece kararlı eylemleriyle ortaya koyduğu oranda egemen sınıflar bir çırpıda elindeki hakları, almaya, özgürlükleri kaldırmaya kolay kolay cesaret edemeyecektir.

Bugün devrimci bir önderlikle 15-16 Haziran, Profilo, Tarih direniş çizgisi ve ruhuyla kendi meşruluğunu kendi yaratmak, işçi sınıfının mücadelesinin elini kolunu bağlayan tüm gerici yasalar, direnişleri zenginleştirip, kitleselleştirecek zorlayarak, işçi sınıfı içinde 12 Eylül dönemi boyunca bastırılmış-potansiyeli harekete geçirebilir. Bu hiç de azımsanmayacak muhalefet gücü devrim potasına kanallize edilebilir. İşçi sınıfı ve emekçi kitleler, bu anlayışla mücadeleye atıldıklarında, 12 Eylül döneminde kaybettiklerinin çok daha fazlasını kazanabilir. Yeni yeni demokratik mevziler ele geçirilir, yeni direniş bi-

çimleriyle iktidarları zorlayabilir.

Bu bastırılmış, açığa çıkmak için sabırsızlık içinde kaynayan dev direniş potansiyelini, 12 Eylül dönemi boyunca uyguladıkları baskı-teröre, bu dönem çıkarılan tüm gerici yasalara karşı, bu potansiyel böyle bir mücadele perspektifi ile basitten karmaşığa adım adım harekete geçirilmediği sürece, 12 Eylül'de olduğu gibi kazanılmış mevziler birgün yine egemen sınıflara adeta kendi elleriyle sessiz sedasız teslim edilmesi sürpriz olmayacaktır.

1 Mayıs'ın ülkemiz sınıf mücadelesi tarihindeki yerinin önemi bütün bu anlatılanlarla bağlantılıdır.

1 Mayıs'a sıkı sıkıya sahip çıkma bilincinin gelişmesinde, 1 Mayıs'ı yaşatma ruhunun kazanılmasında, 1 Mayıs'ların işçi sınıfının mücadelesinde bir sıçrama noktası haline getirilmesinde revizyonist-reformist geleneğin tam olarak kırılmasına karşı, son yirmi yıllık devrimci mücadelenin olumlu birikimlerinin rolü esas olacaktır.

**YAŞASIN 1 MAYIS
1 MAYIS BİRLİK, MÜCADELE
VE DAYANIŞMA GÜNÜDÜR
KAHROLSUN 1 MAYIS KATLİAMINI
YAPANLAR**



İsimlerini Tarihe Altın Harflerle Yazdırdılar

1 Albert Parsons'un çocuklarına son mektubu

Dungeon No: 7 Cook County
Hapishanesi Chicago, İll. 9 Kasım
1887 Çok Sevgili, Değerli
Çocuklarım;

Bu kelimeleri yazarken, adlarınız üstüne gözyaşlarını damlıyor. Bir daha hiç karşılaşmayacağız. Ah, sevgili çocuklarım, nasıl içten, derinden sevirsiniz sizi babacığınız. Sevdiklerimiz için yaşamakla gösteririz sevgimizi ve gerektiğinde sevdiklerimiz için ölmekle de gösteririz sevgimizi. Benim hayatım ve doğal olmayan haksız ölümümü başkalarından öğreneceksiniz. Babanız, özgürlük ve mutluluk uğruna gönüllü olarak canını vermiş bir kurbandır. Size, miras olarak şerefli bir ad ve yapılmış bir görev bırakıyorum. Onu koruyun, bu yolda yürüyün. Kendinize karşı doğru olun, o vakit başkalarına karşı sahte olmazsınız. Yaratıcı, uyanık ve neşeli olun. Anneniz! O kadınların en yücesi, en şerefliisidir. Onu sevin; sayın ve öğütlerine uyun.

Çocuklarım, değerli varlıklarım, bu mektubu yalnız sizin için değil, daha doğmamış çocuklar içinde ölen bir kişinin ölüm yıldönümlerinde okumanızı istiyorum. Yavrularım Elveda.

Babanız, Albert R. Parsons.

2) Albert Parsons'un son sözleri:

"Captain, haklı olduğumu biliyorum. Bu özür dilekçesini imzalarsam hüküm değiştirilecek. Daha geçen pazar, Daily News Gazetesi editörü hemen hemen iki saat kaldı hücremde; özür dilekçesini imzalamam için yalvardı. Dilekçeyi imzalarsam kendisinin ve gazetesinin desteğini göreceğim, hükmün değişmesini sağlayacakmışım. Ve ben de çok iyi biliyorum ki, dilekçeyi imzalarsam hüküm değiştirilecek. Ama bunu daha fazla üstlememenizi rica edeceğim. Ben suçsuzum, jürinin beni suçlu bulduğu cürmü işlemedim. Bütün dünya biliyor suçsuz olduğumu. Eğer asılırsam, canı olduğumdan deyil, sosyalist olduğumdan asılacağım; geçmişte öğretilmiş, söylemiş ve yazmış olduğum şeyler yüzünden asılacağım, Haymarket'a bomba attığımdan değil. Illinois halkı, kendisini gönüllü olarak yetkilerine sunmuş bir suçsuzun asılması karşısında susmayı göze alırsa, ben de savunduğum fikirler ve davam uğruna asılmayı göze alabilirim.

Captain, bu tavrımın asıl sebebini size söyleyeceğim, sır bu. Ayın on birinden önce tek söz edilmesin bu konuda istiyorum. Benim böyle davranmak zorunda olmamın bir nedeni de umutlu olmamandır; çok küçük bir umut işte. Ve benim özür dilekçesi imzalamam, öteki çocukların, Lingg, Engel ve Fischer'in aleyhine olabilir. Sayıyı azaltmamalıyız. Spies, Fielden, Schwab imzalandılar. Özür dilekçesini. Ben kendimi Lingg, Engel ve Fischer'den ayrı tutup imzayı atarsam, benim idam hükmüm değiştirilecek; bu durumda Lingg, Engel ve Fischer mutlaka asılacaklar. Bu yüzden kararım kesindir. Onların kaderi, benim kaderimdir. Biliyorum ki, yüzde doksan dokuz ihtimalle onlarla birlikte sallanacağım; benim onları kurtarma şansım binde bir bile değil; ama, arkadaşlarımla ölümden kurtulma ihtimali varsa, bu ancak benim de onların yanında olmamla mümkün olur. Herkes beni ipten kurtarmak istiyor; ben tek değilim ki. Hangi şart altında olursa olsun, arkadaşlarımla yanında olmalıyım ki, bana yapılacak işlemin aynı onlara, da yapılsın. Bu yüzden, beni onlardan ayıracak hiçbir davranışta bulunmaya, çağım. Eninde sonunda birlikte asılacağız belki, ama buna hazırım."

3) Dördü asılarak, biri intihar süsü verilerek öldürülen 1 Mayıs 1886 Tutuklularının mahkemede sözleri:

SPIES: "... Bu mahkemenin önünde ve Devletin temsil etmesi gereken halkın önünde, Eyalet Başsavcısını ve Bonfield'ı (Chicago Polis Müdürü) cinayet işlemek üzere uydurma bir dava tezgahlamakla suçluyorum..."

PARSONS: "(...) Bu ülkenin kanunlarına karşı gelmedim. Ne ben, ne de arkadaşlarım Amerikan vatandaşlarının herhangi bir yasal hakkını ihlâl etmedik. Konuşma özgürlüğüne, basın özgürlüğüne, toplanma özgürlüğüne tecavüz edilemeyeceği hakkını savunuyoruz. Anayasanın tanıdığı nefsi müdafaa hakkını savunuyoruz; ve iddia makamının, Amerika halkının çok pahalıya kazandığı bu haklarını elinden almasına karşı çıkıyoruz. Ama iddia makamı, yedi adama ölüm cezası istemekle zaferi kazandığını sanıyor..."

SCHWAB: "(...) idealizmin bu yıl, ya da gelecek yıl gerçekleşmeyeceğini biliyorum, ama mümkün olduğu kadar yakın bir gelecekte, ileriki bir yılda ger-



çekleseyeceğini biliyorum."

FISCHER: "(...) Ölüme mahkûm edilmemi protesto ediyorum, çünkü cinayet işlemedim. Ancak, Sosyalist olmam sebebiyle öleceksem, bir sözüm yok..."

LINGG: "(...) Sizi tanımıyorum! Sizin kanununuz! Bu yüzden asın beni!"

FIELDEN: "(...) Bir yanımda var. ki, öldür emezsiniz..."

ENGEL: "Hakları yalnız imtiyazlı sınıfları göre ayarlayan ve işçilere hiç hak tanımayan hükümete karşı kim saygı duyabilir? Böyle bir hükümete saygım yok benim..."

NEEBE: "(...) Evet, işlediğim suçlar, şunlar: Evimde bir revolver ve bir kızıl bayrak buldular. İşçi sendikaları örgütledim. İş saatinin azaltılmasından işçilerin eğitilmesinden ve İşçi Gazetesi'nin yeniden çıkarılmasından yanaydım. Bomba atma olayıyla ilişkim olduğunu, ya da bombanın yanında, yakınında olduğumu gösterecek hiçbir delil yok. Çok üzgünüm, sayın yargıç - yani, mümkünse yapabilirseniz - yapmanızı rica edeceğim - Yani beni de asmanızı; çünkü yavaş yavaş ölmektense, ansızın öldürülmek daha şerefli. Ailem, çocuklarım var; mezara gidip önünde diz çökebilirler; ama hapishaneye gidip hiç işlemediği bir suçtan dolayı mahkûm edilen babalarını göremezler. Söyleyecekleyim bu kadar. Sayın Başkan, arkadaş- larımla birlikte asılamayacağıma üzgünüm.

Bir örnek: kitle hareketini küçük gören bir teori geliştirildi. Bu teori geri çevrildi ve buradan yoğun bir ideolojik ayrılık gelişti, öne sürülüyordu ki, El Salvador'da sendikaların varolma hakkı yoktur ve sendikalar yalnızca Avrupa ülkeleri gibi sanayileşmiş ülkelerde tam anlamıyla varolabilirler. Bu eğilimin sendika hareketi üzerinde yarattığı etki yalnızca 14 sendika kalmasına yolaçtı. Kitle hareketinin bu sınırlandırılması, sendikaların böyle "atlama tahtası" görevi yapacak kuruluşlar olarak değerlendirilmesi ve askeri eğitim konusunda dikkatlerin toplanması, parti içinde egemen oldu. Lemus'un devrilmesinden önce, anlamsız biçimde ilk eylem gruplarını oluşturan bizler, ideolojik olarak parti içindeki sapmalarla mücadele etmek zorunda kaldık ve bu mücadelede, kitle hareketi içindeki faaliyetlerin gerekliliğinde ayak diredik. Bürokratik ve ekonomik sapmalar, soyutlanma getirdi.

Bize kalan 14 sendika, yalnızca içi boş kabuklardan ibaretti; çünkü bunlar, yönetimden başka hiçbir şeyi kalmayan kuruluşlardı. Bize varolmayan ya da çok zayıf sendikalar kalmıştı. İşyeri ve sanayi sendikalarını ise, hükümet ve emperyalizm devralmıştı.

Bu, yalnızca bu alandaki yoğun faaliyet ve baskıyı ortaya çıkarmakla kalmadı, Aynı zamanda bizim geliştirdiğimiz pratik yöntemleri de etkiledi. Bizler, daha doğru bir deyişle partideki yoldaşlar, bu alanda emperyalizmin o yıllarda sendika hareketi içinde uyguladığı yöntemlere uyduk: iş yasasına ve bakanlık kararlarına takılıp kalmak, yani legalizm, bürokratism ve ekonomizm.

1963'ten başlayarak, parti beni sendika hareketini yeniden kurmakla görevlendirdi. Titiz bir biçimde, güçlükleri aşmaya başladık. Sonra bağımsız sendikaları bünyesinde toplayan ve bizim etkili olduğumuz sendikal alanda güçlü olan Sendikal Birlik Federasyonu'nun (FUS-1965) kuruluşunu destekledik. Federasyon bir yıl içinde çoğunluğu ele geçirdi ve 14 sendikadan 147 sendikaya yükseldi. Bu bizim yeni geliştirdiğimiz yöntemler ve yönlendirdiğimiz mücadelecilerle bir sonucuydu. Bundan sonra parti içinde bürokratism ile mücadeleye sıra geldi.

Bu mücadele, kitlelerin mücadeleciler bir tutum alması sonucunu doğurdu. O zaman bürokratism şöyleydi: örneğin, bir grup işçi geliyor ve fabrikada bazı işçilerin kışkırtıldığını ve işten çıkarıldığını söylüyorlardı. Bunlar mücadele etmek dileğiyle geliyorlar ve fabrikada

Burjuvazinin çizdiği icazet sınırlarının içinde verilmeye çalışılan demokrasi mücadelesinde, işçi sınıfının ekonomik-demokratik mücadelesinin de bu sınırlar içinde verilmesi gerektiğini savunan reformizm ve her tondan oportünizm'e bir yanıt vermek gerekiyor. Bu yanıt da dünya işçi sınıfı mücadelesinden bir örnekle, El-Salvador'da demokrasi mücadelesinin yasal sınırlarını ve bu sınırı aşmadaki mücadele biçimlerini aktararak veriyoruz. Adı: "El Salvador'da Devrim." Çeviren: Coşkun Kartal. YARIN Yayınları.

Kitabın 65, 66, 67 ve 68'inci sayfalarını değiştirmeden aktarıyoruz:

greve gitmek istiyorlardı. Buna karşı bürokrat "yoldaşların" tutumu neydi? Bu işçilere önce şunu söylüyorlardı:

"Bakın yoldaşlar, iş yasasının şu paragrafı sizleri koruyor. Bırakın bir yazı hazırlayalım, siz de bunu imzalayın. Bununla bakanlığa gideriz, sizden de bazıları gelebilir. Korkmayın, hiçbir şey olmaz. Yoldaşlara söyleyin sabırlı olunlar. Şu anda grev yapmak yanlış olur."

Kendi çıkarları için mücadelede kitlelerin enerjisi ve katılımı, kırtasiyecilik ve çalışma bakanlığının transmisyon kemeri olarak hizmet eden yetkililer eliyle safdışı bırakılıyordu.

Bir grev örgütlediğiniz zaman nasıl davranıyordunuz?

İki davranış biçimi vardı: O zamanlar, iş yasasının düzenlemeleri pratikte grevi pek mümkün kılıyordu. Yasaya göre grev şöyle yapılıyordu: Önce grev isteğinizi bildiriyorsunuz. Sonra, bir genel kurulla grev yanlılarının listesi belirleniyordu. Her fabrikadaki işçilerin en az yüzde 51'inin grevden yana olması zorunluydu. Sonra bakanlık, listeyi işverenle işbirliği halinde denetliyordu. Bunun amacı, doğal olarak işverene hangi işçinin grevden yana, hangi işçinin karşı olduğunu bildirmektir. Sonra da, bir ay süren uzlaştırma görüşmeleri başlıyordu. Bu süreyi işverenler, grev isteyen işçileri işten atmak ve işyerindeki sendikayı parçalamak için kullanıyorlardı. Yoldaşlar bu olanlara boyun eğiyorlardı: legalizm ve bürokratism.

Bizim pratikteki davranışımız ise eylemli ve yoldaşlarımız buna şaşıyorlardı. Bunun anlamı neydi? Kitlelerin katılımı, fabrikanın kapanması, protesto ve hemen arkasından şiddet. Çünkü polis bize karşı harekete geçiyordu

Nerede bulunuyordunuz? Fabrika dışında mı?

Evet, 30 gün içinde işverenlere bilgi vermeksizsiniz...

Evde mi, yoksa fabrikaya girişi engelleyen grev gözcüleriyle mi?

Grev gözcüleriyle ve sopalarla ve bunların hepsiyle. Önce legalizmi kırmak zorundaydık. 1967'de bu kırıldı ve Ocak'tan sonra grevler başladı. Davranış biçimimiz neydi? Önce iş yasası ihlal ediliyordu; *ikincisi*, sopalarla silahlanmış grev gözcüleri, grev kırıncılarının fabrikaya girişini önüyorlardı; *üçüncüsü*, polis bize karşı şiddet kullandığında karşı koyuyorduk. Grevde ifadesini bulan devrimci şiddet, grevi politik grev haline sokuyordu; *dördüncüsü*, işyerlerinde grevle dayanışmayı sağlamak için ajitasyon yapılıyordu; *beşincisi*, işçi sınıfı kendi çıkarları için mücadelede temeli üzerinde ve başka işkollarının işçileriyle dayanışma halinde birleşiyordu. Bu beş ilkeyle, fabrikalara giriş yolu bulduk. Hem de parti içindeki sağ güçlerin direnişine karşı.

1967 Ocak ayı ortasında ilk grev yapıldı: Şoförlerin ve kentteki ulaşım ile ilgili işyerlerindeki çalışanların grevi. Bu grev üç gün sonra hedefine ulaştı.

İşçi sınıfı grevin hükümet kararlarının çiğnenmesi ve legalizmin asılmasıyla kazanılacağını anlayınca, bir dizi grev başladı. Biz işçilerin yanındaydık, orada uyuyor, grev gözcülüğü yapıyorduk. Örgütlenmeye yardım için bir grev gözcülüğünden diğerine koşuyorduk. Mutfak komisyonunun nasıl çalışacağını, orta mutfak için nasıl yardım toplanacağını çeşitli komisyonların nasıl oluşturulacağını gösteriyordu; çünkü işçilerin hiçbir grev deneyimi yoktu. Bu yolla onların sempatisini kazandık.

Çok sayıda grev, hükümet denetimindeki sendikalar tarafından kırıldı. Yönetimde etkimiz olmamasına karşın, tabanda biz vardık. Kısa süre içinde tabanı kazandık ve legal yönetime karşın, greve ihanet için yalnızca uygun bir an bekleyen legal yönetime karşın, grev yaptık.

1967 Nisan'mda, pratikte bir hiçken, genel greve ulaştık. Grev San Salvador'a 59 kilometre uzaklıktaki bir demir külçe fabrikasından başladı. Hükümetin denetimindeki sendika yönetimi bizi uzaklaştırmak istedi, ancak bir giriş yolu bulduk ve büyük bir kararlılıkla kitleyi ikna ettik. Hükümet yanlış sendikayı grevi desteklemeye ve FUS ile eylem birliğine zorladık.

Böylece sou 20 yılın en büyük genel grevini yaptık. 30 bin işçi grev yaptı ve sonraki günlerde, hareketi yaygınlaştırmaya çabamıza katılma isteği gösterdiler. Bu deneyim, daha önce hiç grev yaşamamış olan binlerce işçi için büyük bir okul oldu.

"HERŞEYDEN ÖNCE HALKIMIZA SESLENİYORUZ"

YORUM MÜZİK TOPLULUĞUYLA SÖYLEŞİ

• Yorum Müzik Topluluğu olarak geçmiştizi kısaca açar mısınız?

Herşeyden önce bir müzik topluluğu olarak ortaya çıkışımız ve müziğimize bakış açımızın biçimlenmesi, belli bir tarihsel dönemin özellikleriyle yakından ilgili dir 80'li yıllar, toplumumuz, her kesitiyle erozyona uğradığı, depolitizasyon ve parçalanmayı yoğun bir şekilde yaşadığı yıllardı. Grubumuzu oluşturan ilk arkadaşlarımız da, bu depresyon sürecinden nasibini fazlasıyla alan öğrenci kesimin insanlarıdır. İşte çıkışımız bu yıllara (1984) rastlıyor. Yozlaştırmaya, kültürsüzleştir-meye, yabancılaştırmaya, bireyciliğe, kısaca öğrenim yaşamımızın ağır sorun-larının ortasında genel olarak insan ve toplum değerlerinin yıkılmasına karşı olan tepkilerimizi müzikle dile getirmeye başladık. Bizim düşümda duygu ve düşüncelerini, tepkilerini değişik sanatsal uğraş-larla dile getiren arkadaşlarımız da çıktı tabii.

Ellerinden birçok şey kopartılıp alınan insanların, çeşitli arayışlar ortamında iç-ten duygularla hareket ettiği doğal bir sü-reçti de bu... Müzik, hem onunla birşey-ler anlatmaya çalıştığımız hem de kendi-sini her geçen gün daha çok seyerek sa-rıldığımız bir sanatsal uğraş oldu bizim için. Elbette tüm bunların kökeninde in-sana olan sevgi ve saygımız yatıyor.

Çeşitli özgün yorumlarımız, ürünleri-miz doğdu. Düzenlenen çeşitli gece ve konserlere ürünlerimizle katıldık, dinleti-ler sunduk. Olumlu, olumsuz anılarımız çok. Ama bu söyleşide biz, müziğimizle seslendığımız insanlarımızı yaşadığımız bu sürecin takvimini sıralamaktan öte, da-ha ilk çıkışımızda içten duygularla yaka-landığımız gerçekçi bir toplum-sanat iliş-kisi üzerine birşeyler söylemek, dolayısıyla uğraşı alanımız müzikte de bunu hayata geçirmekle yükümlü olan sanatçının ne denli ciddi bir sorumluluk taşıdığını or-taya koymak istiyoruz.

• Sanat-toplum ilişkisi üzerine düşün-celerinizi alabilir miyiz?

Sanat; toplum ve onun ekbnomik-siyasal ilişkilerinden bağımsız bir olay değildir. Genel bir doğrudur bu. Çünkü onun kökeninde ve mayasında toplum-sal çalışma eylemi yatmakta. Tarih ön-cesi, ilkel insanın varolabilmek için zo-runlu olarak ortaklaşa yürüttüğü üre-tim-paylaşım-tüketim faaliyeti dönemin-de, yani kendi başına ayrılmış ve olgun-laşmış bir üst yapı ögesi olarak henüz ortaya çıkmadığı dönemlerde bile san-at, olması gereken yerde; yani toplu yaşantıya hizmet eden, onun doğal bir parçası olarak işlev gördüğü yerdeydi. Bu anlamda dönemin sanatçısı (büyü-cüler vs.) topluluk tarafından seçilmiş ve ona karşı ciddi sorumlulukları olan bir insandı. Onlar adına vardı.

Sınıflı toplumlara geçiş birçok şeyin köklü değişimleri de getirdiği tarihsel süreçlerdir. Toplumsal parçalanmışlı-ğın ortasında insan, toplumun bir par-çasıdır yine, ama bireydir artık. İşte bu süreçte sanat da kendi içinde çeşitli ayrılaşmalarla netleşen ve dallanan, diğer öğelerden belli oranlarda bağım-sız (bilim, felsefe vs.) bir olgu olarak yet-kinleşebildi. Tarih, suyun başını elinde tutmaya çalışan ve her defasında bu ye-ri bir başkasına bırakmak zorunda ka-lan azınlıklarla, sömürülen geniş yığın-lar arasındaki çatışmaların yarattığı düzenlerle doludur. Sanat da genel ola-rak suya sahip çıkan azınlıkların bek-çiliğine soyundurulmuştur. Fakat geli-şim tek yönlü değildi tabii. Egemen gü-çlerin varlıklarını koruma mücadelesi, egemen sanat anlayışlarını, sanatçıla-rını ve ürünlerini yarattığı gibi, ezilen sınıflar da mücadelelerinde toplu duy-gu ve düşüncelerini dile getirdiler. Halklarına malolmuş sanatçılar ve ürünleri de doğdu.

Yaşadığımız çağ, büyük alt-üst oluş-

ların, alternatif toplumsal yaşam biçim-lerinin şekillendiği bir çağdır. Ve günü-müzde birey olan sanatçı, çağdaş ve adil bir dünya için taraf olmak, toplum-cu ama gerçekçi bir anlayışla, bir an-lamda kaynağına günümüz koşulların-da varmak zorunda olan, tüm engelle-re karşı bunu başarmakla yükümlü in-sandır.

Bu noktada sanatın toplumdaki işle-vi ve sanatçının yerini daha da açmak gerekiyor.

Sanat, insanla dünya arasında kök-lü bir ilişkiyi açığa vurur. Eskiden "ger-çekliğin yoksun olduğu bir dengenin yerini tuttuğuna, gerçekliğin giderek sanatın yerini alacağına" inanılırdı. Ama "insanla çevresi arasında sürekli bir dengenin varlığı en gelişmiş toplumlarda bile düşünülemeyeceğine göre, sanat geçmişte olduğu gibi gelecekte de ge-rekli olacak demektir. "Sanatın görevi tek bir tanımla özetlenemez. Çünkü o birçok değişik gereksinmeyi de karşıla-makla yükümlüdür. Başında da belirt-tiğimiz gibi; "Sanatın kökleri üzerine düşünüp, başlangıçtaki görevinin ne ol-duğunu anladıkça, toplumun değişmesi ile bu görevi de değişmiş, ortaya yeni görevlerin çıkmış olduğu"nu anlamalıyız.

Günümüzde, neden gerçekleştirilmemiş yaşamlarımızı, başka görüntülerle, im-gelerle, notalarla, kısaca sanatsal bi-çimlerle gerçekleştirmek istiyor ya da bu yaratıları heyecanla algılıyoruz. Çünkü günümüz insanı kendini aşmak istiyor. "Ayrı bir birey olmakla yetine-miyor; bireysel yaşamın kopmuşluğun-dan kurtulmaya, bireyciliğin bütün sı-nırlılığı ile onu yoksun bıraktığı; amaç onun gene de sezip özlediği, bir doluluğa, daha doğru, daha anlamlı bir dün-yayageçmek için çabılıyor... Sınırlı ben-liğini sanatta toplu yaşayışla birleştir-meyi, bireyselliğini toplumsallaştırma-

yı özlüyor." İşte sanat, insanın sınırsız birleşme; yaşantıları ve düşünceleri paylaşma yeteneğini de yansıtmalı. "Sanatın varlık nedeni hiçbir zaman bütünüyle aynı kalmaz. Sınıflara bölünmüş bir iç çatışmayı sürdüren toplumla sanatın görevi başlangıçtaki göre-vinden birçok bakımdan ayrılır. Bunun-la birlikte toplumsal durumlar değişse bile sanatın hiç değişmeyen bir 'gerçe-ği yansıtır' niteliği vardır."

Sanata başlangıçta büyü olduğu, gerçek ama bilinmeyen bir dünyaya egemen olmaya yarayan tılsımlı bir araç olduğunu söyledik. "Sanatın bu büyüçülük görevi giderek toplumsal ilişkilerde insanları aydınlatmak, insanlara toplumsal gerçekleri tanıyıp değiştirmelerine yardım etmek görevine dönüştü... Ama ister oyalasın, ister uyutsun, ister gölgelendirsın, ister aydınlat-sın, hiçbir zaman gerçekliğin katı bir ta-nımlaması da değildir sanat."

Kısaca sanatta aydınlatmak, gerçekli-ği aktarmak ne derece önemliyse, (öz) yine duygulara, sezilere estetik bir şe-kilde ulaşabilmekte (biçim) o derece önemlidir. Çünkü özünde aydınlatıcılık-tan yoksun oldu mu, sanat sanat olmak-tan nasıl çıkıyorsa, "büyü"leyici ve es-tetik değer taşımayan yaratılar bir şey-er anlatsalar da sanatsal ürün olamaz-lar.

İşte gerçek bir sanatçıdan bahseden, m gerçekler ışığında değerlendirmele-re gitmek gerekir. "Sanatçı olabilmek için yaşantıyı yakalayıp tutmak, onu belleğe, belleği anlatıma, gerçekleri bi-çime dönüştürmek gerekir. Duyuş her-şey değildir sanatçı için... İşini bilip sev-mesi, bütün kurallarını, inceliklerini, bi-çimlerini, yöntemlerini tanıması" gere-kir. Toplumdan kopuk, soyut ve yüzyıl-ların egemen ilişkilerinin yarattığı "sa-nat ve sanatçı" yerini, sorumluluk bi-lincine sahip, yani kendini bulunduğu yer ve yaptığı iş gereği topluma karşı sorumlu hisseden, onlardan bir adım ilerde, onları bir adım ileriye çekmek-le 8 yükümlü, bu yönde ürünler veren, kı-saca toplumcu gerçekçi bir sanat anla-yışıyla hareket eden sanatçıya bırak-malı diyoruz. Ve bizler de birçok eksikliğimize karşın, müziğimizde bu 'sorum-luluk bilinciyle hareket ettiğimiz inan-cındayız.

- Yeri gelmişken sizden müzikte (mü-ziğimizde) öz-biçim ilişkisini açmanızı istesek...

Şu ana kadar anlattıklarımızı özetler-sek, ne toplumdan kopuk, belli bir ke-simin ideolojisine, kısır ve yoz ilişki-le-rine hitap eden ve geniş yığınları bu cen-

dereye sokmaya çalışan burjuvazinin biçimlendirdiği 'sanat sanat içindir' an-layışı ve somut öğeleri, ne de buna tep-ki ile de çıksa, biçimi yani sanat olabil-mesi için bireyin özel yetenekleriyle şe-killenecek "büyü"yü bir kenara atan anlayış doğrudur. Her iki durumda da gerçek anlamda sanat ve sanatçıyı gö-remiyoruz.

Bu gerçekler ışığında müziğe yakla-şırsak;

"Sanatların en soyutu ve biçimseli olan müzikte biçim ve öz sorunu birçok güçlükler çıkarır karşımıza... Müziğin özü, o kadar çeşitli yollarla duyurula-bilir, özle biçim arasındaki çizgi öyle-sine belirsizdir ki (çalgısız müzik kas-tediliyor) toplumbilimsel yoruma karşı direniş en çok bu alanda kendisini gös-terir... Müzik biçimlerinin ve anlatım yollarının yüzyıllardır geçirdiği değişik-lik ve müziğin tarih boyunca gösterdi-ği gelişme sadece yeni çalgıların orta-ya çıkması ve müzik sanatçılarının us-talığının artmasıyla açıklanamaz. Tari-hin değişen akışını gözönünde tutmadık-ça açıklanması güç bir durumla karşı karşıya kalırız".

Halk müziğimiz zengin bir içeriğe sa-hiptir. Dinamik ve gelişmeye açıktır. Ama yüzyılların yaşam ilişkileri ve top-lumsal gelişmesi batıda olduğu gibi kla-

sik bir evrim sürecini yaşamadığı için zengin ve potansiyel bir öze karşın bi-çimsel anlamda bir gelişme evresi ya-şamamıştır. Özü bir kenara atılmaya, boşaltılmaya, biçimi de geleneksel tek sesli ve yalın makamsal şekliyle tutul-maya çalışılmıştır.

Kısaca, toplumsal gelişmenin belli ev-relerinde takılıp kalmamıza rağmen, müziğimiz gelişmeye açık, dinamik özüyle ayakta kalmış, ama geleneksel, eski biçimlerinde hapsolmüştür. Üste-lik yabancı kültür kökenli müzik ve bi-çimleri hem müziğimize hem de çarpık biçimiyle kendi başlarına monte edilme-ye çalışılmış, bu durum da türkülerimi-zin gelişimini engellemiştir.

Ama yine de zengin bir halk kültürü-müz vardır. Soruna geniş çerçeveden yaklaştık. Tarihsel gelişmenin azizliğin-in kültürümüzde billurlaşmayı ve net-leşmeyi tam olarak yaratamadığını gör-dük. Bu müziğimizde de açıkça böyle ol-masına karşın yüzyıllardır yaşayan ve halkımızın her türlü duygu, düşünce, öz-lem, acı ve yaşayışını, dile getiren türk-ülerimiz Ruhi Su ustanın da dediği gibi dolmuşa benziyor. Yüklenmiş de yük-lenmiş.. Müziğimizin özü, bestecisinin, aşıkların, ozanların, duyurmak istedi-ği yaşantısıdır. Türkülerimizin özünde tüm gerçekliğiyle halkın ta kendisi ya-

YÜREĞİMİN YÜKSEK BASINCI

Vurun gövdenizi
ak kanatlarınız arasından serseri bulutlara
Dağlara o küstah dağlara
tepeden bakın ki küçülmesiniz
Koynunuzda posta güvercinleri
uçmak, unutmak olmasın
Yârinize vardığınız her konaktan bakî selam ediniz.

Ey benim rüzgârım,
yüreğimin yüksek basıncı
Bu kaçınıcı emir, 'konduğunuz her yeri terk ediniz'
Yine yollar,
ucu kurşun kamçılı hayatın hıncı
Yine sular,
yıllar yılı fidan gövdemize kezzap akıttığımız.

Üzerinden atladığım zindanlar genç
osman kafesleri Kanatlarım
ağırlaşıyor, ağır buhar püskürtüyor
teniniz Dünya uydusuna ayarlıysa
anteniniz, bu sesime, bir ahrazdan
duyduk yanıl, yabancı bir çılgınlık
deyiniz

MEHMET FİKRİ ÜNAL

ıyor. Çeşitli olumsuz, geçmişe dönük, geçmişte kalmış öğeleri içinde taşısa da türkülerimiz kendi geleneksel halk müziğimizin, ulusal kültürümüzün ta kendisidir. İçinde kürek çekeceğimiz okyanus budur. Yani halktır. "Ana dilimizde düşünmek" bu anlama geliyor. Ama erişilmez canlılık ve sadeliklerine karşın türkülerimizi geliştirmek ve evrensele ulaştırmak bir anlayış ve biçim sorunu olarak kendisini gösteriyor. İşte bunun için kendi gerçekliğimizden kopmamak, toplumcu gerçekçi bir anlayışla hareket etmek gerekiyor. Müzikte ayağımız halkımızın bu alandaki zengin kültür birikiminin üzerine basmalıdır diyoruz. Bilinçli bir yaklaşımla, gelişmeye açık, dinamik, demokratik öğeler, ezgiler, motifler, konulardan hareketle, onların tınılarını tekselelilikten de kurtarıp, makamsal sınırlarını aşarak çok sesliliğe kavuşturmak bizlerin görevi. Günümüzde türkülerimiz, demokratik ilerici özüne, sade ve erişilmez güzelliğine karşın klasik sınırları ile köreltilmeye çalışılıyor. Ama yine de ayakta durabiliyorlar. Çünkü, özünde halkın değişen koşullara göre yüklediği bir tarih ve yeni gerçeklikler var. Dinamizmi de burdan ileri geliyor. Günümüzün müzik sanatçısı da, bu gerçeği iyi algılamalıdır. Çevremizi saran gerçekliği müziğimizin geleneksel basamaklarında işleyemeyiz. Çağdaşça yorumlayarak evrensel bir düzeye yükseltebilmek gerekiyor. Geleneksel çalgı aletlerimiz (bağlama, kaval, davul, vs...) zengin enstrümanlarla buluşturulabilmeli dengelesin... Ama bu çabalar bizleri gerçeklikten uzaklaştırmamalıdır. Sübjektif olarak niyetimiz olmasa da, yanlışlarımız bizi objektif olarak bu duruma düşürebilir. Her şeyden önce halkımıza sesleniyoruz. Ona yabancılaşmamalıyız. Öyleyse parlak, özgün, güzel, canlı, yeni bir dil ama, halkımızın dilini kullanmalıyız. İşte bu unutulmamalıdır diyoruz. Yine, türkülerimizi, müziğimizi yüzyıllardır yaşadığı cenderede kabul etmek ve iletmemek de bir şeyler anlatılsa bile olumsuz bir anlayıştır. '80'li yıllara dek bu alanda uğraş veren ve topluma karşı duyarlı gördüğümüz müzik sanatçıları genel olarak gelenek izleyicileri idiler. (Bunların arasında Ruhi Su ustanın ve Zülfü Livaneli'nin yerleri daha farklıdır.)

• **Hazır yeri gelmişken, günümüzdeki özgün müzik toplulukları ve ürünleri hakkında düşüncelerinizi istesek...**

Aslında şimdiye dek anlattıklarımız bunu açığa çıkarıyor. '80'li yıllarda kendimize yakın bulduğumuz birçok müzik topluluğu çıktı, çıkıyor. Ama gö-

rüyoruz ki, geleneksel halk müziği motiflerinden hareket etmelerine karşın, gittikçe toplumumuzdan uzaklaşıyorlar. Halkımıza yabancılaşıyorlar. Halkımızdan uzak ve ona ait olmayan kültürel öğeler müzikte öne çıkartıldı mı, anlatılan konu, mesaj ne olursa olsun, halkımızdan uzaklaşıyor demektir. Ege-men ideolojinin ve kültürün benimsetmeye çalıştığı (ve belli oranlarda başardığı) çarpık, yoz müzik öğeleri bizi etkilememeli. Ticari kaygılarında öne çıkan etkileri, birçok müzik grubu, olumlu çıkışlarına karşın, anlayış ve tutarlı çalışmalarından tavizler vermeye götürebiliyor. Arabesk, sanat müziği vs. eğilimleri başlıyor. Halkın bilinçsizce "kabullendiği" bu düzeye bilinçlice bir iniş, bu grupları geliştirici, aydınlatıcı, özgün yapıtlar üretmeye değil, tutturulan bir standardı aynı biçimiyle korumaya itiyor.

'80'li yıllarda yaşanan olumsuz süreç, aynı zamanda olumsuz "sanatçı ve ürünleri"ni de ortaya çıkarmıştı. Şim-

di yerini olumlu çabalar alıyor. Bunu kim topluluklarda görebiliyoruz. Ama bu durumun sürekliliğini istiyoruz. Kendimizde uğraşlarımızı (eksikliklerimizi aşarak) bu noktada zorladık, zorlayacağız. Bir şeyler anlatıyoruz ama, nasıl olursa olsun diyemeyiz. Ne yazık ki, bu anlayışla hareket edenleri de görüyoruz.

Her şeyden önce toplumun sanatçısı, ona karşı sorumlu insanlarsak, geleneksel müzik kültürümüzü, gerçeklikten kopmadan geliştirmek durumundayız. Bu uzun soluklu bir süreçtir. Ama eğer bu noktada ciddi ve bilinçli davranılıyorsa diğer engeller mutlaka aşılar. Müzikte biçim sorunu daha geniş bir araştırma ve tartışma konusudur. Ama temel doğrular kılavuz gerektirmeyecek kadar da açıktır. Olumlu çabalarıyla güzel ürünler veren ve verecek olan tüm arkadaşlara başarılar diliyoruz.



DEVİRİMİN YOLU

WSEVOLOD VIŞNEVSKI

Yıl bin dokuz yüz on iki, Libava. Limanda demirlemiş gemiler pırıl pırıldı, göz kamaştırıyordu. Balta burun bir gemi ötekilere göre daha bir göze çarpıyordu. Sessiz ve kımıldasız olan bu gemiden ara sıra yalnız çan sesi ve tektük komutlar işitiliyordu. Geminin albenili renklerinin tuhaf bir özelliği vardı. Her gün sabah erkenden bu renkler gözlerden silinir, ama öğle üzeri on iki saatinde yeniden güneşte parıldamaya başlardı. Gemi ile kıyı arasında yalnız bir tek kayık işler ve bu kayıkla da yalnız subaylar gidip gelirdi. Bahriyeliler karaya ayak basmazdı. Bu geminin adı Grazyaştıy'di.

Ilıman, iklim yönetmeliğine göre kalk borusu kışın saat beşte, yazın dört otuzdu çalardı. Çavuşlar, boru çalar çalmaz kaldırma eylemine girişir. "Haydi! Fır! la! Kalk!" diye büyük bir gürültü koparırlardı.

Bahriyeliler, bu gürültüye fazla kulak asmadan, uyumlu bir yavaşlıkla kal-karlar, yataklarını durup bağlarlardı. Rus İmparatorluk Filosu'nun bütün Bahriyelilerinin, uzun askerlik yıllarında uyuma yeri ve biçimleri yönetmelikte saptanmıştı. Bu, ortalama insan boyunun dörtte üçü uzunluğunda bir hamaktı. Bahriyeliler, bu küçük hamağı çengellerine asıp içinde büzülerek uyurlardı. Sabahları, hamaklarını yönetmelikte gösterildiği biçimde durup bağlar, yerlerine kaldırırlardı. El yüz yıkama, bu işlerden sonra başlardı. Musluk başında sıra beklerken olsun, kimsenin kimseyle şaka yapmak aklından geçmezdi. Sevince, coşkuya yer yoktu burada. Bahriyeliler, ayakları çıplak, yukarı çıkar, güvertede ölü gibi duran nöbetçilerin bakışları altında yavaşça yere çökerlerdi. Lastik borulardan sürekli akan suyla güverteyi, subayların kemikleri gibi beyaz olan güverteyi tuğla sürterek ovalardı. Diz kapakları sıyrılı sıyrılı çalışırken, tuğlanın ve suyun sesine sık, sinirli solumaları karışırdı. Sonra, yedi kırk beşte toplan borusu çalar, sıra olurlardı. Yedi elli beşte nöbetçiler yerlerini alır ve arkasından silahlanmış subaylar yukarı çıkar, orta güvertede dizilirlerdi. En son olarak komutan boy gösterir ve kısa kısa rapor-

lar kabul ederdi. Yedi elli dokuzda, birdenbire, "Bandıra ve forsu çekmek için hazır ol!" komuta işitilir.

Komut verilir verilmez herkes put kesilirdi. Sakin ve renksiz denizde, renksiz göğün altında bir dakikalık bir sessizlik olurdu. Tam sekizde, bütün gemilerde çan sesi duyulur ve her çan çiftter çiftter dört kare vurduktan sonra şu komutlar işitilirdi:

"Bandıra çek!"

"Nöbetçiler, selâm dur!"

Borazan selâm borusu çalar, saçları üç numaradan geçirilmiş başlar birdenbire açılırdı.

Yeni bir gün başlıyordu.

Bahriyelilere, siyasal eylemlerinden yargılanıp giydikleri cezadan eksilecek yeni bir gün, Grazyaştıy, Baltık Filosu'nun yüzer hapishanesiydi. Günün başlamasıyla herkes, her zamanki yerini alır, eski boyayı kazımaya başlar, sonra da orayı yeniden boyardı. Günler geçer, günler gelir, kazıma boyama işi al-baştan edilirdi arasız atlamasız... Çavuşlar, bunak general havasında, sağ elleri tabancada sol elde düdük, dolaşıp dururlardı. Tek gözlü, çöpür lostromo, siyasal mahkûmlara, geçen yıldan beri hiç değiştirmeden şu sözleri geveleyip dururdu:

"İşte kardeşçikler, siz bugün yararlı bir meslek olan boyacılığı öğreniyorsunuz. Bu nasıl bir meslektir? Boyacılık, geminin gövdesine ya da başka yerlerine bezir ya da boya sürmek becerisine denir. Gözlerime bakın, alçaklar! Devam edelim!.. İşte siz, kutsal ve sevgili geminizi çürümekten, rutubetten, havanın zararlı etkilerinden korumak için boyuyorsunuz. Şişşt, arkadaki bıyıklı, gözünü kırpmak! Birinci kural şudur: Boyacılık yapabilmek için her şeyden önce boya ve fırça gerekli. İşte bu gördüğünüz fırçadır; orta büyüklükte bir fırça... Buna da boya derler. On yıldır bunu öğrenemediniz mi? Keh keh keh... Siz, kardeşçikler, kendinize yararlı olabilmek için boyacılığı öğrenmelisiniz. Görüyorsunuz içi sizinle çok ilgileniyorum. Sağ olduğum sürece benden yararlanmaya bakın. Demir, iki türlü boyanır. Önce eski, yanık boya kazınır ve boyanacak yer macunlandıktan son-

ra boyanır; ya da eski boyayı kazıdıktan sonra macun çekmeden doğrudan doğruya boya sürülür. Komünistler sizi! Sünger taşı, tuğla ve kumla her gün kazıyorsunuz da, öğrenemediniz mi daha! Haaa... Boyayı acele etmeden, düzgün bir biçimde sürmek gerek. Vaktiniz bol, daha uzun yıllar sürecektir burada ki hizmetiniz. Hem de gözünüzü açın, boya damlamasın üzerinize. Devlet malı bu sırtımızdakiler... Ee, haydi, allah işinizi rastgetirsin."

Bu pazarsız, bayramsız, tatilsiz sürüp giden kazıma boyama sırasında fırçanın sesine diş gıcırtiları karışırdı. Yüreklere kin, bileklerde kin, fırçalar sürekli işler ve boya ince bir tabaka halinde gemiyi renklendirirdi. Kin ama, sınıf kinydi, bunun için sabırlıydılar.

Günde bir kez ve ancak iş vaktinden sonra birbirleriyle konuşmalarına izin verilirdi. Büyük ve merhametli imparator hazretleri tarafından onaylanan bir yasayla siyasal mahkûmlara otuz dakika birbirleriyle konuşma hakkı tanınmıştı. Ön güverteye çıkıp fitil tarafına giderler ve orada bu demokratik haklarını kullanmaları için verilen izinle konuşurlardı.

"Mihayla, bugün hava güzel."

"Evet güzel."

"Hiç rüzgâr yok."

"Hiç yok."

"Güneş ortalığı yakıyor, hava ağır."

"Evet."

İşte buydu bütün konuşulan. Daha ne olsun. Subaylar, onların yambaşlarında dururlardı. Casus göz ve kulaklar her şeyi, en ufak fısıltıyı ya da işareti bile görür ve işitirdi. Bu yüzden konuşmak gereksizleşiyordu. Mahkûmlar, konuşma haklarını kullanmak yerine hü-zünle suya bakarlardı. Daha birçok yıl boyunca bu suyun tatlı serinliğini tenlerinde duyamayacaklardı. Ellerini suya değdirme yasağı, gemide onlar için yaratılmış çeşitli işkencelerden biriydi. Suyun üstünde suya hasret bırakılıyor-lardı.

Bu yüzer işkence evinin işkencecilerinin başı olan komutan, güvertesinde aşağı yukarı dolaşır, bir yandan tilki gözlerini kısarak mahkûmları gözlerdi. Mahkûmları, hep yılgın, bezgin görmek



ister ama, istediğini göremeyince tepesi atardı. Bu, aslında kendi korkusunun kaynağını kurumuş görmek isteydi. Yorgun da olsalar, hüzünlü de olsalar, **başegmez** duruşlarından huylanıyor, az düşününce korkudan titriyordu. Nitekim, **1917'de**, değil silâh, devrimci marş sesleri duyar duymaz korkup saklandığı helada can verdi.

Henüz patron o idi, ve korku duyduğu güce gözdağı vermek için adamlarını çağırırdı.

"Yüzbaşı, bu mahkûmların keyfi yerinde gibi. Bak şuna, gülümsüyor. Şu uzun boylu..."

"Evet komutanım."

"Teğmen!" ı

"Buyur komutanım."

"Borazan toplanma borusu çalsın."

Boru çalar, herkes **pu**t kesilirdi. Gözler kaygıyla açılır, kinle koyulaşırdı. Ortalığı derin bir sessizlik **kaplardı**.

Geminin direğine tırmanıp inmek cezası verildiği belliydi artık.

"Direğin tepesine kadar ve geriye... marş marş! **Bir.. ki.. üç...**"

Mahkûmlar bir yukarı bir aşağı hızla çıkıp inmeye başlardı. Bu hız uyamayanlar geri kalır, tırmanmaları ya da inmeleri güçleşirdi. Daha da kötüsü, arkadaşları onların **parmakları-**

m ezmemek, sıkıştırmamak için kendi canlarını tehlikeye sokarlardı. Bazıları ip merdivenden düşer, yerde kan içinde kalırdı.

"İleri... Koş... Çabuk, koş!"

Yürekler öfkeyle çarpar, göğüsler **gerilirdi**. Kinli bakışlar **can** almaya hazır mermiler gibi ürkütücü bir hal alırdı.

Tam o anda durdurulurdu işkence "Yatakhane", komutu verilirdi. Üzerlerine kapı kilitlendikten sonra onlar da rahat nefes alırdı, mahkûmlar da. El ayakları sıyrılmış mahkûmlar yalnız kalmanın sevinciyle acılarını, öfkelerini **dindirirlerdi**.

Oysa en etkili işkence değildi bu. Hiçbir filoda bilinmeyen bir başka yöntem daha uygulanırdı. Hiç rüzgâr esmediği bir sırada, bir kayık sessizce suya indirilirdi. **Komutan**, küreklerin ve yelkenin alınmasını buyururdu. Sonra, "Hareket!" komutu iştilirdi.

Geminin bordasına dizilmiş subayların bakışları altında mahkûmlar, başlarına verilen başçavuşun komutuna uyarak, beden hareketleriyle kayığı yürütmeye çabalarlardı.

Dehşet yolculuğuydu bunun adı. Ama bir gün **yolda**, mahkûmlar hep birden gözlerini başçavuşa dikteler. Altı çift göz, on iki süngü gibi başçavuşa saplan-

dı. O taş yürekli başçavuş, daha **ken** dişine tek söz edilmeden mum gibi erindi üniformasının içinde. Nitekim, **ona** hiçbir şey söylemeden, kayıktan iki **tah** ta çıkararak kürek gibi **kullanmaya** başladılar ve biraz dinlenmek için, **bunca** yıldan sonra ilk kez dinlenmek içildi denize fazla açıldılar. Sonra kollan **pa** çaları sıvayıp el ve ayaklarını suya, **Baltık** Denizi'nin serin suyuna daldırdılar. Kayık geri döndüğü zaman, **başçavuş**, "Komutanım, her şey yolunda, **ydiye** rapor verdi."

Mahkûmlar güvertede ydiler. Aralarında dolaşan subaylara selâm **verme** den duruyorlardı. Ama bu yeni bir tavır değildi; onlar hiçbir vakit selâm **vermemişlerdi** subaylara. Subaylar bu **grülmedik** küstahlığa istemeseler de **katlanıyorlardı**. Bir iki kez, **mahkûmların** bu geleneğine dokunmayı denemişler ama fazla üstüne gidememişlerdi. **İşi** nereye varabileceğini kestirip onları **selâm** vermeye **zorlamadılar** bir daha.

Hava sakindi. Mahkûmlar, gözlerini kaydırıp ufka bakıyorlardı. Hepsi **d** yirmi iki, yirmi üç, yirmi beş **yaşların** da gençlerdi. Yerlerinde mihlanmış **gi** bi duruyorlardı.

Kronstad-Leningrad, 1934

DÜNYADAN

EMPERYALİZM ve GÜNEY AFRİKA

Kukla Pretoria hükümetinin alaşağı edilmesinin öznel ve nesnel etkenleri, Afrika'da devrimin kaçınılmazlığının alnını ısrarla çiziyor. Emperyalizm, tüm çabalarına karşın Afrika'nın güney ucunda kan kaybetmeye devam ediyor. II. Dünya Savaşı'ndan sonra uygulanmaya başlanan apartheid (ayrılıkçı gelişme) politika, soygüdücü devletin si-yah halk üzerindeki operasyonlarının yasal aracı olmuştur. "Toplum, bir hi-yararşik düzenlemedir" ilkesinden ha-reket eden faşist devlet, sömürünün katmerleşmesi yolunda tüm olanakları kirli ve yabancı tekelere sunmaktadır, uluslararası kapitalizmin Afrika uzan-tısı bu devlet, derin siyasi krizlerden kurtulamayıp sürekli bir bunalım yaşı-laktadır. Bu ekonomik ve siyasi olum-suzlukların üzerinde yükselen siyah devrimci muhalefet gelişerek güçleni-yor. Botha rejiminin sahte reformları, dar kapsamlı siyasi manevraları grev-ler ve boykotlarla yanıtlanıyor. Görü-en odur ki, halkın psikolojisi devrimi arşıamaya ve omuzlamaya hazır olup savaşım, kesin sonuç alma doğrultus-un-da yoğunlaşmaktadır. Şu an tarihsel süreç, iflas etmiş bir ideoloji ve iğreti bir devlete tanıktır.

Ekonomik göstergeler kapitalizmin G.Afrika halkına iyi bir yaşam düzeyi eremeyeceğini kanıtlamıştır. Yönetici sınıf, ülke zenginliğini batılı tekellerle aylaşılarak milyonlarca insanı yoksullaştırırken, yaşadığı krize bağlı olarak mal ve hizmet sektörünün fiyatlarını ar-tırmakta, kredi-borç faizlerini ulaşı-lmaz düzeylere çıkarmaktadır. 1980'de % 7.8'e yükselen kalkınma hızı için 1985 yılı oranının % 1-2 arasında ola-nağı tahmin edildi. (2) Dış satım ürün-lerin fiyatları düşerken, dış alım ürünlerinin fiyatları artmaktadır. Eko-nominin büyüme hızındaki genel düşüş, para gereksiniminin ani artışı, inatla varlığını sürdüren yüksek enflasyon oranı, kuraklık ye altın fiyatlarındaki düşüş, son yıllarda gittikçe artan tutu-11 ekonomik politikayı da beraberinde ettirdi. Öyle ki, 84/85 ülke bütçesinde savunmaya ayrılan harcamalardaki % 1.4'lük artış 85/86 bütçesi için yalnız-ca % 61.

olarak belirlendi. (3) Irkçı dev-let, ülke kaynakları ve sermayesinin bir vuc tekelin elinde odaklaşması doğrultusunda ekonomik kararlar alıyor, kiralari arttırıyor, genel satış vergisini yükseltiyor, bu yolla milyonlarca siyah emekçinin yükünü ağırlştırıyor. Doğal olarak sömürgeci-yönetimin, siyah insan unsurunu yok etmek için giriştiği ekonomik, ve siyasi baskılar, toplumun her kesiminde yoğun sınıf çelişisini kolayca hissettiriyor.

Kuşkusuz halkın büyük çoğunluğunun yaşadığı bu gerçekler ülkede tüm yaşayanlarca üleşilmiyor. Zaten öyle olsaydı G.Afrika halkının savaşımı bugün çok farklı düzeyde olurdu. Her şe-ve karşın Johannesburg Borsası'ndaki genel indeksin yükselmeye devam etmesi, olanlardan hâlâ zarar görmeyen tekel-lerin varlığını apaçık ortaya koyuyor. Gerçi iki-yıl önce sayıları 7 olan tekel-lerden bugün yalnızca Johannesburg Borsası'ndaki hisse senetlerinin % 75'ini denetleyen Anglo-American Corp., Sanlam ve Barlow Rand kaldı, ancak bunlar da kapitalist toplumun çeliş-kilerini derinleştirmeye yetiyor.

Diğer bir gelişme de orta katmanların dünyasında yaşanıyor. "Umutun içeriğini büyük burjuva kesimine yük-selme, korkunun içeriğim de emekçi sınıfına itilme" biçiminde değerdiren toplumun bu kesimi büyük borçlar içindedir. Küçük işletmeler büyük burjuva-zı tarafından birer birer yutuluyor, el değıştirmeler günlük haberlere dönüşüyor. Devlet sektöründe çalışanların ücretleri düşük tutulurken bu sektöre ait şirketlerin hesaplarının gizli tutulması-na geçtiğimiz yıllarda izni verildi. Örneğin, çelik ve elektriğin % 80'ini üreten iki devlet tekelinden biri olan ISCOR adlı kamu şirketi, 1984 yılına dek on yıllık dönemde vergi borcunu ödememiştir.

Tekellerin ekonomik alandaki bu gü-cü, politik alana da yansımakta, Başba-kan Botha'nın 1979-81-83 yıllarında topladığı-ırkçı rejimin önderleri ve ser-mayenin en önemli temsilcilerinin katıldığı büyük toplantılar, tekeldi devlet kapitalizminin ne ölçüde gelişmiş olduğunun sergilenişiydi. Mart 1984'te G.Afrika Cumhuriyeti ile Mozambik arasındaki Nkomati Anlaşması imzalanırken çok sayıda işadaminin hazır bulunması ve bunlardan bazılarının anlaşmanın tamamlanabilmesi için oyna-

CENGİZ KIRIMTAY

dıkları ortam hazırlayıcı rol de ırkçı devletin, G.Afrika bölgesindeki gücünü sağlamlaştırmayı amaçlayan tekeldi burjuvazinin çıkarlarına ne denli hizmet ettiğini gösteriyordu.

İrkçı devlet, apartheid politikasının bir ürünü olan Bentustanları (zorunlu yaşama rezervuarları) siyah halkı denetim altına alma ve sömürüyü pekiştirme düşüncesiyle yarattı. El emeğine gereksinimi olan beyazların stratejisi, önceleri siyahları, kapalı ekonomi yapısını yıkmak için topraklarını ele geçirerek madenlere gelip çalışmaya zorlamaktı. Ancak. Apartheid politikası gündeme geldiğinde siyahlar şimdiye dek yaşadıkları topraklardan kovularak bir önceki dönemde onlara bırakılan birkaç bölgeye sürüldüler. Birbirlerinden yalıtılmış, çevreleri kuşatılmış ufak alanlardan oluşan bu bölgelerin her biri alansal açıdan parçalanmış sahte bir devlet görünümündeydi. Siyahların farklı Bantushanlara sürülmesi, onların yerine geçecek bir el emeği arayışını doğurdu. Bu gereksinim de komşu ülke işçileriyle yapılan kısa süreli sözleşmelerle giderilmeye çalışıldı.

Sömürgeci devlet, beyazların aleyhine olan demografik artışı frenlemek, "siyah bilinci" uzaklaştırmak ve bu yapay devletçiklerle düşlediği "beyaz ülkenin" zeminini hazırlamaktadır.

Modern çağın en iyi emperyalist yapıları, tarihsel olarak beyaz ırkın yarattığı şeyler olsa bile emperyalizm, özünde bir renk ya da ırk olgusu değildir. Te-mel etken ekonomik güç olmuştur. İn-giliz-Boer savaşının başlıca sorumlusu ve sömürge kumpanyalarının kurucularından Cecil Rhodes'in 1985'teki görüşleri ilginçtir.

"Her zaman söylerim, imparatorluk mide sorunudur. İç savaştan kaçınmak istiyorsanız emperyalist olmak zorundasınız."

Kapitalist üretim ilişkilerinin egemen olduğu G.Afrika Cumhuriyeti'nin emperyalist politikası, yaşadığı ekonomik sarsıntıları atlatabilmek ye dolayısıyla iç savaşta ortadan kaldırmak için komşu ülkeleri sömürgeleştirmek biçiminde kendisini gösteriyor. Bugün Botswana, tarım kaynaklarına karşın maden kaynakları bakımında, dünyada dördüncü elmas üreticisi durumunda-

dır ve bu yeraltı zenginlikleri, G.Afrika şirketleri tarafından **işletilmektedir**. Eski bir Alman sömürgeci olan **Namibiya'nın** uranyum ve elmas madenleri, G.Afrika ve çokuluslu şirketlerin **dene-timindedir**. Eylül 1980'de G.Afrika ile olan diplomatik ilişkilerini koparıp **eko-nomik ilişkilerini sürdürmek** zorunda kalan Zimbabwe gibi komşu ülkeler, bölgede G.Afrika yörüngesinde daha geniş bir birlik oluşturma önerilerini, G.Afrika'ya olan ekonomik bağımlılıklarını azaltmak istediklerinden reddettiler.

Pretoria'nın komşularıyla ilişkilerini **geliştirmesindeki** bir başka neden de onlarla karşılıklı saldırmazlık anlaşmaları imzalayarak, o ülkelerde örgütlenen Afrika Ulusal **Kongresi'nin** (ANC) gelişmesi ve desteklenmesine her anlamda sekte vurmaktır. **Nkomati** Anlaşması gereğince, Mozambik Ulusal **Diren-işçileri'ne** (MNR) sağladığı üstü kapalı yardımı çekmek için G.Afrika kılını bile **kıpırdatmazken** Mozambik anlaşma-ya sadık kalarak topraklarındaki ANC etkinliklerini önleme konusunda oldukça yol aldı. Ayrıca Swaziland da **1982 Şubat'ında** G.Afrika ile buna benzer bir güvenlik anlaşması imzaladığını açıkladı ve o tarihten bu yana ülkedeki ANC varlığını her geçen gün azaltırken Swaziland Krallığı ile G.Afrika arasında da yakın ilişkiler gelişmeye başladı.

Ekonomik ve siyasi bunalımları birlikte yaşayan kapitalist sistemin temsilcisi Botha hükümeti birincil olarak kendi savunmasını ön plana çıkarmıştır, çünkü sömürsünü sürdürebilmesi için gereksindiği ulusal tabanı yaratamamıştır. Özellikle **1980'den** itibaren **militaristleşme** hız kazanmıştır. Kapitalizme özgü bir karakteristik olgu olan militarist savaş ekonomisi, kapitalizmin, tümüyle yeniden üretim sürecini savaş gereksinimlerine bağımlı kılan özel bir biçimdir. **Özcesi** kapitalist devlet, silah ekonomisinin ayrıcalıklı ve güvenceli bir pazarıdır. Günümüz **dünyasında** militarizmin temelini tekeli devlet kapitalizmi oluşturmaktadır. G.Afrika **Cumhuriyeti'nin** iki **hedefli** "bütünsel stratejisi"ni (iç ve dış yönelik saldırılar) anımsadığımızda bunun militarizmle olan bağlantısı açıkça görülür. Emperyalizm çağının modern militarizmi; kapitalizm sonucudur. O, her iki biçimiyle de kapitalizmin bir yaşam belirtisini oluşturur. Dış anlaşmazlıklarda kapitalist devletin başvurduğu bir askersel güç ve ülkede işçi sınıfının ekonomik ve politik tüm hareketlerini bastırmak için egemen sömürücü **sınıfların** elinde bir silahtır. Kapitalist dünyada silah **üre-**



ten on devlet arasında yer alan G.Afrika Cumhuriyeti, askeri **güç** bakımından da bölgede en güçlü ülkedir. Savaş ekonomisine göre örgütlenmiş bu **devlet**, bölge istikrarsızlığının tek kaynağıdır.

Beyaz militarizmin içe dönük saldırılarının dirimsel noktası, toplumun demokratik kesimini işçi sınıfının yörüngesinden sökü� atmaktır. Ancak tüm engellemelere karşın, emekçilerin her eylemi halk kitlelerinden geniş destek görüyor ve savaşımın tabanı olabildiğince yayılıyor. İşçi sınıfı ve halkın **oluşturduğu** dayanışmayı parçalamak değil likidasyona bile **uğratamayan** Botha iktidarı koşar adımlarla **totaliterizmin** batığına saplanıyor.

Ülke içinde yoğunlaşan devrimci muhalefetin ve dünya kamuoyunda oluşan anti-apartheid hareketin ivmesini düşürmek için sömürgeci yönetim, bölge ülkelerine saldırıyor. Bu askeri operasyonlar, **parasal** yardımına muhtaç **olduğu** A.B.D.'nin **direktifleri** doğrultusunda ve bir eşgüdüm içerisinde gerçekleşmektedir. A.B.D. emperyalizminin politik amacı, G.Afrika **Cumhuriyeti'nin** **güçlülüğü** ve yenilmezliğini bölge ülkeleriyle azami programları bağımsızlık, sosyalizm kokan ulusal **kurtuluş** hareketlerine kabul ettirmektir.

Biliyoruz ki, A.B.D. ve CIA bağımsız ülkelerin içişlerine karışmak, hükümet darbeleri düzenlemek konusunda ulus-

lararası deneyime sahiptir. Yine biliriz, ki, Guatemala'da **Jacop Arbenz'in** **sol** iktidarının **1954'te** devrilmesi, **İrlanda** **1953'te** **sol** **Musaddık** rejiminin devrilmesi ve **1973'te** **Şili'de** **Allende'nin** **Diktatör** Pinochet ile takası hep A.B.D.'nin becerikli elleriyle tarihe geçmiştir. Bu yıllarda A.B.D. İran ve Guatemala **hükümetlerini** değiştirdikten sonra Nasır rejimini de değiştirmek istemişti, ama uyguladığı yöntemleri göze alamayarak bu işi **İsrail'e** bırakmıştı. Görüldüğü gibi **Arap Ortadoğusunda** **İsrail'in** yaptığı görevi, Afrika'da da G.Afrika Cumhuriyeti üstlenmiştir. Ekonomik **çıkartların** üzerinde yükselen siyasi ilişkilerin **doğurduğu** **Washington-Pretoria işbirliği**, bölge siyasi coğrafyasını **zorlamakta**dır.

A.B.D., **İsrail** ve G.Afrika Cumhuriyeti'nin dokusunu oluşturduğu **paradoksal** üçgenin, bugünkü ittifakının **zemininde** Batı mantığının liberal kavramı "ilerleme" ve "güç" yatmaktadır. A.B.D., G.Afrika ve **İsrail** üzerinde **ye-ni** uluslararası durumlar **yaratmaya** çalışıyor. 1972 **Kasım'ında** NATO **Konseyi**, Hint Okyanusu ve Güney Atlantik bölgesinin savunmasını ve teftişini **öneren** tasarıların oluşturulmasını **gerek-tiren** komite raporunu onayladı. Böylelikle, hiç duyurulmadan NATO **eyle** bölgesi ve askersel eylem alanı **genletildi**. Kurulan ve onaylanan bu strateji NATO'yu ilgilendirdiği **kadarıyla**.

bir donanma üssü ve Basra bölgesinden Hint ve Güney Atlantik Okyanusları deniz yolları aracılığıyla Batı Avrupa ve iki Amerika'lara kadar uzanan petrol akımını koruyan ekonomik ve askeri istihkam durumuna gelen G.Afrika'nın önemini artırmıştır. G.Afrika Cumhuriyeti, emperyalizmin global stratejisi içinde sömürgecilğin ve anti-komünizmin en güçlü mevzii durumundadır. Bugün A.B.D. politikasının temsilcileri, İngiliz ve A.B.D. bankaları olmadan Botha hükümetinin politikasını devam ettiremeyeceğini açıkça belirtiyorlar. Gerçekte emperyalizm tarafından Afrika ve Ortadoğu'ya verilen yardımın strateji ve taktikleri yalnızca emperyalizmin bu bölgedeki jeopolitiği açısından tam olarak anlaşılabilir. Bu konuda üç öge önemlidir.

1. A.B.D'nin önderliğindeki emperyalist güçlerin eşgüdümlü eylemi,

2. G.Afrika ve İsrail'in askersel-siyasal üsler olarak sağlamlaştırılması,

3. Afrika'nın her alt bölgesinde ileri askeri karakollar ya da diplomatik ek-senler kurulması.

Emperyalizmin Afrika'deki jeopolitiğinin en önemli dayanağı, kıtanın iki ucunda, iki güçlü askersel-siyasal üsün kurulmasıdır. Bunlar,- apartheid bayrağı altındaki G.Afrika ve siyoniz-miri savaş çığlığının ardındaki İsrail'dir. Bu üsler, kesinlikle Afrika karşıtı siyasal görüşler geliştirmişlerdir. Son olaylarda, yalnız kendilerini savunacak güce sahip olmadıklarını, sınırlarından binlerce kilometre ötede saldırı eylemine girişebilecek yetenekte olduklarını da göstermişlerdir. Apartheid ile siyonizme yapılan yardım, Afrika ve Ortadoğu'yu emperyalist yörüngede tutmak için bu birincil önemdeki üsleri desteklemek amacıyla yöneliktir.

Bu sinsi planı etkisiz kılmak Filistin, Zimbabwe, Namibia ve Azania (G.Afrika) direniş hareketleri arasındaki işbirliğini güçlendirmekten geçiyor. Böyle bir dayanışma İsrail ve G.Afrika Cumhuriyeti'ne kesin bir darbe vurmada ve bölgemizdeki son ırkçı rejimlerden kurtulmada tek araçtır.

Kapitalizm, genel tarihsel çizgisini G.Afrika'da izlemekte kararlı. 1979'da monarşinin devrilmesinin ardından, G.Afrika petrol dış akımının % 90'ını karşılayan İran'ın satışlarını durdurması fiyatlardaki % 50 artışla birlikte petrol kullanım önlemleri ve yoğun bir şekilde yeni kaynaklar araştırılmasını da beraberinde getirdi. Üstüne üstlük altın fiyatlarının da düşmesi, 1984 ödemeler dengesindeki yaraya tuz bastı. 1980'de pound başına 850 Amerikan

doları ile zirveye ulaşan altın fiyatları, sonraki yıllarda iniş-çıkışlar gösterdi ve 1985 Şubat'ında beş yıldan fazla bir zamandır en düşük değeri olan 285 Amerikan dolarına indi. (4) Ülke ekonomisinin döviz kaynağının yansını oluşturan altın, fiyatlarındaki bu dalgalanma, ekonomik çöküşe, dış bağımlılığa ve G.Afrika Cumhuriyeti'nin borçlu ülke konumuna düşmesine yol açtı.

G.Afrika kapitalizmin yaşadığı derin krizler ve soygüdücü devletin siyahlar üzerindeki açık terörü, militan bir işçi sınıfını yarattı. Ezilen siyah halk, ırkçı devlete karşı mücadelede işçi sınıfının ana halka olduğunu bizzat yaşamın kendisinde öğrendi, çünkü yerli Boer burjuvazisiyle uluslararası tekellerin baskı aracı, Botha rejimini devirecek, örgütlü tek güç olarak kendisini gösteriyor. Geçen yıl yapılan grevler, G.Afrika Komünist Partisi (GAKP)'nin yetkin üyeleri tarafından siyah emekçilerin tarihine yakışır bir şekilde gerçekleştirildi. Bunun yanı sıra 1984 Transvaal madenciler grevini izleyen ekonomik, siyasi istemler içeren "evde kal" çağrısı, işçi sınıfının örgütlülüğü ve toplumun demokratik kesiminden gördüğü destek bakımından son derece görkemliydi. G.Afrika halkının siyasi temsilcileri olan ANC ve GAKP siyasi programla-

rının birinci maddesi, işçi sınıfının devrime önderlik etmesi, verilen savaşımı elinde tutması ve tüm güçleri bu ana hedef doğrultusunda örgütlemektir.

Siyah halkın yasal örgütlü gücü Birleşik Demokratik Cephe (UDF) Ağustos 1983'te çalışmalarına başladı ve 1984'e gelindiğinde 560-600 arasında kuruluşu bünyesinde topladı. Azınlıkların parlamentoda temsil edilme haklarına kesin sınırlar koyan, ırkçı tabana oturtulan anayasal reform politikası, G.Afrika Muhafazakâr Partisi (CPSA) ile İlerlemeci Federal Parti (PFP)'nin muhalefetine karşı 1983-84 süresince başbakan Botha önerileri konusunda siyahların düşüncelerini almak için hiçbir referandum düzenlenmedi ve reformların siyahların temsil için parlamentoda bir yasama hakkı verilmesini içermediğini açıkladı. UDF gibi yeni anayasaya karşı çıkan politik gruplar, anayasal reformları protesto ederek seçimlerin boykot edilmesi için siyahları yüreklendirdi. Bunların ardından UDF'nin tüm liderlerini de içeren otuzun üzerinde zenci ve Hintli politik eylem adamı ve sonra iki oy sayım gününde 200 kişi tutuklandı. 1985'te cumhurbaşkanı, siyahların anayasal reformları hükümet görevlileriyle tartışabilecekleri, resmi olmayan, yasadışı bir forum düzenleneceğini bil-





dirdi. Ancak bu öneri UDF tarafından kabul edilemez olarak adlandırıldı.

İşçilerin ve toplumun diğer kesiminin ortak mücadelesi, yönetici sınıfta ağır siyasi krizler yaşatırken devlet aygıtı her seferinde yeniden örgütlendi. Bu dönemleri atlatmak için ekonomik kaynaklar, ordu ve polis gibi askersel güçleri yetkinleştirmekte kullanıldı.

Bugünlere geldiğimizde, G.Afrika burjuvazisinin yönetemez durumda olduğu ve ciddi boyutlarda yaşadığı iç çekişmeler gün ışığı gibi ortada. Yönetimin ANC'yi yumuşatma önerisinin Mandela tarafından kesin bir şekilde reddedilmesi beyaz burjuvazinin tepkisini aldı. **Botha'nın** sınırlı reformlara girişmesi, kapitalistlerin bir kesimince ödün olacak nitelendirilirken diğer bir grup ise daha liberal bir politika uygulanması istemindeydi. Reformların kapsamının dar olması ve şiddet unsuruyla yürürlüğe konulması burjuvazinin bunlara geçici istekler olarak baktığını gösteriyordu.

Diğer bir gelişme de **ANC** ve **GAKP'nin** halka yaptıkları son çağrılarında ki politik saptamalarında idi. **GAKP** ülke çapında bir kriz yaşandığını, buna bağlı olarak devrimci durumun olgunlaşmakta olduğunu söylüyor, halkı **yönetime** karşı saldırıya çağırıyordu.

ANC ise hazırlık çağrısı yaparak yerel savaş örgütleri oluşturmuş, orduyu bölme konusunda taktik önerilerde bulunmuştu. **Temel** devrim stratejilerinden olan uzun süreli halk savaşının yerini, devrimci durumun bileşenlerinin çıktığı bir anda etkin ele geçirilebileceği teorisi aldı. Yirmi yılı aşkın süredir cezaevinde tutulan ANC lideri Nelson **Mandela'nın** 53 yaşındaki siyah aktivist eşi Winnie Mandela, **Brandfort'ta** bir siyahın cenaze töreni dolayısıyla 3000 kişiye hitaben yaptığı konuşmada, ırkçı beyaz yönetimi terörist olmakla suçlayarak, "Artık **gözyaşı** dökmek zamanı sona ermeli; **gözyaşlarımızın** harcamamızın bir anlamı yok, doğrudan eyleme geçmedikçe ırkçı yönetime karşı verdiğimiz mücadeleyi kazanamayız" şeklinde konuştu. (5)

Newsweek dergisinin Mart 1985 sayısında aynen şöyle diyordu:

"Devrim yolda olabilir. Ancak beyaz G.Afrika Cumhuriyeti güçlü bir siyasal, ekonomik ve **askerî bir makinadır**. Devrimin hesaplaşma günü yıllarca, hatta onlarca yıl ertelenebilir."

Dergi, bu saptamadan hareket ederek barışçıl çözüm yollarının henüz tıkanmadığını ve ciddi bir seçenek oluşturduğunu **A.B.D.** siyasetini **güdenlere** anımsatıyordu. Oysa Botha ve ANC li-

deri Oliver **Tambo'nun** şu sözleri,

"**G.Afrika** ANC'yi ezmeye kesinlikle karardır."

"Silahlı eylemlerimizi yoğunlaştıralım." (6)

G.Afrika'da siyasi durumun ne denli keskin olduğunu yeterince göstermiyor mu? Böyle bir atmosferde barışçıl çözüm yollarından ne kadar söz edilebilir?

Her şeye karşın dış politikası **yayılmacı**, siyasal yöntemi devlet terörizmi olan bir **devletin**, halkın devrimci eylemlerine uzun süre dayanması olası değildir. Savaş, politikaların bir parçası olduğuna göre ister istemez onun karakterini alacaktır. Politika büyük ve güçlüyse savaş da **öyle** olacak, belki de doruğuna ulaşarak "mutlak" biçimini alacaktır.

NOTLAR

1. **Kwame Nkrumah**, I Speak of Freedom. A Statement of African Ideology, Melbourne-Toronto, 1961, **s.144**

2. The Europe Year Book 1985, A World Survey, cilt II, Europe Publication Ltd., 1985, **S.2566**

3. **a.g.y., s.2567**

4. **a.g.y., s.2566**

5. Cumhuriyet, Nisan 7, 1986

6. Newsweek, Haziran 2, 1966

DİRENME ŞİİRLERİ

Anti-emperyalist, anti-faşist mücadelede "sanat ve edebiyat"da varoluşunun maddi özüne uygun olarak bir yükseliş göstermiş ve tarih sahnesinde yerini almıştır. Bu **yeralışta**, en dinamik ve en atak sanat dalı ise, doğuş ve gelişim yasalarının özgün kişiliği ile "**şiir**"i mücadelenin içinde ve en önünde görülebiliyoruz. **Bundan** böyle bu şiirlerden örnekler sunacağız.

PAUL ELUARD

YOKSUL

Teiniz havanın gizi, buğdayın gizi.
Fırtınanın gizidir, yoksulun gizi.
Sessizliği severler yoksul yuvalarda.
Biz de severiz sessizliği. Bağırır ama
çocuklar, kadınlar ağlar, bağırır erkekler,
iğrenç bir musiki bu. Hasat **tmek** isterken utanç veriyoruz yıldızlara.
Ne kara karışıklık, ne çürümüşlük, ne yıkım! Çaya atalım bu kundak bezlerini,
sokağa bu kadınları, ekmeğimizi çöplüğe atalım, ateşe kendimizi, kendimizi ateşe!

SONGECE

Korkunç bir duvar arkasında
doğdum ben
emek gülmek düşlemek utanmak
nedir gördüm
ölge gibi yaşadım
Ama hep söyledim türküsünü
güneşin
u her gözde her göğüste
soluyan güneşin tüm
pırıl pırıl saf damlanın
özyaşlarından sonraki.

aranlıkları demet demet ateşe
atıyoruz
yoruz paslanmış kilidini
haksızlığın
birlerinden korkmayan kişiler
gelecek artık
rlerine inanıp güvenecek
çünkü onlar
Bitecek yeryüzünden çünkü yağı
denen kişi.

MONGANE WALLY SEROTE

YANAN BİR SİGARA

Bu küçük kara çocuk
paketten bir sigara çeker gibi
geldi dünyaya
ve yakıldı.
Bakar yükselen, kıvrılan, dağılan
duman olmuş umutlarına-
sonra... Hiç.
Büyür sigaranın külleri gibi
büyür,
hem uysal, hem savunmasız.
Ve ezilip söndürülür.



SÜKRAN KURDAKUL

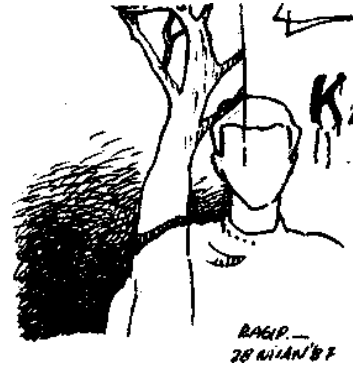
"Ben ki düşünüyorum
Var **olduğumdan** beri
Silahlar bana dönük
Savaşlar sizin için
Gücünüz varsa artık
Usumu **tutuklayın.**"

"Açtı kendini, bir bayrak gibi işte
ölümün üzerinde Hasan Tahtsin...
Bu silah başka silah
Bu ölüm başka ölüm
Gücünüz varsa sizin
Ölümü **tutuklayın.**"

NICOLAS GUILLEN

MADRİT

Sülfür bulutları altında
yattıyor genç bir militan,
şimdiden yaşlanmış bir **genç**
Göğsünden bir ağaç fışkırıyor
Anlıyormusunuz?
Ben anlıyorum!



SAMİH EL KASIM

MAHPUSHANEDEN MEKTUP

Kahırlanma **anacan**
Gözyaşı **yok** defterlerimizde
Her soruşlarında beni
Bana acı veriyorsun **gözyaşlarımı**

Kahırlanma **anacan**
Ben yeniden doğdum hücremde
Bilirim elbet ölümün yığıtlığını
Buralarda ölürsem, gururlan sen de

Kahırlanma **anacan**
Son gelişinde buraya
Ayrılıktan sözler etmeyeceğiz
Çünkü aydınlık günler var
önümüzde
Özgür günler gelecek mutlaka.

BİR DÜZELTME

"Yeni Çözüm", yaşadığımız alanda bütün yazılarıyla ilgi ve dikkatle okunuyor. Aynı şekilde de tartışılıyor. Yazıların içeriği bir yana, mizampajına kadar adeta didikleniyor.

Yani burada "Yeni Çözüm" her şeyiyle, biçimiyle, içeriğiyle eleştirel bakan birçok gözden geçiyor. Bu tartışmaların, buradan çıkan eleştirilerin, duvarların arasında bizle sınırlı kalmasını istemiyoruz. Bu çıkardığımız sonuçların "Yeni Çözüm" aracılığıyla bizim gibi ilgili-dikkatli tüm okuyuculara ulaştırılmasını istiyoruz. Şöyle ya da böyle, "Yeni Çözüm"e çıkış çağrısına uygun olarak kendi çapımızda katkımız olsun istiyoruz.

Hemen konuya girelim: 3. sayıda biz siyasi tutukluları ilgilendiren bir yazı **yer almaktadır**. Bu yazı bizim düşünce ve duygularımıza tercüman olmuştur. Bizim taleplerimizi dile getirmiştir. Bu yazıda yeni dönemde siyasi tutuklulara askerî cezaevlerinde **yöneltilen**, yöneltilecek olan saldırıların nasıl **yasallaştırılmak** istendiğine dikkat çekiliyor. **Siyasiliğe** hazırlanan yeni tuzaklar ortaya konuluyor. **Kamuoyunu** bu konuda uyarma, bilinçlendirme görevi yerine **getiriliyor**. Tüm ilerici insanlığı, demokratik güçleri, bu insanlık dışı uygulamalara kaynaklık edecek **yönetmeliğe** karşı çıkmaları için çağrı yapılıyor. "Yeni Çözüm" üzerine düşeni, dergi sayfalarında yettiğince yapıyor. Ama biz, yine de burada bu yazının kapsamına giren birkaç noktadaki eleştirilerimizi belirtmek istiyoruz.

Bu yazının 9 no'lu dipnotunun 3. paragrafında **yer alan** "Ölüm Orucu" taleplerinde **birkaç** noktayı önemli gördüğümüzden, kamuoyuna yanlış mesajlar verebileceği düşüncesiyle eleştirmeyi uygun bulduk. Eğer **dipnotta** yer alan "Ölüm Orucu" **taleplerindeki** bazı noktalar, egemen sınıfların ve bazı sol çevrelerin direnişimize karşı kullanabileceği çapta olmasaydı, buna, gerek duymaz geçerdik. Ama bu eksiklikler ve **anlaşıklık**, bu kullanıma açık kapı bırakan cinsten...

Bu dipnota 45 günlük kitlesel açlık grevi ve ölüm orucu direnişimizin **talepleri** özetleniyor. Ama bu özetleme **siyasi** yanı ağır basan direnişimizin siyasi taleplerinden bazılarının, hem bu yazının konusunu doğrudan ilgilendirdiğinden, unutulmuş olması, ölüm orucu direnişimizin siyasi kapsamını daraltıcı nitelikte. Direnişimizin taleplerinden, siyasi sonuçlarına kadar uzanma tehlikesi taşıyan bu eksiklikler ve yanlışlık, sol kamuoyunda eksik kavrayış ve yanlış anlaşılmaya **yolaçabilir**. Biz buna meydan verilmemeli diyoruz. Bunu gidermek **gerekir** diyoruz. Konuya taleplerimizi özetleyerek giriyoruz. Direnişimizin talepleri iki başlık altında toplanıyordu. **Brincisi** güncel ekonomik, sosyal sorunlarımıza ilişkin olup, direnişimizin **çözebileceğini** **hesapladıklarımızdı**.

İkincisi siyasi içerikli **taleplerimizdi** ki, bunlar **propagandif** siyasi teşhir amaçlı, kamuoyunu aydınlatmaya, uyarmaya, cezaevlerinde çığnayan insan haklarına dikkat çekmeye yönelik taleplerdi. Bunun temelini ise, **siyasi** tutsaklık haklarımızın verilmesi oluştuyordu. Bu, tüm sorunlarımızın anahar sorunuuydu.

Bununla bağlantılı ikinci talebimiz, bizler için eşikteki tehlike olan yeni infaz yasasının, tutuklu ve hükümlü lehine **değiştirilmesi**ydı. 12 Eylül ruhunu yaşatan "sivil" **Özal** hükümeti, demokrasi oyununun ikinci **perdesini** 25 Mart seçimleriyle açarken, siyasi tutsaklara karşı yeni bir saldırı dalgasını başlatıyordu. **Özal** hükümeti, bunu en güvenli "müttefik" **ABD'nin** istemlerini, 12 Eylül'ün devamı olarak yerine getirmeyi gönüllü üstlenmişti. **Özal**, 1984 yılında **basına** verdiği demeçte "Bu gençleri kazanmak zorundayız, bunu başaramazsak ilderde başımıza yeni sorun çıkaracaklardır" diyordu. Ne "tesadüf", bir yıl sonra Pentagon adına Türkiye **raporu** hazırlayan **CIA'nın** eski Türkiye **istasyon** şefi aynı noktaya parmak basıyor, **Özal** hükümetinin çözmesi gereken beş temel sorunun başına "40 bin siyasi tutsağın eğitilmesini" **koyuyordu**. **İnfaz**

yasası bu **amaç**ın bir parçasıydı. İşte bugün "Yeni Çözüm"de dikkat çekilen, kamuoyuna taşınıp **geriletilmeye** çalışılan bu **anti-demokratik**, **insan** hak ve özgürlüklerine karşı yönetmeliğin **köklerini** o dönem hazırlanan infaz yasasında bulabiliriz.

O dönem infaz tüzüğü -bugünden farksız- siyasi tutsakların başının üzerinde sallandırılan **demoklesin** kılıcıydı. Ya Paul **Henze'nin** **Özal'a** dedikleri gerçekleşecek, cezaevleri siyasi tutsakların düzene **kazandırıldığı** **ıslahhaneler** olacaktı, ya da siyasi **kimlik**, insanlık onuru direnecek, direnince de özgürlüğüne bir kilit daha vurulacak, çürütülmeye **terkedilecekti**. İnfaz yasası, direnenleri cezaevlerinde çürütme **yasasıydı**.

Bunlar, "Yeni Çözüm"de bizim açımızdan eksik bırakılan kısımlar.

Ama çok daha önemlisi, ölüm orucu taleplerimiz içinde olmayan bu talebe yer verilmesidir. Ve bunun çok yanlış anlamaya ve yorumlara **yolaçabileceğidir**.

Bu önemli gördüğümüz yanlışlık, taleplerde "idamların durdurulması" talebinin **yer almasıdır**.

Bizim ne ölüm orucu talepleri içinde, ne öncesi, ne de sonrası egemen **sınıflardan** "idamların durdurulması" ile ilgili bir talebimiz olmadı, olamaz da... Hele ölüm orucu sırasında böyle bir talepte bulunmak, hem bizleri, hem de direnişimizi kamuoyu **ezinde** küçük düşürmek için egemen sınıflara verilmiş bir koz olurdu. Bu bir yana, böyle bir talebimiz olmadığı halde bu karalamanın önemi ve **hassasiyetini** bilen **devletin** en üst yetkilileri cumhurbaşkanından **başbakanına**, direnişimizin **talepleri** içine idamların durdurulmasını soktukları hatırlardadır.

Resmî yetkililer direniş sonucu **kamuoyu** ile karşı karşıya geldiklerinde, sıkıştıklarında, kendilerine yönelik **bası**kıyı azaltmak için "Af **istediğimizi**", "Idamların durdurulmasını" **istediğimiz** **demagojisine** başvurdular. **Bizle** kamuoyunda kelle derdine düşmüş **in**

şanlar olarak göstermeye çalıştılar, İnanç, kararlılık, özveri ve büyük bir cesaretle süren direnişimize ve direnişi sürdüren arkadaşlarımıza "kelle korkusu" gölgesini düşürmek için uğraştılar, Hatta daha da ileri gidip, bu demagoji ve çarpıtmalarını beslemece düşüncesiy-le, ölüm orucunda ölümü gülerək kucak-ayan arkadaşlarla ilgili resmî açıklamalarında "idam hükümlüsüydüler, damla yargılanıyorlardı" demekten de yekinmediler. Ama tahliye olabilecek hıranda olanlara hiç değinmediler. İşte bu nedenle böyle bir talebimiz olmadığı, egemen sınıflara böyle bir açık vermediğimiz halde, direnişimize böy-le bir talep yamayıp, çamur atmaları düşünülerek, yazıda böyle bir yanlış ya-pılmamalıydı, diyoruz. Ayrıca şunu be-irtmek istiyoruz:

Bizler tutsaklık koşullarında bu tür siyasi yanı ağır basan direnişlerde ne olursa olsun idamların, idamlarımızın durdurulması talebinde bulunmayız.

Özgürlük mücadelesinde, bağımsızlık demokrasi kavgasında tutsak alınarak buraya tıklıp, hakkımızda idama varan cezalar istenen biz siyasi tutsakların hiçbir şekilde kelle korkusu yoktur d idamların durdurulması talebi olsun.

Şunu söyleyelim, bizler bu haklı tarihsel kavgada inançlarımız uğruna ölüm oruçlarında seve seve ölebildiğiniz gibi, idam sehpalılarında da aynı onurlu bir tavırla ölmesini biliriz.

Ayrıca "tutukluların şubeye alınmalarının durdurulması" biçiminde de bir alebimiz yoktu.

Bir daha altını çizerek söylemek istiyoruz: Şimdiye kadar ne cezaevlerindeki direnişlerimizde, ne yargılandığımız mahkemelerde "idamlar durdurul-sun" diye bir talebimiz olmadı. Devrimci-demokratların idamlarının dur-lurulması, içinde bulunduğumuz koşullar, tutsaklık koşulları hesaba katılırsa bizim güncelleştirip kamuoyuna maleleceğimiz bir sorun olamaz. Böyle bir aleple egemen sınıfların karşısına çıknamız bizden beklenemez.

Dostça selamlarımızla başarılar diyoruz.

Metris Askerî Cezaevi'nden
bir grup siyasi tutsak adına.

Sinan Kukul

ADANA'DA SESSİZ BİR GREV

20 Nisan günü büyük bir şantiyede başlayan küçük çaplı duyulmayan ama eyleminden deneyimler çıkarılacak denli başarılı olan bir grevin oluşumunu yazmak istiyorum size.

Duyurma gereği size kalmak durumunda olduğuna göçe gereğini yapar sınız.

Birçok işsiz insan gibi ben de "çık-mayan candan umut kesilmez" diye arta kalan beslenme umuduyla yedi yıldan beri işçi bulma kurumunda kaydımı yeniliyordum. Askerden geldiğim 1981'den bu yana kayıtlı olduğum işçi bulma kurumundan, milli piyangodan çıkar misali "iş bulundu" kağıdı geldi, Nisan'ın ilk günlerinde... Çalışacağım işyerinin adresi yazılı olan kağıdı alıp doğruca işyerine gittim. İşyerine gittiğimde büyük bir şantiyede, benim gibi yirmi kişinin daha şantiye şefliği kapısında beklediğini gördüm. Bu arkadaşlarla konuştuğumda, onların da benim gibi uzun süreden beri kayıtlı olduklarını, işçi bulma kurumu tarafından gönderildiklerini öğrendim. Arkadaşlar işin mevsimlik olduğunu söylediler. Büyük bir kısmı 1980 öncesinde tamamlanmış plan bu inşaatların kalan kısmı da üç ay içerisinde tamamlanıp teslim edilecek. Böylece bütün arkadaşlar gibi, senelerce kayıtlı olduğumuz işçi bulma kurumu bize üç aylık bir iş bulup, bizi de işsizler sınıfından çıkarıp iş sahibi yapmış olmuş olacaktı(!)

Neyse... Konumuz bu değildi aslında, ama değinmeden geçemedim. Adana'dan 15 km. uzaklıkta plan bu işyerinin patronu ile anlaşmamızı yaptık. Anlaşmamız şöyleydi; Maaş, artı yemek, artı sigorta, artı servis ve iş randımanına göre artı prim. Tüm arkadaşlar kabul ettik. Zaten başka çaremiz de yoktu. Onbeş gün kadar çalıştık. Bu çalışma süresi içinde bize tanınan hakların hiçbirini göremedik. Yemek berbat denilecek kadardı. Bütün işçiler aynı tabaktan yemek yiyorduk. 15 kişi, üç bardaktan su içiyorduk. Servis hergün, bugün denilerek atlatılıyordu. Sigorta durumu aynı keza; canımızı dişimize takarak alacağımızı umduğumuz prim bir

yana, yirmi güne yaklaşan çalışma süresi içinde bir kuruş bile avans alamadık. Birçoğumuz, evli olan arkadaşların eve götürecekleri bir ekmek paraları bile kalmamıştı. Tüm bunlar için, şantiye şefliği aracılığı ile göremediğimiz patronu uyardık. Daha birçok kez uyar-mamıza rağmen hiçbir olumlu yanıt alamadık. Daha doğrusu inandırıcı bir yanıt vermediler. Patron da görünmez olmuştu, verilmeyen haklarımızın ısrarlı isteği karşısında... Tüm yollar denedik olmadı. Evet anlamıyorlardı... Ya da anlamazlıktan geliyorlardı.

Bizde kalan tek ve çözümleyici, silahımıza sarıldık.

"Grev". Evet... tüm bu uğraşlardan sonra, kulakardı edilen hak istemlerimizi grevle alma kararını aldık. Ve 20 Nisan günü sabahleyin işyerine gidip iş-başı yapmadık. Hepimiz patlamaya hazır barut gibiydik. Şantiye şefinin bir iki sinsice sorularını yanıtlamadık. Daha önceki istemlerimizin hiçbirine çözüm getirmeyen şantiye şefine: "Sen muhatabımız değilsin, patronun gelsin" dedik. Kararlılığımızı gören şantiye şefi, daha önceleri de hep telefonla ilişki içinde bulunduğu patronu çağırarak zorunda kaldı. Akşama doğru gelen patron, bildiğimiz patronluk marifetlerini göstererek utanmazcasına yalanlarla seksen dereden su getirmeye çalışıyordu. Biz hiçbir şeyi dinlemedik ve öncelikle avans ve bize vaadedilen hakların hemen yerine getirilmesini istedik. "Bugün banka kapanmıştır artık, yarın bitirelim bu işleri" dedi. Biz de "tamam" dedik, yarın olsun. Öbür gün gittik, yine çalışmadık. Ve saat onbir'e doğru gelen patron tüm isteklerimizi yerine getirmek zorunda kaldı. Avansı aldık. Servis geldi. Sigortalar yapıldı. Yemek durumu düzeltildi.

İşte böyle dostlar, patronların tek anladığı dil grevdir. İnanın başka bir şeyden anlamıyorlar. Ve "Hak verilmez, alınır!" Hakkımızı söke söke alırız.

DERVİŞ SEVEN/Adana

BİR DÜZELTME

"Yeni Çözüm", yaşadığımız alanda bütün yazılarıyla ilgi ve dikkatle okunuyor. Aynı şekilde de tartışılıyor. Yazıların içeriği bir yana, mizanpajına kadar adeta didikleniyor.

Yani burada "Yeni Çözüm" her şeyiyle, biçimiyle, içeriğiyle eleştirel bakan birçok gözden geçiyor. Bu tartışmaların, buradan çıkan eleştirilerin, duvarların arasında bizle sınırlı kalmasını istemiyoruz. Bu çıkardığımız sonuçların "Yeni Çözüm" aracılığıyla bizim gibi ilgili-dikkatli tüm okuyuculara ulaştırılmasını istiyoruz. Şöyle ya da böyle, "Yeni Çözüm"e çıkış çağrısına uygun olarak kendi çapımızda katkımız olsun istiyoruz.

Hemen konuya girelim: 3. sayıda biz siyasi tutukluları ilgilendiren bir yazı yeralmaktadır. Bu yazı bizim düşünce ve duygularımıza tercüman olmuştur. Bizim taleplerimizi dile getirmiştir. Bu yazıda yeni dönemde siyasi tutuklulara askerî cezaevlerinde yöneltilen, yöneltilecek olan saldırıların nasıl yasalastırılmak istendiğine dikkat çekiliyor. Siyasiliğe hazırlanan yeni tuzaklar ortaya konuluyor. Kamuoyunu bu konuda uyarma, bilinçlendirme görevi yerine getiriliyor. Tüm ilerici insanlığı, demokratik güçleri, bu insanlık dışı uygulamalara kaynaklık edecek yönetmeliğe karşı çıkmaları için çağrı yapılıyor. "Yeni Çözüm" üzerine düşeni, dergi sayfalarında yettiğince yapıyor. Ama biz, yine de burada bu yazının kapsamına giren birkaç noktadaki eleştirilerimizi belirtmek istiyoruz.

Bu yazının 9 no'lu dipnotunun 3. paragrafında yeralan "Ölüm Orucu" taleplerinde birkaç noktayı önemli gördüğümüzden, kamuoyuna yanlış mesajlar verebileceği düşüncesiyle eleştirmeyi uygun bulduk. Eğer dipnotta yeralan "Ölüm Orucu" taleplerindeki bazı noktalar, egemen sınıfların ve bazı sol çevrelerin direnişimize karşı kullanabileceği çapta olmasaydı, buna, gerek duymaz geçerdik. Ama bu eksiklikler ve yanlışlık, bu kullanıma açık kapı bırakkan cinsten...

Bu dipnota 45 günlük kitlesel açlık grevi ve ölüm orucu direnişimizin talepleri özetleniyor. Ama bu özetleme siyasi yanı ağır basan direnişimizin siyasi taleplerinden bazılarının, hem bu yazının konusunu doğrudan ilgilendirdiğinden, unutulmuş olması, ölüm orucu direnişimizin siyasi kapsamını daraltıcı nitelikte. Direnişimizin taleplerinden, siyasi sonuçlarına kadar uzanma tehlikesi taşıyan bu eksiklikler ve yanlışlık, sol kamuoyunda eksik kavrayış ve yanlış anlaşılmaya yolaçabilir. Biz buna meydan verilmemeli diyoruz. Bunu gidermek gerekir diyoruz. Konuya taleplerimizi özetleyerek giriyoruz. Direnişimizin talepleri iki başlık altında toplanıyordu. Brincisi güncel ekonomik, sosyal sorunlarımıza ilişkin olup, direnişimizin çözebileceğini hesapladıklarımızdı.

İkincisi siyasi içerikli taleplerimizdi ki, bunlar propagandif siyasi teşhir amaçlı, kamuoyunu aydınlatmaya, uyardırmaya, cezaevlerinde çığnayan insan haklarına dikkat çekmeye yönelik taleplerdi. Bunun temelini ise, siyasi tutsaklık haklarımızın verilmesi oluştuyordu. Bu, tüm sorunlarımızın anahtar sorunuuydu.

Bununla bağlantılı ikinci talebimiz, bizler için eşikteki tehlike olan yeni infaz yasasının, tutuklu ve hükümlü lehine değiştirilmesiydi. 12 Eylül ruhunu yaşatan "sivil" Özal hükümeti, demokrasi oyununun ikinci perdesini 25 Mart seçimleriyle açarken, siyasi tutsaklara karşı yeni bir saldırı dalgasını başlatıyordu. Özal hükümeti, bunu en güvenli "müttefik" ABD'nin istemlerini, 12 Eylül'ün devamı olarak yerine getirmeyi gönüllü üstlenmişti. Özal, 1984 yılında basına verdiği demeçte "Bu gençleri kazanmak zorundayız, bunu başaramazsak ilderde başımıza yeni sorun çıkaracaklardır" diyordu. Ne "tesadüf", bir yıl sonra Pentagon adına Türkiye raporu hazırlayan CIA'nın eski Türkiye istasyon şefi aynı noktaya parmak basıyor, Özal hükümetinin çözmesi gereken beş temel sorunun başına "40 bin siyasi tutsağın eğitilmesini" koyuyordu. İnfaz

yasası bu amacın bir parçasıydı. İşte bugün "Yeni Çözüm"de dikkat çekilen, kamuoyuna taşınıp geriye çekilmeye çalışılan bu anti-demokratik, insan hak ve özgürlüklerine karşı yönetmeliğin köklerini o dönem hazırlanan infaz yasasında bulabiliriz.

O dönem infaz tüzüğü -bugünden farksız- siyasi tutsakların başının üzerinde sallandırılan demoklesin kılıcıydı. Ya Paul Henze'nin Özal'a dedikleri gerçekleşecek, cezaevleri siyasi tutsakların düzene kazandırıldığı ıslahhaneler olacaktı, ya da siyasi kimlik, insanlık onuru direnecek, direnince de özgürlüğüne bir kilit daha vurulacak, çürütülmeye terk edilecekti. İnfaz yasası, direnenleri cezaevlerinde çürütme yasa-sıydı.

Bunlar, "Yeni Çözüm"de bizim açımızdan eksik bırakılan kısımlar.

Ama çok daha önemlisi, ölüm orucu taleplerimiz içinde olmayan bu talebe yer verilmesidir. Ve bunun çok yanlış anlamaya ve yorumlara yolaçabileceğidir.

Bu önemli gördüğümüz yanlışlık, taleplerde "idamların durdurulması" talebinin yeralmasıdır.

Bizim ne ölüm orucu talepleri içinde, ne öncesi, ne de sonrası egemen sınıflardan "idamların durdurulması" ile ilgili bir talebimiz olmadı, olamaz da... Hele ölüm orucu sırasında böyle bir talepte bulunmak, hem bizleri, hem de direnişimizi kamuoyu nezdinde küçük düşürmek için egemen sınıflara verilim! bir koz olurdu. Bu bir yana, böyle bir talebimiz olmadığı halde bu karalamanın önemi ve hassasiyetini bilen devletin en üst yetkilileri cumhurbaşkanından başbakanına, direnişimizin talepleri içine idamların durdurulmasını soktukları hatırlardadır.

Resmî yetkililer direniş sonucu kamuoyu ile karşı karşıya geldiklerinde, sıkıştıklarında, kendilerine yönelik baskıyı azaltmak için "Af istediğimizi", "İdamların durdurulmasını" istediğimizi demagojisine başvurdular. Bizleri kamuoyunda kelle derdine düşmüş in-

şanlar olarak göstermeye çalıştılar. İnanç, kararlılık, özveri ve büyük bir cesaretle süren direnişimize ve direnişi sürdüren arkadaşlarımıza "kelle korkusu" gölgesini düşürmek için uğraştılar. Hatta daha da ileri gidip, bu demagoji ve çarpıtmalarını beslemek düşüncesiyle, ölüm orucunda ölümü gülerek kucaklayan arkadaşlarla ilgili resmi açıklamalarında "idam hükümlüsüydüler, idamla yargılanıyorlardı" demekten de çekinmediler. Ama tahliye olabilecek durumda olanlara hiç değinmediler. İşte bu nedenle böyle bir talebimiz olmadığı, egemen sınıflara böyle bir açık vermediğimiz halde, direnişimize böyle bir talep yamayıp, çamur atmaları düşünülerek, yazıda böyle bir yanlış yapılmamalıydı, diyoruz. Ayrıca şunu belirtmek istiyoruz:

Bizler tutsaklık koşullarında bu tür siyasi yanı ağır basan direnişlerde ne olursa olsun idamların, idamlarımızın durdurulması talebinde bulunmayız.

Özgürlük mücadelesinde, bağımsızlık demokrasi kavgasında tutsak alınarak buraya tıkılıp, hakkımızda idama varan cezalar istenen biz siyasi tutsakların hiçbir şekilde kelle korkusu yoktur ki idamların durdurulması talebi olsun.

Şunu söyleyelim, bizler bu haklı tarihsel kavgada inançlarımız uğruna ölüm oruçlarında seve seve ölebildiğimiz gibi, idam sehpalarında da aynı onurlu bir tavırla ölmesini biliriz.

Ayrıca "tutukluların şübe alınmalarının durdurulması" biçiminde de bir talebimiz yoktu.

Bir daha altını çizerek söylemek istiyoruz: Şimdiye kadar ne cezaevlerindeki direnişlerimizde, ne yargılandığımız mahkemelerde "idamlar durdurulsun" diye bir talebimiz olmadı. Devrimci-demokratların idamların durdurulması, içinde bulunduğumuz koşullar, tutsaklık koşulları hesaba katılırsa bizim güncelleştirip kamuoyuna maledeceğimiz bir sorun olamaz. Böyle bir "taleple egemen sınıfların karşısına çıkmamız bizden beklenemez.

Dostça selamlarımızla başarılar diliyoruz.

Metris Askeri Cezaevi'nden
bir grup siyasi tutsak adına.

Sinan Kukul

ADANA'DA SESSİZ BİR GREV

20 Nisan günü büyük bir. şantiyede başlayan küçük çaplı sesi duyulmayan ama eyleminden deneyimler çıkarılacak denli başarılı olan. bir grevin oluşumunu yazmak istiyorum size.

Duyurma gereği size kalmak duru cunda olduğuna göre gereğini yapar siziz.

Birçok işsiz insan gibi, ben de "çık-mayan candan umut kesilmez" diye arta kalan beslenme umuduyla yedi yıldan beri işçi bulma kurumunda kaydımı yeniliyordum. Askerden geldiğim 1981'den bu yana kayıtlı olduğum işçi bulma kurumundan, milli piyangodan çıkar misali "iş bulundu" kağıdı geldi, Nisan'ın ilk günlerinde... Çalışacağım işyerinin adresi yazılı olan kağıdı alıp doğruca işyerine gittim. İşyerine gittiğimde büyük bir şantiyede, benim gibi yirmi kişinin daha şantiye şefliği kapısında beklediğini gördüm. Bu arkadaşlarla konuştuğumda, onların da benim gibi uzun süreden beri kayıtlı olduklarını, işçi bulma kurumu tarafından gönderildiklerini öğrendim. Arkadaşlar işin mevsimlik olduğunu söylediler. Büyük bir kısmı 1980 öncesinde tamamlanmış olan bu inşaatların kalan kısmı da üç ay içerisinde tamamlanıp teslim edilecek. Böylece bütün arkadaşlar gibi, senelerce kayıtlı olduğumuz işçi bulma kurumu bize üç aylık bir iş bulup, bizi de işsizler sınıfından çıkarıp iş sahibi yapmış olmuş olacaktı(!)

Neyse... Konumuz bu değildi aslında, ama değinmeden geçemedim. Adana'dan 15 km. uzaklıkta plan bu işyerinin patronu ile anlaşmamızı yaptık. Anlaşmamız şöyleydi; Maaş, artı yemek, artı sigorta, artı servis ve iş randımanına göre artı prim. Tüm arkadaşlar kabul ettik. Zaten başka çaremiz de yoktu. Onbeş gün kadar çalıştık. Bu çalışma süresi içinde bize tanınan hakların hiçbirini göremedik. Yemek berbat denilecek kadardı. Bütün işçiler aynı tabaktan yemek yiyorduk. 15 kişi, üç bardaktan su içiyorduk. Servis hergün, bugün denilerek atlatılıyordu. Sigorta durumu aynı keza; canımızı dişimize takarak alacağımızı umduğumuz prim bir

yana, yirmi güne yaklaşan çalışma süresi içinde bir kuruş bile avans alamadık. Birçoğumuz, evli olan arkadaşların eve götürecekleri bir ekmek paraları bile kalmamıştı. Tüm bunlar için, şantiye şefliği aracağı ile göremediğimiz patronu uyardık. Daha birçok kez uyar-mamıza rağmen hiçbir olumlu yanıt alamadık. Daha doğrusu inandırıcı bir yanıt vermediler. Patron da görünmez olmuştu, verilmeyen haklarımızın ısrarlı isteği karşısında... Tüm yolları denedik olmadı. Evet anlamıyorlardı... Ya da anlamazlıktan geliyorlardı.

Bizde kalan tek ve çözümleyici silahımıza sarıldık.

"Grev". Evet... tüm bu uğraşlardan sonra, kulakardı edilen hak istemlerimizi grevle alma kararını aldık. Ve 20 Nisan günü sabahleyin işyerine gidip iş-başı yapmadık. Hepimiz patlamaya hazır barut gibiydik. Şantiye şefinin bir iki sinsice sorularını yanıtlamadık. Daha önceki istemlerimizin hiçbirine çözüm getirmeyen şantiye şefine: "Sen muhatabımız değilsin, patronun gelsin" dedik. Kararlılığımızı gören şantiye şefi, daha önceleri de hep telefonla ilişki içinde bulunduğu patronu çağırarak seksten dereden su getirmeye çalışıyordu. Biz hiçbir şeyi dinlemedik ve öncelikle avans ve bize vaadedilen hakların hemen yeme getirilmesini istedik. "Bugün banka kapanmıştır artık, yarın bitirelim bu işleri" dedi. Biz de "tamam" dedik, yarın olsun. Öbür gün gittik, yine çalışmadık. Ve saat onbir'e doğru gelen patron tüm isteklerimizi yerine getirmek zorunda kaldı. Avansı aldık. Servis geldi. Sigortalar yapıldı. Yemek durumu düzeltildi.

İşte böyle dostlar, patronların tek anladığı dil grevdir. İnanın başka bir şeyden anlamıyorlar. Ve "Hak verilmez, alınır!" Hakkımızı söke söke alırız,

DERVİŞ SEVEN/Adana

GÜN'ÜN TAHRİFATI

Her sayınızda daha bir ileriye, daha bir iyiye gidiyorsunuz. Üstelik üzerinizde bunca baskı, tertip yoğunlaşırken... Kutluyorum sizi.

Henüz Nisan sayısını tümüyle okumadım. Sendikal sorunlar üzerine yazılanlar, yorumlar oldukça aydınlatıcı ve net idi.

Yine aylık dergiler üzerine çekmek istiyorum dikkatinizi. Biliyorsunuz Gün isimli bir aylık dergi var. Şu anda Nisan sayısı elimde. "12 Mart tartışması nedeniyle, geçmişe seçerek bakamayız" başlıklı bir yazı var. Yazı, *Yeni Gündem* dergisinin 53. sayısında Ertuğrul Kürkçü ile yaptığı konuşma telerine odaklandırılmış. Kürkçü'nün konuşmasından yapılan alıntılar var. Aktarıyorum:

"... Muhtırayı izleyen günlerde siyasi koşulların ağırlaşacağını ve yalıtılmış olarak mücadeleye devam edemeyeceğimizi düşünerek öteki temsilcilerle bir uzlaşma yolu bulmaya çalıştık... Fakat gördük ki, tek doğru tutum, ta en başından muhtıranın kendisine açıkça ve çok anlaşılır bir biçimde, tek başına kalmayı da göze alarak karşı çıkmakmış." (Gün, sayı 26, Nisan'87, s.7)

Aynı konuşmanın *Yeni Gündem*'de nasıl olduğuna bakarsak;

"... Muhtırayı izleyen günlerde siyasi koşulların ağırlaşacağını ve yalıtılmış olarak mücadeleye devam edemeyeceğimizi düşünerek öteki temsilcilerle bir uzlaşma yolu bulmaya çalıştık. Ancak demokratik ve anti-empyralist girişim-

ler sözkonusu olduğunda böyle bir müdahalenin desteklenebileceği koşulunu öne sürerek ortak bir metin ortaya çıkabileceğini düşündük. Böylece 12 Mart'çıların demokratik olmayan ve anti-empyralist olmayan tutumlarına katılmamış olacağımızı, ama öte yandan da 12 Mart'ın ilericiliği sanısına kapılmış büyük kitle örgütlerinden kopmadan bir tavır geliştireceğimizi umduk. Fakat gördük ki, tek doğru tutum, ta en başından muhtıranın kendisine açıkça ve çok anlaşılabilir bir biçimde, tek başına kalmayı da göze alarak karşı çıkmakmış. Çünkü bu tutum, 12 Mart'ın şiddetinden ve yalıtılmaktan bizi kurtarmadığı gibi, böyle bir bildiriye imza atmaya en az gönüllü olduğumuz halde bildirinin bütün sorumluluğunu da üstümüze yıktı." (*Yeni Gündem*, sayı 55, s.14)

Hemen farkedilebileceği gibi, *Gün*'ün üç nokta ile geçtiği yerde Kürkçü'nün iki cümlesi var. Nedense Gün, bunları alma gereği duymamış. Aynı şekilde son cümleyi de almamış. Doğrusu yazının başlığına tam da uyan bir tavrı: "Seçerek Bakmak".

Üstelik Kürkçü'nün *Yeni Gündem* muhbirinin bir sonraki sorusuna verdiği yanıt şöyle: Kuşkusuz Gün bunu da almamış:

"... Biz daha sonra bağımsız olarak Dev-Genç adına bir başka bildiri yayımlayarak kendi görüşlerimizi açıklamaya çalıştık. Fakat günlük basın bu açıklamayı duyurmama yolunu seçti."

Gün de günlük basınla aynı çizgiye

düşüyor yıllar sonra. Ve kimi gerçekleri okurlarına duyurmamaya çalışıyor. Ü-ginç olan bir başka nokta da "68'ler-den, 78'lerden "NATO'ya hayır!" mücadelesi..." başlıklı yazı da var. Yazı ülkemizde anti-empyralist savaşının çeşitli basamaklarından söz ediyor. İlginç olan bu yazının hiçbir yerinde DEV-GENÇ isminin geçmemesi. Ülkemizde militarizm kimi kavramları, isimleri unutturabilmek, belleklerden silbilmek için yıllardır var gücüyle uğraşıyor. Bu tavrıyla Gün yazarları da kimi isimlerin unutturulması çabasına bilerek ya da bilmeyerek destek oluyorlar. Oysa bilmiyorlar ki; DEV-GENÇ anti-empyralist, anti-faşist savaşının en ön saf-larında yiğitçe yer almıştır. Türkiye devrimci hareketinin önemli bir bölümünde belirleyici ağırlığı olmuştur. Ve onun mücadelecisi geleneği 70'lerde, 80'lerde sürmüştür, sürmektedir, sürecektir. Unutturulma çabaları boşa gitmeye mahkumdur.

Gün'deki yazılar üzerine söyleyeceklerim kabaca bu kadar. Aslında sözkonusu yazıların üzerinde daha ayrıntılı bir biçimde durmak gerekir. Örneğin 71 Mart'ında Yusuf Küpeli'nin devrimci hareket içindeki durumunun ne olduğu, 12 Mart ta önce "Faşizme hayır!" kampanyası açan TIP'ın 70'li yılların sonunda ve 80'li yıllarda neler yaptığı (?) irdelenebilir.

Konuyla ilgilenenlerinizi umuyorum. Zorlu savaşınızda başarılar... Dostça selamlar...

Nusret VATANSEVER

ABONE KARTI

ÇÖZÜM

Adım: _____

Mesleğim: _____

Yaşım: _____

Adresim: _____

6 aylık / "1" yıllık abone bedeli olan 2500/5000 TL'ni, Ziraat Bankası, Çemberlitaş Şubesi'nin Metin YAVUZ üzerine 6059 no.lu hesabına yatırdım. Banka Alındı belgesi ektedir.